

BOSNA I HERCEGOVINA –БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА- BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE -ФЕДЕРАЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ-
FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

JAVNA USTANOVA CENTAR ZA EDUKACIJU SUDIJA I TUŽILACA
JAVNA USTANOVA CENTAR ZA EDUKACIJU SUDACA I TUŽITELJA
ЈАВНА УСТАНОВА ЦЕНТАР ЗА ЕДУКАЦИЈУ СУДИЈА И ТУЖИЛАЦА
PUBLIC INSTITUTION CENTRE FOR JUDICIAL AND PROSECUTORIAL TRAINING OF FBiH

PROGRAM POČETNE OBUKE I PROGRAM STRUČNOG USAVRŠAVANJA ZA 2021. GODINU

SADRŽAJ

PREDGOVOR.....	1
UKRATKO O CENTRU	3
METODOLOGIJA I REALIZACIJA STRUČNOG USAVRŠAVANJA.....	4
NAČINI REALIZACIJE	9
POČETNA OBUKA	11
OBUKA PRIPRAVNIKA U PRAVOSUDNIM INSTITUCIJAMA U FEDERACIJI BIH.....	18
KONTINUIRANA OBUKA	21
PROGRAM OBUKE NOVOIMENOVANIH TUŽILACA PREMA PROGRAMU VSTV-a BOSNE I HERCEGOVINE.....	22
PROGRAM NOVOIMENOVANIH SUDIJA PREMA PROGRAMU VSTV-a BOSNE I HERCEGOVINE.....	31
EVROPSKO PRAVO	38
LJUDSKA PRAVA	39
OBUKE SA VIJEĆEM EVROPE	40
OBUKE SA MISIJOM OSCE-a	45
USTAVNO PRAVO.....	53
KRIVIČNO PRAVO	55
OBUKE U SARADNJI SA OPDAT-om.....	58
OBUKA SA USAID PROJEKTOM	60
OBUKE SA MEĐUNARODNOM ORGANIZACIJOM ZA MIGRACIJE (IOM).....	69
PROJEKTAT JAČANJA TUŽILAČKIH KAPACITETA U SISTEMU KRIVIČNOG PRAVOSUĐA-SPECIJALISTIČKA OBUKA 2020/2021.....	82
TROGODIŠNJI PROGRAM I PLAN OBUKE-FORENZIKA U KRIMINALISTICI I KRIVIČNOM PRAVU.....	95
USAID PROJEKTAT-PRAVOSUĐE PROTIV KORUPCIJE U BIH-PROGRAM INDIVIDUALIZIRANE OBUKE ZA TUŽIOCE IZ PARTNERSKIH TUŽILAŠTAVA PROJEKTA.....	98
PROGRAM INDIVIDUALIZIRANE OBUKE ZA TUŽIOCE	101
RASPORED PROVOĐENJA OBUKA U 2021.g.,2022.g.,2023.g. I 2024.g. (U REALIZACIJI USAID-ovog PROJEKTA PRAVOSUĐE PROTIV KORUPCIJE ZA TUŽIOCE IZ PARTNERSKIH TUŽILAŠTAVA PROJEKTA)	106
POSEBNE OBUKE ZA RUKOVODIOCE	109
USAID PROJEKTAT PRAVOSUĐE PROTIV KORUPCIJE U BIH-PROGRAM SPECIJALISTIČKE OBUKE ZA SUDIJE.....	110
PRIJEDLOG RASPOREDA PROVOĐENJA SPECIJALISTIČKE OBUKE U 2021. I 2022.g. (U REALIZACIJI USAID-ovog PROJEKTA PRAVOSUĐE PROTIV KORUPCIJE ZA SUDIJE IZ PARTNERSKIH SUDOVA PROJEKTA)	116
PROGRAM SPECIJALISTIČKE OBUKE SUDIJA I TUŽILACA PREMA ZAKONU O ZAŠTITI I POSTUPANJU SA DJECOM I MALOLJETNICIMA U KRIVIČNOM POSTUPKU	120
SPECIJALISTIČKA OBUKA „SEKSUALNO ISKORIŠTAVANJE I ZLOSTAVLJANJE DJECE U DIGITALNOM OKRUŽENJU“.....	128
MEĐUNARODNO HUMANITARNO PRAVO-RATNI ZLOČINI	134
OBUKE SA „TRIAL INTERNATIONAL“	136

PROJEKAT „UNAPREĐENJE RADA NA PREDMETIMA RATNIH ZLOČINA-IPA2017“	138
AKTUELNOSTI SUDSKE PRAKSE SUDA BIH IZ KRIVIČNE OBLASTI	140
AKTUELNOSTI SUDSKE PRAKSE SUDA BIH IZ GRAĐANSKE I UPRAVNE OBLASTI	140
AKTUELNA PITANJA TUŽILAŠTVA BIH	140
PREKRŠAJNO PRAVO	141
GRAĐANSKO PRAVO	142
RADNO PRAVO	149
PRIVREDNO PRAVO	150
SEMINARI SA CLDP-m	151
PORODIČNO PRAVO	156
IZVRŠNO PRAVO	158
UPRAVNO PRAVO	160
VANPARNIČNI POSTUPAK	161
INFORMATIČKE OBUKE	162
ALTERNATIVNO RJEŠAVANJE SPOROVA	164
PROFESIONALNA ETIKA	166
POSEBNE TEME	169
PROJEKAT “IZGRADNJA EFIKASNOG PRAVOSUĐA U SLUŽBI GRAĐANA“	172
UČENJE NA DALJINU/E-UČENJE	179
PROJEKAT „JUFREX“	181
ON LINE OBUKA ZA NOVOIMENOVANE TUŽIOCE	182
EDUKACIJA EDUKATORA	183
STUDIJSKE POSJETE I SEMINARI KOJI SE ODRŽAVAJU U INOZEMSTVU	185
ZAJEDNIČKE AKTIVNOSTI CENTARA ZA EDUKACIJU SUDIJA I TUŽILACA U FEDERACIJI BIH, REPUBLICI SRPSKOJ I PRAVOSUDNE KOMISIJE BRČKO DISTRIKTA BIH U 2021.godini	186
SAVJETOVANJA	186

PREDGOVOR

Poštovane/i,

Imam posebnu čast i zadovoljstvo predstaviti Vam Program početne obuke i program stručnog usavršavanja za 2021. godinu (u nastavku: Program).

Centar za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine svake godine, u okviru svoje zakonske djelatnosti, kreira i realizuje godišnji Program.

Centar je izvršio konsultacije sa svim domaćim i međunarodnim organizacijama koje učestvuju u organizaciji stručnog usavršavanja nosilaca pravosudnih funkcija u Bosni i Hercegovini. Svakako da dobar dio programa proizilazi iz projekata međunarodne zajednice, međunarodnih institucija i organizacija koji se odnose na podršku, saradnju i jačanje pravosudne zajednice u Bosni i Hercegovini, što ima odraza i na edukaciju nosilaca pravosudnih funkcija.

Neizostavan korak u kreiranju Programa su izvještaji Evropske komisije o napretku Bosne i Hercegovine, preporuke Komiteta ministara Vijeća Evrope, Mišljenja Konsultativnog vijeća evropskih sudija (CCJE) te preporuke CEPEJ-a i nastavak realizacije Peer Review preporuka ekspertske misije te brojni drugi strateški dokumenti – nacionalni i entitetski, koji za predmet imaju edukaciju pravosuđa. U tom smislu, svi ovi dokumenti su u izradi Programa razmatrani i uvažene preporuke. Podaci o preporukama i njihovim izvorima nalaze se u fus notama za određene edukativne aktivnosti.

Realizacija Programa prilagođena je u najvećoj mogućoj mjeri finansijskim i drugim mogućnostima Centra, kao i pravosudnih institucija. Program je kreiran kao i svi prethodni sa naglaskom na tradicionalni način realizacije uživo radionica, seminara, obuka i konferencija.

Stanje uzrokovano pandemijom COVID-19 svakako je ostavilo traga u radu i implementaciji programskih i edukativnih aktivnosti tokom 2020. godine, što će se rezultirati na planove i realizaciju edukativnih aktivnosti za nosioce pravosudnih funkcija tokom 2021. godine. Naime, mnoge edukativne aktivnosti koje nisu mogle biti realizirane online poput obuke za stručne saradnike, su sada dio programa za predstojeću godinu.

Cijeneći otežanost realizacije obuka, smatramo da će se dobar dio obuke i realizacije programa stručnog usavršavanja sudija i tužilaca tokom 2021. godine sigurno odvijati online, ovisno o trajanju pandemije i mjera organizacije rada u svrhu zaštite života i zdravlja.

Nastojali smo pripremiti nove teme i nove metode, obogatiti sadržaje rada, zastupiti mnoge pravne oblasti, naglasiti i pospješiti teme iz oblasti evropskog prava, ljudskih prava i privrednog prava, aktuelizirati teme i prakse iz građanskog i krivičnog prava, sa akcentom na borbu protiv korupcije, organiziranog kriminala i jačanje kapaciteta pravosudnih institucija; zaštite i postupanja sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku.

Uvažavajući sve naprijed navedeno, kao i obaveze prema strateškim dokumentima u Bosni i Hercegovini, kreirali smo Program početne obuke i program stručnog usavršavanja za 2021. godinu, koji obuhvata: početnu obuku stručnih saradnika i savjetnika uposlenih u institucijama pravosuđa, obuku za pripravnike u pravosudnim institucijama FBiH, program početne obuke novoimenovanih sudija i tužilaca u pravosudnim institucijama FBiH, program specijalističke obuke sudija i tužilaca prema Zakonu o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku, zaštite djeteta u digitalnom okruženju, specijalističke obuke iz oblasti forenzike, kao i niz specijalističkih obuka za sudije i tužioce u domenu korupcije i organiziranog kriminala, digitalne forenzike, finansijskih istraga kroz višegodišnje planove i programe cjeloživotnog učenja i kontinuiranu obuku sudija i tužilaca.

Programom početne obuke i programom stručnog usavršavanja za 2021. godinu planirano je održavanje 12 edukativnih aktivnosti iz Programa početne obuke, 3 edukativne aktivnosti u okviru obuke za pripravnike u pravosudnim institucijama, 2 dvodnevne edukativne aktivnosti u okviru programa specijalističke obuke sudija i tužilaca prema Zakonu o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku, tri specijalističke obuke na temu seksualnog iskorištavanja djece u digitalnom okruženju, tri specijalizacije sudija i tužilaca na teme organizirani i privredni kriminal, korupcija i kibernetički kriminal, specijalistička obuka za sudije koji rade na predmetima korupcije, individualna specijalizacija tužilaca u oblasti korupcije i organizovanog kriminala, obuke za rukovodni kadar, edukacije edukatora te više od 100 edukativnih aktivnosti iz programa kontinuirane obuke i 8 savjetovanja: XIX savjetovanje iz krivične oblasti u Neumu, XV savjetovanje iz građanske oblasti na Jahorini, Tradicionalno savjetovanje iz građanske oblasti u Neumu, Oktobarski pravnički dani u Banja Luci, XIV savjetovanje tužilaca u Bosni i Hercegovini u Neumu, V savjetovanje iz prekršajne oblasti, Savjetovanje iz porodičnog prava u Mostaru i X međunarodni naučni skup krivičara u Trebinju.

Nadamo se da ćete u ponuđenim edukativnim aktivnostima odabrati one koje će Vam pomoći da postignete još bolje rezultate u svom radu.

S poštovanjem,

DIREKTOR
Dr. sc. Arben Murtezić

UKRATKO O CENTRU

Sistemska edukacija sudija i tužilaca predstavlja obavezu Bosne i Hercegovine, kojom se osigurava efikasno provođenje kompleksne reforme pravnog sistema: primjena ključnih novih zakona u oblasti materijalnog i procesnog prava, obaveza primjene međunarodnih standarda i normi, izbor sudija i tužilaca i organizacija sudskog i tužilačkog sistema.

Centar za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine (u nastavku: Centar) osnovan je Zakonom o Centru za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH", br. 24/02, 40/02, 59/02 i 21/03). Centar je, u skladu sa Zakonom, javna ustanova sa posebnim ciljem i ima svojstvo pravnog lica.

1. Pod nadzorom VSTV BiH, Centar organizira kontinuirano stručno usavršavanje sudija i tužilaca.

2. Prema uputama i pod nadzorom VSTV BiH, Centar organizira nastavu za početnu obuku osoba koje se namjeravaju baviti profesijom sudije ili tužioca.

Cilj Centra je da, pod nadzorom Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine, osigura da se programi edukacije za sudije i tužioce utvrđuju i provode u smislu kriterija otvorenosti, stručnosti i nepristrasnosti, koji čine sastavni dio obavljanja sudske i tužilačke djelatnosti.

Upravni odbor Centra je organ upravljanja i sastoji se od devet članova, predstavnika sudskih i tužilačkih organa, profesionalnih udruženja i istaknutih pravnih stručnjaka. Članove Upravnog odbora proglašava Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH. Prvi sastav Upravnog odbora imenovan je u septembru 2002. godine.

Centrom rukovodi direktor Centra. Unutrašnju organizaciju Centra čine dva odsjeka: Odsjek za programske i edukativne poslove i Odsjek za finansijske, pravne i opće poslove.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine dužna je da osigura godišnji budžet za rad Centra. Centar stiče sredstva i iz subvencija gradova i općina, donacija, poklona domaćih i stranih fizičkih i pravnih lica i međunarodnih organizacija, pozajmica te od naknada za usluge koje Centar obavlja.

Centar treba da osigura stručno usavršavanje u oblasti tumačenja i primjene materijalnih i procesnih zakona, etičkih standarda, najnovijih naučnih i stručnih dostignuća u oblasti prava, sudske i tužilačke prakse drugih zemalja, te u drugim oblastima koje odredi Upravni odbor Centra.

METODOLOGIJA I REALIZACIJA STRUČNOG USAVRŠAVANJA

Realizacija Programa je u uskoj vezi s potrebama pravosuđa. Različiti ciljevi obuke i programi obuke zahtijevaju i različite metode obuke.

Važno je napomenuti da stručno usavršavanje nije učenje iz početka, nego ono predstavlja nadgradnju znanja koja učesnici već imaju te da je uloga edukatora je da *olakša učenje*, odnosno da pospješi proces razumijevanja kod učesnika. Obuku svakako *ne* čini prenošenje cjelokupnog znanja u vremenu koje je na raspolaganju. Pored vještina u prenošenju znanja odraslima edukatori moraju imati temeljno znanje i razumijevanje predmeta o kojem se vodi obuka.

Cijeneći otežanost realizacije obuka, smatramo da će se dobar dio obuke i realizacije programa stručnog usavršavanja sudija i tužilaca sigurno odvijati online. Centar uživa vrlo dobru saradnju sa Odjelom IKT Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH, koji je Centrima tokom 2020. godine stavio na raspolaganje komunikacijsku platformu cisco webex za sigurnu i nesmetanu realizaciju edukativnih aktivnosti i sastanaka sa pravosudnim institucijama i nosiocima pravosudnih funkcija.

Ova saradnja i podrška pri realizaciji online edukativnih aktivnosti se nastavlja i 2021. godine.

U sklopu realizacije Projekta unapređenja poslovne klime kroz brže rješavanje privrednih sporova u BiH, kojeg implementira Svjetska banka uz finansijsku podršku Vlade Ujedinjenog Kraljevstva, izvršiti će se nadogradnja sistema za učenje na daljinu i povezivanje istog sa cisco webex platformom za organizaciju online edukacija i videokonferencija. Implementacija ove aktivnosti će doprinijeti unapređenju procesa edukacije, komunikacije i razmjene znanja sudija i drugih korisnika, što je pogotovo bitno u doba pandemije COVID-19 virusa. CEST FBIH će, pri tome, biti u mogućnosti da na efektivniji način provodi organizaciju online obuka.

Uzimajući u obzir ljudske resurse Centra za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine, budžete pravosudnih institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine, postojeću edukatorsku zajednicu, vrijeme i novac potrebne za kvalitetno planiranje stručnog usavršavanja, trajanje pandemije i mjera organizacije rada u svrhu zaštite života i zdravlja u 2021. godini edukacija će biti organizirana u skladu sa sljedećim:

- a) dio obuke i realizacije programa stručnog usavršavanja sudija i tužilaca sigurno će se odvijati online putem cisco webex komunikacijske platforme, ovisno o trajanju pandemije i mjera organizacije rada u svrhu zaštite života i zdravlja;
- b) edukacija će se organizirati u formi centralizirane i regionalne obuke;

-
- c) edukacija će se odvijati u salama i putem elektronskog učenja (e-učenje);
  - d) obavezna obuka će trajati 3 (tri) dana minimalno, a deset (10) maksimalno;
  - e) specijalistička obuka prema Zakonu o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku trajat će 4 (četiri) dana;
Specijalistička obuka bit će realizovana kroz 4 tematske cjeline odnosno 2 dvodnevna seminara. Za ispunjenje uvjeta sticanja sertifikata u skladu sa Zakonom, sudija/tužilac mora proći sve četiri tematske cjeline obuke, odnosno četiri dana specijalističke obuke, ne postoji mogućnost kumuliranja drugih seminara iz kontinuirane obuke. Time će u cjelini ispuniti uvjete za sticanje sertifikata za postupanje u predmetima kroz primjenu Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku.
  - f) obuka novoimenovanih sudija i tužilaca prema Programu početne obuke novoimenovanih sudija i tužilaca će se odvijati najkasnije u prvih šest (6) mjeseci nakon preuzimanja dužnosti. Obuka novoimenovanih sudija i tužilaca odvijat će se prema Programu početne obuke novoimenovanih sudija i tužilaca koji je usvojilo VSTV BiH i koja je navedena kao sastavni dio ovog Programa, kao posebna obuka za novoimenovane sudije i tužioce. U toku je rad na kreiranju novog koncepta obuke novoimenovanih sudija i tužilaca. Sva otvorena pitanja u pogledu ove obuke definisaće se u okviru rada Stalne komisije VSTV-a za edukaciju i Centar za sudsku dokumentaciju, u saradnji sa Centrom za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine, Centrom za edukaciju sudija i javnih tužilaca u Republici Srpskoj i Pravosudnom komisijom Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.
  - g) prijavljivanje sudija i tužilaca na edukativne aktivnosti vršit će isključivo predsjednici sudova i glavni tužioc. Predsjednik suda/glavni tužilac je dužan sudiji/tužiocu koji je prvi put imenovan na ovu funkciju omogućiti pohađanje cjelokupnog Programa obuke za novoimenovane sudije/tužioce koji je utvrđen od strane VSTV-a.

Centralizirana obuka podrazumijeva obuku koja će biti održana u prostorijama Centra za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji BiH, Sarajevo, ulica Halida Nazečića broj 4. Izuzetno, edukativne aktivnosti, koje se realizovaju u saradnji s međunarodnim organizacijama, povremeno će biti organizirane u drugim objektima (sale hotela, sudova ili tužilaštava).

Regionalna obuka podrazumijeva obuku koja će se realizovati u regionalnim centrima: Bihaću, Mostaru, Zenici i Tuzli. Nastojeći da preduprijedimo finansijske troškove pravosudnih institucija, Centar organizuje regionalnu obuku i preporučuje predsjednicima sudova i glavnim tužiocima da nosioce pravosudnih funkcija, prema pravnim oblastima i referatu na kojem rade, prijavljuju na jednu edukativnu aktivnost u okviru centralizirane obuke i ostale aktivnosti iz regionalne obuke.

Ovakav način izvođenja obuke omogućava razmjenu mišljenja i iskustva između učesnika iz cijele FBiH/BiH i umrežavanje nosilaca pravosudnih funkcija. Na isti način sam Centar za edukaciju sudija i tužilaca u FBiH je u mogućnosti da više vremena posveti pripremi edukativnih aktivnosti, koja za cilj ima poboljšanje kvaliteta stručnog usavršavanja sudija i tužilaca u BiH.

Učenje na daljinu (e-učenje) kao vid obuke će tokom 2021. godine u programu Centra biti realizovano kroz dalju dogradnju programa iz bazičnog u napredni oblik.

Centar za edukaciju sudija i tužilaca će u saradnji sa pravosudnim institucijama voditi evidenciju o rezultatima realizacije programskih aktivnosti, kao i o učešću svakog sudije/tužioca na konkretnim programskim aktivnostima.

Obuka pripravnika u pravosudnim institucijama nije obavezna obuka. Prisustvo ovoj obuci je dobrovoljno i zavisi od finansijskih mogućnosti pravosudnih institucija i prijave polaznika od strane rukovodilaca pravosudnih institucija.

Imajući u vidu potrebu osiguranja viših standarda i kvaliteta obuke sudija i tužilaca, te broj nosilaca pravosudnih funkcija kojima Centar mora osigurati propisanu obaveznu obuku na godišnjem nivou, sugeriramo predsjednicima sudova¹ i glavnim tužiocima, u skladu sa članom III Odluke VSTV-a o minimalnom obimu početne obuke i stručnog usavršavanja sudija i tužilaca u Bosni i Hercegovini, te ovim programom, prijavljuju nosioce pravosudnih funkcija na teme koje su vezane za referat(e) na kojem rade.

NAČINI REALIZACIJE

Seminari su forme obuke koji imaju funkciju da upoznaju veću grupu polaznika (do 50) sa određenim pravnim institutom ili poslovnom vještinom. Mogu biti instruktivni, koji imaju naglasak na pristup *ex chatedra* i napredni, koji služe za produbljivanje znanja koje su polaznici stekli na nekom ranijem, instruktivnom seminaru, a na kojima se od polaznika može tražiti da aktivnije participiraju u diskusiji.

Radionice predstavljaju obrazovne aktivnosti namijenjene manjem broju polaznika (25 do 30), sa naglaskom na interaktivni pristup i aktivnu ulogu učesnika radionice.

---

¹ Mišljenje CCJE br 19. – „O ulozi predsjednika sudova“ navodi: „Stručno usavršavanje i edukacija sudija je često organizovana od centralne institucije te kao rezultat toga, predsjednici sudova često u ovom segmentu imaju ograničenu ulogu. Predsjednici sudova trebaju savjetovati institucije za edukaciju pravosuđa o specifičnim potrebama u edukaciji. Oni su ti koji koriste posebna stečena znanja i ekspertizu. Štaviše, predsjednici imaju važnu ulogu u poticanju sudija da učestvuju u relevantnim edukacijama i da stvore uslove za to.“

Okrugli stolovi predstavljaju mjesto razmjene ideja, stavova, prijedloga, mišljenja, pitanja i odgovora.

Konferencije su obrazovne aktivnosti u kojima izlagači (ne samo sudije i tužioc) prezentiraju i diskutiraju svoj rad, sastoje se od više kratkih i konciznih prezentacija (trajanje maksimalno 30 minuta), koje obično prati diskusija. Pored prezentacija, konferencije u svom sadržaju također mogu imati panel grupe za diskusiju, okrugle stolove i radionice. Izlaganja mogu dobiti pisanu formu u vidu priloga za zbornik radova sa konferencije.

Savjetovanja predstavljaju obrazovne aktivnosti na kojima se na multidisciplinarni način razmatraju aktualna pitanja iz jedne ili više srodnih pravnih oblasti.

Učenje na daljinu (e-učenje) je interaktivno učenje online korištenjem elektroničke tehnologije, pohađa se van tradicionalne sale za obuku, u vrijeme i mjestu koje učesniku najviše odgovara uz prethodno zakazani kratki pripremni sastanak u Centru.

POČETNA OBUKA

POČETNA OBUKA STRUČNIH SARADNIKA I SAVJETNIKA U PRAVOSUĐU²

U skladu sa Zakonom o Centru za edukaciju sudija i tužilaca Federacije Bosne i Hercegovine i Zakonom o Centru za edukaciju sudija i javnih tužilaca Republike Srpske, prema uputstvima i pod nadzorom VSTV BiH, a na osnovu odobrenog trogodišnjeg programa, Centri organiziraju početnu obuku za osobe koje se namjeravaju baviti profesijom sudije ili tužioca. Polaznicima koji uspješno okončaju Program početne obuke centri dodjeljuju Uvjerenje o završenoj početnoj obuci. Ovaj program predviđa provođenje obuke kroz četiri modula na godišnjem nivou, što u trogodišnjem periodu znači da će stručnim saradnicima biti pružena obuka iz 12 modula.

U 2020. godini provodi se početna obuka za tri generacije polaznika:

- Generacija 2021/2023 (1. godina - Moduli I-IV)
- Generacija 2020/2022 (2. godina - Moduli I-IV)
- Generacija 2019/2021 (3. godina - Moduli I-IV)

Module iz treće godine mogu pohađati samo polaznici koji su uspješno okončali sve module iz 1. godine i sve module iz 2. godine Programa početne obuke.

Module iz druge godine mogu pohađati samo polaznici koji su uspješno okončali sve module iz 1. godine Programa početne obuke.

Raspored polaznika po seminarima vrši isključivo Centar na osnovu prijava predsjednika sudova i glavnih tužilaca, a u skladu s evidencijama Centra o ispunjenim uvjetima iz prethodne godine.

Module iz prve godine (generacija 2021/2023) pohađaju stručni saradnici i stručni savjetnici koji su počeli sa radom u pravosudnim institucijama u BiH u drugom dijelu 2019. godine, u 2020. godini kao i saradnici koji su počeli sa radom do **01. 08. 2021. godine** (nisu bili obuhvaćeni Programom početne obuke za 2020. godinu).

---

² Preporuka Komiteta ministara Vijeća Evrope Rec (2010)12 te Mišljenja CCJE br. 1,3,4,9,10 i 11) i Evropska povelja o zakonima za sudije jasno ukazuju na potrebu kreiranja programa početne obuke.

GENERACIJA 2021/2023 – PRVA GODINA

SEMINAR: MODUL I – NOSIOCI PRAVOSUDNE FUNKCIJE I DRUŠTVO³

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 09. i 10. septembar 2021. godine

Ciljna grupa: Stručni saradnici i stručni savjetnici koji su počeli sa radom u pravosudnim institucijama u BiH u drugom dijelu 2019, 2020. godine i u 2021. godini do 01. 08. 2021. godine

Teme seminara:

- Položaj nosilaca pravosudnih funkcija
- Organizacija pravosuđa u BiH
- Profesionalni i etički standardi
- Ravnopravnost spolova unutar pravosudnih institucija

Edukatore: stalni edukatori CEST-a

SEMINAR: MODUL II - GRAĐANSKA OBLAST

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 04. i 05. oktobar 2021. godine

Ciljna grupa: Stručni saradnici i stručni savjetnici koji su počeli sa radom u pravosudnim institucijama u BiH u drugom dijelu 2019,2020. godine i u 2021. godini do 01. 08. 2021. godine

Teme seminara:

- Prethodni postupak
- Pripremno ročište i glavna rasprava
- Aspekti primjene ZPP-a na sporove male vrijednosti
- Alternativno rješavanje sporova
- Sudske odluke

Edukatore: stalni edukatori CEST-a

---

³ GRECO Izvještaj o evaluaciji Bosne i Hercegovine, IV krug evaluacije (usvojeno 4.12.2015.): Sprječavanje korupcije među članovima parlamenta, sucima i tužiteljima, preporučuje značajno jačanje i dodatni razvoj za sudije i tužioce namjenskih obuka koje se tiču pitanja etike i integriteta“

SEMINAR: MODUL III - KRIVIČNA OBLAST

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 28. i 29. oktobar 2021. godine

Ciljna grupa: Stručni saradnici i stručni savjetnici koji su počeli sa radom u pravosudnim institucijama u BiH u drugom dijelu 2019,2020. godine i u 2021. godini do 01. 08. 2021. godine

Teme seminara:

- Principi krivičnog postupka
- Istraga

Edukatori: stalni edukatori CEST-a

SEMINAR: MODUL IV - IZVRŠNA I VANPARNIČNA OBLAST

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 22. i 23. novembar 2021. godine

Ciljna grupa: Stručni saradnici i stručni savjetnici koji su počeli sa radom u pravosudnim institucijama u BiH u drugom dijelu 2019,2020. godine i u 2021. godini do 01. 08. 2021. godine

Teme seminara:

- Upoznavanje sa podobnošću izvršne isprave
- Postupanje po žalbi i prigovoru - pravni lijekovi u izvršnom postupku
- Odstavljanje i obustava izvršenja
- Izvršenje na osnovu vjerodostojne isprave
- Načela vanparničnog postupka
- Ostavinski postupak

Edukatori: stalni edukatori CEST-a

Napomena:

U drugoj polovini 2021. godine planirani su seminari prve godine početne obuke. Programom je navedena jedna grupa prve godine. Centar zadržava pravo da, po potrebi, u zavisnosti od broja novoimenovanih stručnih saradnika tokom 2021. godine, formira dvije grupe, odnosno 8 seminara prve godine početne obuke.

GENERACIJA 2020/2022 - DRUGA GODINA

SEMINAR: MODUL I – EVROPSKA KONVENCIJA I RAVNOPRAVNOST SPOLOVA⁴

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 25. i 26. februar 2021. godine

Ciljna grupa: Stručni saradnici i stručni savjetnici koji su uspješno okončali prvu godinu Programa početne obuke. Raspored polaznika po seminarima vrši isključivo Centar na osnovu prijava predsjednika sudova i glavnih tužilaca, a u skladu s evidencijama Centra o ispunjenim uvjetima iz prethodne godine.

Teme seminara:

- Evropska konvencija u kontekstu prava garantiranih članovima 5., 6. i 14.
- Ravnopravnost spolova

Edukatori: stalni edukatori CEST-a

SEMINAR: MODUL II - GRADANSKA OBLAST

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 25. i 26. mart 2021. godine

Ciljna grupa: Stručni saradnici i stručni savjetnici koji su uspješno okončali prvu godinu Programa početne obuke. Raspored polaznika po seminarima vrši isključivo Centar na osnovu prijava predsjednika sudova i glavnih tužilaca, a u skladu s evidencijama Centra o ispunjenim uvjetima iz prethodne godine.

Teme seminara:

- Pripremno ročište
- Glavna rasprava sa posebnim osvrtom na dokaze
- Mjere osiguranja

Edukatori: stalni edukatori CEST-a

---

⁴ Mišljenje br. 10 CCJE naglašava potrebu da se u obuci izučava evropski sistem zaštite ljudskih prava, ali i pravna stečevina Evropske unije i hijerarhija pravnih akata Evropske unije.

SEMINAR: MODUL III - KRIVIČNA OBLAST

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 08. i 09. april 2021. godine

Ciljna grupa: Stručni saradnici i stručni savjetnici koji su uspješno okončali prvu godinu Programa početne obuke. Raspored polaznika po seminarima vrši isključivo Centar na osnovu prijave predsjednika sudova i glavnih tužilaca, a u skladu s evidencijama Centra o ispunjenim uvjetima iz prethodne godine.

Teme seminara:

- Postupak po optužnici
- Glavni pretres
- Metodologija izrade presude

Edukatori: stalni edukatori CEST-a

SEMINAR: MODUL IV - IZVRŠNA I UPRAVNA OBLAST

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 26. i 27. april 2021. godine

Ciljna grupa: Stručni saradnici i stručni savjetnici koji su uspješno okončali prvu godinu Programa početne obuke. Raspored polaznika po seminarima vrši isključivo Centar na osnovu prijave predsjednika sudova i glavnih tužilaca, a u skladu s evidencijama Centra o ispunjenim uvjetima iz prethodne godine.

Teme seminara:

- Izvršenje i protivizvršenje
- Vrste izvršenja
- Prethodni upravni postupak
- Ispitivanje upravnog akta

Edukatori: stalni edukatori CEST-a

GENERACIJA 2019/2021 - TREĆA GODINA

SEMINAR: MODUL I – GRAĐANSKA OBLAST

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 02. i 03. septembar 2021. godine

Ciljna grupa: Stručni saradnici i stručni savjetnici koji su uspješno okončali drugu godinu Programa početne obuke. Raspored polaznika po seminarima vrši isključivo Centar na osnovu prijava predsjednika sudova i glavnih tužilaca, a u skladu s evidencijama Centra o ispunjenim uvjetima iz prethodne godine.

Teme seminara:

- Metodologija izrade presude u građanskim stvarima
- Uvod presude
- Izreka presude
- Obrazloženje presude
- Jezik sudskih odluka
- Žalbeni postupak i rasprava pred drugostepenim sudom

Edukatore: stalni edukatori CEST-a

SEMINAR: MODUL II – KRIVIČNA OBLAST

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum: 29. i 30. septembar 2021. godine

Ciljna grupa: Stručni saradnici i stručni savjetnici koji su uspješno okončali drugu godinu Programa početne obuke. Raspored polaznika po seminarima vrši isključivo Centar na osnovu prijava predsjednika sudova i glavnih tužilaca, a u skladu s evidencijama Centra o ispunjenim uvjetima iz prethodne godine.

Teme seminara:

- Redovni i vanredni pravni lijekovi
- Skraćeni krivični postupci

Edukatore: stalni edukatori CEST-a

SEMINAR: MODUL III – ALTERNATIVNO RJEŠAVANJE SPOROVA, MEDIJACIJA I ARBITRAŽA⁵

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 07. i 08. oktobar 2021. godine

Ciljna grupa: Stručni saradnici i stručni savjetnici koji su uspješno okončali drugu godinu Programa početne obuke. Raspored polaznika po seminarima vrši isključivo Centar na osnovu prijave predsjednika sudova i glavnih tužilaca, a u skladu s evidencijama Centra o ispunjenim uvjetima iz prethodne godine..

Teme seminara:

- Konflikt
- Alternativno rješavanje sporova
- Medijacija u BiH
- Pojam i načela postupka medijacije
- Sud i medijacija
- Arbitraža
- Poređenje postupaka rješavanja sporova

Edukatori: stalni edukatori CEST-a

---

⁵ Izvještaj Evropske komisije za Bosnu i Hercegovinu za 2018.godinu, u poglavlju 2.2. „Vladavina zakona i temeljna prava“, u dijelu koji se odnosi na kvalitet pravosuđa, navodi se da se pored sudskih postupaka mirenja, i druge alternativne metode rješavanja sporova, posebno medijacija, trebaju unaprijediti u skladu sa evropskim standardima i najboljim praksama.

Mišljenje br 6. CCJE također preporučuje obuku u pogledu alternativnih načina rješavanja sporova.

Također, Strategija Reforme sektora pravde BiH (2014.-2018.) u Strateškom cilju 1.2.5. naglašava: „Unaprijeđenje sistema alternativnog rješavanja sporova“

SEMINAR: MODUL IV – NOSIOCI PRAVOSUDNIH FUNKCIJA I DRUŠTVO

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 14. i 15. oktobar 2021. godine

Ciljna grupa: Stručni saradnici i stručni savjetnici koji su uspješno okončali drugu godinu Programa početne obuke. Raspored polaznika po seminarima vrši isključivo Centar na osnovu prijave predsjednika sudova i glavnih tužilaca, a u skladu s evidencijama Centra o ispunjenim uvjetima iz prethodne godine.

Teme seminara:

- Općenito o komunikaciji
- Uspostavljanje saradnje i postavljanje pitanja
- Neverbalna komunikacija
- Aktivno slušanje
- Komunikacija u sudnici - transakcioni pristup
- Asertivno komuniciranje, nasuprot pasivnosti i agresivnosti

Edukatori: stalni edukatori CEST-a

OBUKA ZA PRIPRAVNIKE U PRAVOSUDNIM INSTITUCIJAMA U FEDERACIJI BiH

Centar za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji BiH u Programu početne obuke i stručnog usavršavanja za 2021. godinu je predvidio obuku za pripravnike u pravosudnim institucijama u Federaciji BiH. Obuka se sastoji od 3 edukativne aktivnosti/seminara i jedne online obuke na teme:

- Etika i integritet
- Izabrane teme iz krivične oblasti
- Izabrane teme iz građanske oblasti

Za razliku od stručnih saradnika, koji su obavezni da prisustvuju početnoj obuci, ne postoji utvrđena obaveza ove vrste za pripravnike u pravosudnim institucijama u F BiH, ali smatramo da prisustvovanje pripravnika ovim seminarima je izuzetno korisno za njihov dalji rad i usavršavanje.

SEMINAR: „ETIKA I INTEGRITET“

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 1 dan
Datum održavanja: 31. mart 2021. godine

Ciljna grupa: pripravnici
Planiran broj učesnika: 40

Teme:

- Profesionalni i etički standardi
- Očuvanje digniteta sudijske i tužilačke funkcije
- Objektivna percepcija neovisnosti i nepristrasnosti nosilaca pravosudnih funkcija
- Smjernice za sprečavanje sukoba interesa u pravosuđu BiH

Cilj seminara: Približiti učesnicima seminara organizaciju pravosuđa u BiH i etičke standarde kroz analizu relevantnih propisa i slučajeva iz prakse.

Metod: predavanja, diskusija
Edukatore: stalni edukatori CEST-a

SEMINAR: „IZABRANE TEME IZ KRIVIČNE OBLASTI“

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 27. i 28. maj 2021. godine

Ciljna grupa: pripravnici
Planiran broj učesnika: 40

Teme:

- Izabrane teme iz materijalnog krivičnog prava
- Izabrane teme iz krivičnog procesnog prava
- Simulacija suđenja

Cilj seminara: Seminar služi kao dopuna internoj obuci pripravnika i pripravnika-volontera u sudovima i tužilaštvima iz domena krivičnog zakonodavstva, u smislu usavršavanja njihovog znanja.

Metod: prezentacija, praktični rad
Edukatore: stalni edukatori CEST-a

SEMINAR: „IZABRANE TEME IZ GRAĐANSKE OBLASTI“

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 10. i 11. juni 2021. godine

Ciljna grupa: pripravnici
Planiran broj učesnika: 40

Teme:

- Izabrani segmenti iz Stvarnog prava i Obligacionog prava F BiH
- Izabrani segmenti iz Građanskog parničnog procesnog prava F BiH (pripremno ročište i glavna rasprava, presuda zbog propuštanja, izrada

---

meritornih sudskih odluka, postupci po pravnim lijekovima, novine u ZPP-u F BiH)

- Odnos građanskog parničnog postupka i građanskog vanparničnog postupka
- Simulacija suđenja

Cilj seminara: Seminar služi kao dopuna internoj obuci pripravnika i pripravnika-volontera u sudovima i tužilaštvima iz domena građanskog zakonodavstva, u smislu usavršavanja njihovog znanja.

Metod: prezentacija, praktični rad

Edukativni materijal: radovi edukatora

Edukatori: stalni edukatori CEST-a FBiH

KONTINUIRANA OBUKA

PROGRAM OBUKE NOVOIMENOVANIH TUŽILACA PREMA PROGRAMU VSTV-A BOSNE I HERCEGOVINE

Obuka novoimenovanih sudija i tužilaca prema Programu početne obuke novoimenovanih sudija i tužilaca će se odvijati najkasnije u prvih šest (6) mjeseci nakon preuzimanja dužnosti. Obuka novoimenovanih sudija i tužilaca odvijat će se prema Programu početne obuke novoimenovanih sudija i tužilaca koji je usvojilo VSTV BiH kao posebnu obuku za novoimenovane sudije i tužioce.

Ovim programom se želi obezbjediti svim tužiocima i sudijama koji su prvi put imenovani da dobiju jednu temeljnu, efektivnu i istoobraznu obuku u određenom periodu nakon stupanja na sudijsku, odnosno tužilačku funkciju.

Cjelokupan program obuke za tužioce obuhvata ispod navedene teme i novoimenovani tužioci su dužni pohađati sve navedene teme, kako bi ispunili uslove i kao završili svu obuku iz Programa početne obuke novoimenovanih sudija i tužilaca.

Prijavljivanje novoimenovanih tužilaca na edukativne aktivnosti vršit će isključivo glavni tužioci. Glavni tužilac je dužan tužiocu koji je prvi put imenovan na ovu funkciju omogućiti pohađanje cjelokupnog Programa obuke za novoimenovane sudije/tužioce koji je utvrđen od strane VSTV-a.

Tokom 2021. godine novoimenovanim tužiocima će biti omogućeno da neke od ispod navedenih tema / pet modula on line obuke/ pohađaju kao online obuke, o čemu će biti blagovremeno informisani.

Obuka će biti provedena u dva termina, u prvom i u drugom dijelu godine, ovisno o broju i vremenu imenovanja novoimenovanih sudija i tužilaca. Ukoliko su imenovani i stupili na dužnost krajem 2020. godine i početkom 2021. godine, obuku će pohađati u prvim terminima, a imenovani tokom drugog dijela 2021. godine obuku mogu pohađati u drugom terminu koji će biti naknadno definisan u ovisnosti od broja novoimenovanih nosilaca pravosudnih funkcija. Shodno broju novoimenovanih sudija i tužilaca, Centar zadržava pravo na izmjenu termina obuke, o čemu će polaznici obuke biti informisani.

Novoimenovanim nosiocima pravosudnih funkcija otvorena je mogućnost da identične seminare obuke za novoimenovane sudije i tužioce mogu pohađati i u terminima iz Programa Centra za edukaciju sudija i tužila Republike Srpske, koji će se realizirati u Banjaluci.

INSTRUKTIVNI SEMINAR: "ODNOS IZMEĐU EVROPSKOG PRAVA I DOMAĆEG PRAVA BIH"⁶

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 1 dan
Datum održavanja: biće naknadno određen

Ciljna grupa: Novoimenovani tužioc

Planiran broj učesnika: 20

Teme:

- Institucije Evropske unije, njihove nadležnosti i funkcije
- Opći aspekti primjene i dejstva Evropskog prava u odnosu na pravo država članica (primarnopravni izvori i odnos prema zakonodavstvu BiH; sekundarno pravo i praksa Suda EU; postupci pred Sudom EU)
- Interpretativni učinak prava EU prije članstva
- Uloga i značaj Suda pravde Evropske unije u determinisanju odnosa Evropske unije i trećih zemalja (BiH)

Cilj: Predstaviti učesnicima sistem institucija i pravni sistem EU, te učinak prava EU prije stupanja države u članstvo.

Metod: predavanja i diskusija
Edukativni materijal: radovi edukatora
Edukatori: stalni edukatori CEST-a

---

⁶ Mišljenje br. 10 CCJE naglašava potrebu da se u obuci izučava evropski sistem zaštite ljudskih prava, ali i pravna stečevina Evropske unije i hijerarhija pravnih akata Evropske unije.

INSTRUKTIVNI SEMINAR: „FUNDAMENTALNI POSTULATI „STRAZBURŠKOG“ SISTEMA ZAŠTITE LJUDSKIH PRAVA“⁷

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 1 dan
Datum održavanja: biće naknadno odabran u ovisnosti o imenovanjima novoimenovanih sudija

Ciljna grupa: Novoimenovani tužioci

Planiran broj učesnika: 20

Teme:

- Prethodna pitanja (pojam ljudskih prava, evolucija ljudskih prava)
- Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (Uvodne napomene, Evropski sud za ljudska prava, Karakter zaštite ljudskih prava garantovanih Konvencijom, Neposredna primjena, Minimalni standardi, Višestrukost zaštite, Supsidijarni karakter)
- Uslovi prihvatljivosti (*admissibility criteria*)
- Rokovi
- Sadržaj aplikacije
- Relevantna domaća praksa i praksa ESLJP

Cilj seminara: Predstaviti sistem zaštite ljudskih prava Vijeća Evrope koji je uspostavila Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

Metod: interaktivni, predavanje i diskusija
Edukativni materijal: materijali edukatora, prikaz relevantne prakse ESLJP
Edukatori: edukatori CEST-a

---

⁷ Mišljenje br. 10 CCJE naglašava potrebu da se u obuci izučava evropski sistem zaštite ljudskih prava, ali i pravna stečevina Evropske unije i hijerarhija pravnih akata Evropske unije.

SEMINAR: „PROVOĐENJE ISTRAGE I ZAJEDNIČKI ISTRAŽNI TIMOVI“

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: biće naknadno odabran u ovisnosti o imenovanjima novoimenovanih tužilaca

Ciljna grupa: Novoimenovani tužioci
Planiran broj učesnika: 20

Teme:

- Osnov i otvaranje istrage
- Planiranje, rukovođenje i nadzor nad istragom (prava i ovlaštenja tužioca i ovlaštenih službenih lica u istrazi)
- Saradnja sa policijom, uključujući koordinaciju i nadzor tužioca nad radom policije tokom istrage, a naročito prilikom dežurstava i kada postoji opasnost od odlaganja
- Prepoznavanje i zakonitost prepoznavanja
- Radnje dokazivanja za koje je potrebno sudsko odobrenje
- Značaj i primjena posebnih istražnih radnji
- Sumiranje raspoloživih dokaza i završna analiza
- Posebne istražne radnje (nadležnost, korištenje, koordinacija i upravljanje istražnim aktivnostima ili radnjama, slučajni nalazi i drugo)
- Način izvođenja dokaza pribavljenih primjenom posebnih istražnih radnji
- Zakonito prikupljanje dokaza i prigovor zakonitosti dokaza (procedura odlučivanja, sudska praksa)
- Načini formiranja zajedničkih timova i zakonski okviri u Bosni i Hercegovini
- Rukovođenje zajedničkim istražnim timom nakon potpisanog sporazuma o formiranju timova

Cilj seminara: Pospješivanje efikasnosti istrage unaprijeđenjem rukovođenja istražnim timovima i postupkom prikupljanja dokaza.

Metod: interaktivni

Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajevi iz prakse

Edukatore: stalni edukatori CEST-a FBiH

SEMINAR: „ PRITVOR I MJERE OBEZBJEĐENJA PRISUSTVA OSUMNJIČENOG ZA NESMETANO VOĐENJE KRIVIČNOG POSTUPKA“

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 1 dan
Datum održavanja: biće naknadno odabran u ovisnosti o imenovanjima novoimenovanih tužilaca

Ciljna grupa: Novoimenovani tužioci
Planiran broj učesnika: 20

Teme:

- Poziv, naredba za dovođenje, mjere zabrane, jamstvo i pritvor
- Pritvor nakon potvrđivanja optužnice, pritvor nakon izricanja presude
- Kontrola pritvora (čl. 151. ZKP-a F BiH)
- Obrazloženje rješenja o određivanju i produženju pritvora
- Primjena čl. 5. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda
  - Sudska/tužilačka praksa

Cilj seminara: Dijalog o praksi u vezi sa mjerama za obezbjeđenje prisustva osumnjičenog/optuženog u Bosni i Hercegovini i pravu na slobodu i sigurnost.

Metod: predavanja, interaktivna diskusija

Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajeви iz prakse

Edukatori: stalni edukatori CEST-a FBiH

RADIONICA: „TEHNIKE IZRADE TUŽILAČKIH AKATA“

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: biće naknadno odabran u ovisnosti o imenovanjima novoimenovanih tužilaca

Ciljna grupa: Novoimenovani tužioci

Planiran broj**učesnika:** 20**Teme:**

- Naredba o sprovođenju/nesprovođenju/obustavi istrage
- Pismena izrada optužnice
- Sačinjavanje činjeničnog opisa djela u optužnici
- Pravna kvalifikacija krivičnog djela
- Sadržaj optužnice
- Dopuna i izmjena optužnice (razlozi vraćanja optužnice na uređivanje)
- Sporazum o priznanju krivnje
- Pisanje žalbi i kvalitet obrazloženja svakog žalbenog osnova
- Tužilačka praksa
- Vježba - izrada tužilačkih akata

Cilj radionice: Unaprjeđenje standarda u izradi tužilačkih akata, usaglašavanje metodologije izrade optužnice i žalbe i izbjegavanje nepravilnosti iz prakse

Metod: interaktivni – radionica

Edukativni materijal: materijali edukatora

Edukatori: stalni edukatori CEST-a

RADIONICA: „VJEŠTINE ZASTUPANJA OPTUŽNICE“

Mjesto održavanja: Sarajevo

Trajanje: 2 dana

Datum održavanja: biće naknadno odabran u ovisnosti o imenovanjima novoimenovanih tužilaca

Ciljna grupa: Novoimenovani tužioc

Planiran broj**učesnika:** 20**Teme:**

- Glavni pretres (prijedlozi stranaka i prigovori, propusti u odlučivanju; praktična primjena čl. 266. ZKP F BiH-nastavljanje odloženog glavnog pretresa)
- Izuzeci od neposrednog sprovođenja dokaza
- Izmjena optužnice

-
- Uvodna riječ
  - Direktno ispitivanje
  - Unakrsno ispitivanje
  - Završna riječ

Cilj radionice: Unaprijediti vještine tužilaca prilikom zastupanja.

Metod: predavanja, interaktivna diskusija

Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajevi iz prakse

Edukatori: stalni edukatori CEST-a FBiH

SEMINAR: „RADNJE DOKAZIVANJA I ZAKONITOST DOKAZA“

Mjesto održavanja: Sarajevo

Trajanje: 1 dan

Datum održavanja: biće naknadno odabran u ovisnosti o imenovanjima novoimenovanih tužilaca

Ciljna grupa: Novoimenovani tužioci

Planiran broj

učesnika: 20

Teme:

- Saslušanje svjedoka, uključujući postupanje sa posebnim kategorijama stranaka/svjedoka (npr. maloljetnicima, žrtvama seksualnih delikata i sl.)
- Ispitivanje osumnjičenog
- Uviđaj
- Vještačenje
- Statusna konferencija
- Prigovor zakonitosti dokaza-odlučivanje, sudska praksa, upravljanje materijalnim dokazima

Cilj seminara: Cilj seminara je razmotriti pitanja vezana za radnje dokazivanja, te zakonitost dokaza u svim fazama krivičnog postupka kao i unapređenje standarda u krivičnom postupku i izbjegavanje nepravilnosti iz prakse

Metod: predavanja, diskusija

Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajevi iz prakse

Edukatori: stalni edukatori CEST-a FBiH

SEMINAR: „SUDSKA ETIKA I DISCIPLINSKE PRAKSE“

Mjesto: Sarajevo

Datum održavanja: biće naknadno odabran u ovisnosti o imenovanjima novoimenovanih tužilaca

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: Novoimenovani tužioci

Planirani broj učesnika: 20 učesnika po radionici

Teme:

- sukob interesa, komunikacija ex parte,
- neovisnost i nepristrasnost pravosuđa,
- odgovornost prema poslu.
- pretpostavljena (rodbinska, prijateljska ili dr.) povezanost tužioca sa predstavnicima izvršne i zakonodavne vlasti, političkim strankama i drugim interesnim grupama
- sigurnost informacija i korištenje istih informacija van pravosudne institucije
- integritet tužioca-međunarodni i domaći propisi

Edukatori: domaći eksperti, edukatori CEST-a

Seminar će biti organizovan u saradnji sa OSCE Misijom u BiH

RADIONICA: „BAZA SUDSKIH ODLUKA CSD-a VSTV-a i TCMS - OSNOVNA EDUKACIJA I UPRAVLJANJE VREMENOM“

Mjesto održavanja: Sarajevo

Trajanje: 1 dan

Datum održavanja: biće naknadno odabran u ovisnosti o imenovanjima novoimenovanih tužilaca

---

Ciljna grupa: Novoimenovani tužioci
Planiran broj učesnika: 25

Teme:

- Baza sudskih odluka Centra za sudsku dokumentaciju
- Uvod u poznavanje TCMS funkcionalnosti za početnike
- TCMS i prateće promjene u tužilaštvu
- Statistički podaci i izvještavanje u TCMS-u i TCMS u praksi
- Efektivna komunikacija i korištenje tehnologije
- Metode i instrumenti za efikasno upravljanje vremenom
- Određivanje vremenskog okvira za postupanje u pojedinom predmetu – praktični dio

Cilj radionice:

Predstaviti nosiocima pravosudnih funkcija informacione tehnologije, koje mogu biti od značaja za njihov rad u pravosudnim institucijama, te razvijanje vještina upravljanja vremenom i efikasne upotrebe vremena koje tužiocu stoji na raspolaganju.

Metod: E-učenje i interaktivni
Edukativni materijal: baze podataka i materijali edukatora
Edukatori: Predstavnici CSD-a VSTV-a BiH i IKT stručnjaci i edukatori CEST-a F BiH

PROGRAM OBUKE NOVOIMENOVANIH SUDIJA PREMA PROGRAMU VSTV-A BOSNE I HERCEGOVINE

Obuka novoimenovanih sudija i tužilaca prema Programu početne obuke novoimenovanih sudija i tužilaca će se odvijati najkasnije u prvih šest (6) mjeseci nakon preuzimanja dužnosti. Obuka novoimenovanih sudija i tužilaca odvijat će se prema Programu početne obuke novoimenovanih sudija i tužilaca koji je usvojilo VSTV BiH kao posebnu obuku za novoimenovane sudije i tužioce.

Ovim programom se želi obezbjediti svim tužiocima i sudijama koji su prvi put imenovani da dobiju jednu temeljnu, efektivnu i istoobraznu obuku u određenom periodu nakon stupanja na sudijsku, odnosno tužilačku funkciju.

Cjelokupan program obuke za novoimenovane sudije obuhvata ispod navedene teme i novoimenovane sudije su dužne pohađati sve navedene teme, kako bi ispunili uslove i kao završili svu obuku iz Programa početne obuke novoimenovanih sudija i tužilaca.

Prijavljivanje novimenovanih sudija na edukativne aktivnosti vršit će isključivo predsjednici sudova. Predsjednik suda je dužan sudiji koji je prvi put imenovan na ovu funkciju omogućiti pohađanje cjelokupnog Programa obuke za novoimenovane sudije/tužioce koji je utvrđen od strane VSTV-a.

Obuka će biti provedena u dva termina, u prvom i u drugom dijelu godine, ovisno o broju i vremenu imenovanja novoimenovanih sudija. Ukoliko su imenovani i stupili na dužnost krajem 2020. godine i početkom 2021. godine, obuku će pohađati u prvim terminima, a imenovani tokom drugog dijela 2021. godine obuku mogu pohađati u drugom terminu koji će biti naknadno definisan u ovisnosti od broja novoimenovanih nosilaca pravosudnih funkcija. Shodno broju novoimenovanih sudija i tužilaca, Centar zadržava pravo na izmjenu termina obuke, o čemu će polaznici obuke biti informisani.

Novoimenovanim nosiocima pravosudnih funkcija otvorena je mogućnost da identične seminare obuke za novoimenovane sudije i tužioce mogu pohađati i u terminima iz Programa Centra za edukaciju sudija i tužila Republike Srpske, koji će se realizirati u Banjaluci.

INSTRUKTIVNI SEMINAR: "ODNOS IZMEĐU EVROPSKOG PRAVA I DOMAĆEG PRAVA BIH"⁸

Mjesto održavanja: Sarajevo

Trajanje: 1 dan

Datum održavanja:

Ciljna grupa: Novoimenovane sudije

Planiran broj učesnika: 20

Teme:

- Institucije Evropske unije, njihove nadležnosti i funkcije
- Opći aspekti primjene i dejstva Evropskog prava u odnosu na pravo država članica (primarnopravni izvori i odnos prema zakonodavstvu BiH; sekundarno pravo i praksa Suda EU; postupci pred Sudom EU)
- Interpretativni učinak prava EU prije članstva
- Uloga i značaj Suda pravde Evropske unije u determinisanju odnosa Evropske unije i trećih zemalja (BiH)

Cilj: Predstaviti učesnicima sistem institucija i pravni sistem EU, te učinak prava EU prije stupanja države u članstvo.

Metod: predavanja i diskusija

Edukativni materijal: radovi edukatora

Edukatori: stalni edukatori CEST-a

---

⁸ Mišljenje br. 10 CCJE naglašava potrebu da se u obuci izučava evropski sistem zaštite ljudskih prava, ali i pravna stečevina Evropske unije i hijerarhija pravnih akata Evropske unije.

INSTRUKTIVNI SEMINAR: „FUNDAMENTALNI POSTULATI „STRAZBURŠKOG“ SISTEMA ZAŠTITE LJUDSKIH PRAVA“⁹

Mjesto održavanja: Mostar ili Trebinje
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: druga polovina 2021. godine

Ciljna grupa: Novoimenovane sudije

Planiran broj učesnika: 20

Teme:

- Prethodna pitanja (pojam ljudskih prava, evolucija ljudskih prava)
- Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (Uvodne napomene, Evropski sud za ljudska prava, Karakter zaštite ljudskih prava garantovanih Konvencijom, Neposredna primjena, Minimalni standardi, Višestrukost zaštite, Supsidijarni karakter)
- Uslovi prihvatljivosti (*admissibility criteria*)
- Rokovi
- Sadržaj aplikacije
- Relevantna domaća praksa i praksa ESLJP

Cilj seminara: Predstaviti sistem zaštite ljudskih prava Vijeća Evrope koji je uspostavila Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

Metod: interaktivni, predavanje i diskusija
Edukativni materijal: materijali edukatora, prikaz relevantne prakse ESLJP
Edukatori: edukatori CEST-a

Seminar će biti organizovan u saradnji sa Vijećem Evrope

SEMINAR: „SUDSKA ETIKA I DISCIPLINSKE PRAKSE“

Mjesto: Sarajevo
Datum održavanja: biće naknadno odabran u ovisnosti o imenovanjima novoimenovanih sudija

Trajanje: 1 dan

---

⁹ Mišljenje br. 10 CCJE naglašava potrebu da se u obuci izučava evropski sistem zaštite ljudskih prava, ali i pravna stečevina Evropske unije i hijerarhija pravnih akata Evropske unije.

Ciljna grupa: Novoimenovane sudije

Planirani broj učesnika: 20 učesnika po radionici

Teme:

- sukob interesa, komunikacija ex parte,
- neovisnost i nepristrasnost pravosuđa,
- odgovornost prema poslu.
- pretpostavljena (rodbinska, prijateljska ili dr.) povezanost sudije sa predstavnicima izvršne i zakonodavne vlasti, političkim strankama i drugim interesnim grupama
- sigurnost informacija i korištenje istih informacija van pravosudne institucije
- integritet sudije-međunarodni i domaći propisi

Edukatori: domaći eksperti, edukatori CEST-a

Seminar će biti organizovan u saradnji sa OSCE Misijom u BiH

RADIONICA: „BAZA SUDSKIH ODLUKA CSD-a VSTV-a i CMS“ – OSNOVNA EDUKACIJA

Mjesto održavanja: Sarajevo

Trajanje: 1 dan

Datum održavanja: biće naknadno odabran u ovisnosti o imenovanjima novoimenovanih sudija

Ciljna grupa: Novoimenovane sudije

Planiran broj

učesnika: 25

Teme:

- Baza sudskih odluka Centra za sudsku dokumentaciju
- Uvod u poznavanje CMS funkcionalnosti za početnike
- CMS i prateće promjene u sudu
- Statistički podaci i izvještavanje u CMS-u
- CMS u praksi

Cilj radionice:

Predstaviti nosiocima pravosudnih funkcija informacione tehnologije, koje mogu biti od značaja za njihov rad u pravosudnim institucijama.

Metod: E-učenje
Edukativni materijal: baze podataka i materijali edukatora
Edukatori: Predstavnici CSD-a VSTV-a BiH i IKT stručnjaci

SEMINAR: „PRIPREMA ZA SUĐENJE“

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 1 dan
Datum održavanja: biće naknadno odabran u ovisnosti o imenovanjima novoimenovanih sudija

Ciljna grupa: novoimenovane sudije

Planiran broj učesnika: 20

Teme:

- Upravljanje vremenom i efikasno obavljanje radnih zadataka/ planiranje
- Značaj poštivanja zakonskih i sudskih rokova
- Procesne radnje
- Stres menadžment

Cilj seminara: Razvijanje sudijskih vještina upravljanja vremenom i efikasne efikasne upotrebe vremena koje sudiji stoji na raspolaganju u pripremi za suđenje.

Metod: interaktivni
Edukativni materijal: Edukativni materijal pripremljeni od strane edukatora,

Edukatori: edukatori CEST-a F BiH

SEMINAR: „VOĐENJE POSTUPKA I DONOŠENJE ODLUKE“

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 1 dan
Datum održavanja: biće naknadno odabran u ovisnosti o imenovanjima novoimenovanih sudija

Ciljna grupa: novoimenovane sudije

Planiran broj učesnika: 20

Teme:

- Upravljanje ročištom/pretresom,
- Urednost dostave pismena suda strankama
- Komunikacija i ponašanje u sudnici
- Odlučivanje o prijedlozima i prigovorima stranaka
- Izrada zapisnika
- Donošenje procesnih odluka
- Objektivno razmatranje i analiza svih relevantnih činjeničnih i pravnih pitanja
- Ocjena dokaza
- Razlikovanje bitnih od nebitnih činjenica

Cilj seminara: Razvijanje sudijskih vještina upravljanja vremenom i efikasne efikasne upotrebe vremena koje sudiji stoji na raspolaganju u vođenju postupka i procesa i analize svih važnih činjeničnih i pravnih pitanja kod donošenja sudske odluke

Metod: interaktivni

Edukativni materijal: Edukativni materijal pripremljeni od strane edukatora,

Edukatori: edukatori CEST-a F BiH

RADIONICA: „PISMENA IZRADA PRESUDE – KRIVIČNA OBLAST“

Mjesto održavanja: Sarajevo

Trajanje: 1 dan

Datum održavanja: biće naknadno odabran u ovisnosti o imenovanjima novoimenovanih sudija

Ciljna grupa: novoimenovane sudije

Planiran broj

učesnika: 30

Teme:

- Pismena izrada presude (obrazloženje i razumljivost presude)
- Dokazi na kojima se zasniva presuda
- Izricanje i objavljivanje presude
- Pismena izrada presude – praktični primjeri

Cilj seminara: Unaprjeđenje standarda u izradi presude, usaglašavanje metodologije izrade presude i izbjegavanje nepravilnosti iz prakse.

Metod: interaktivni

Edukativni materijal: materijali edukatora

Edukatori: stalni edukatori CEST-a FBiH

RADIONICA: „TEHNIKE IZRADE PRESUDE U GRAĐANSKIM SPOROVIMA“

Mjesto održavanja: Sarajevo

Trajanje: 1 dan

Datum održavanja: biće naknadno odabran u ovisnosti o imenovanjima novoimenovanih sudija

Ciljna grupa: novoimenovane sudije

Planiran broj učesnika: 25-30

Teme:

- Izrada presude
- Uvod, izreka presude
- Pravo na obrazloženu sudsku odluku
- Obrazloženje presude sa osvrtom na sadržaj
- Pravno izražavanje i jezička pismenost
- Jasno i sažeto iznošenje razloga za činjenične i pravne zaključke
- Razumljivost presude za stranke
- Analiza predmeta koji nisu efikasno okončani zbog nedostataka u presudi
- Specifičnosti izrade drugostepene presude

Cilj radionice: Unaprijeđenje standarda u izradi presude, usaglašavanje metodologije izrade presude i izbjegavanje nepravilnosti iz prakse.

Metod: interaktivni

Edukativni materijal: moduli metodologije izrade

Edukatori: stalni edukatori CEST-a FBiH

EVROPSKO PRAVO

NAPREDNI SEMINAR: "ODNOS IZMEĐU EVROPSKOG PRAVA I DOMAĆEG PRAVA BIH"¹⁰

Mjesto i datum održavanja: 05. mart 2021. godine, Sarajevo
31. maj 2021. godine, Sarajevo

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: sudije i tužioci koji su prošli osnovne obuke o pravu EU

Planiran broj učesnika: 40

Teme:

- Institucije Evropske unije, njihove nadležnosti i funkcije
- Opći aspekti primjene i dejstva Evropskog prava u odnosu na pravo država članica (primarnopravni izvori i odnos prema zakonodavstvu BiH; sekundarno pravo i praksa Suda EU; postupci pred Sudom EU)
- Interpretativni učinak prava EU prije članstva
- Uloga i značaj Suda pravde Evropske unije u determinisanju odnosa Evropske unije i trećih zemalja (BiH)

Cilj: Predstaviti učesnicima sistem institucija i pravni sistem EU, te učinak prava EU prije stupanja države u članstvo.

Metod: predavanja i diskusija

Edukativni materijal: radovi edukatora

Edukatori: Stalni edukatori CEST-a F BiH

Aktivnost je planirana u saradnji sa IRZ Fondacijom

---

¹⁰ Mišljenje br. 10 CCJE naglašava potrebu da se u obuci izučava evropski sistem zaštite ljudskih prava, ali i pravna stečevina Evropske unije i hijerarhija pravnih akata Evropske unije.

LJUDSKA PRAVA

„FORUM O NACIONALNOJ INTERPRETACIJI EVROPSKE KONVENCIJE ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA“

Mjesto održavanja: naknadno će se utvrditi
Trajanje: 1 dan
Datum održavanja: biće naknadno određeno

Ciljna grupa: sudije Ustavnog suda Bosni i Hercegovinom Vrhovnih sudova Federacije i Republike Srpske i Suda Bosne i Hercegovine

Aktivnost je planirana sa AIRE Centrom iz Londona

SEMINAR: „NOVINE U PRAKSI EVROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA“¹¹

Mjesto održavanja: naknadno će se utvrditi
Trajanje: dva dana
Datum održavanja: naknadno će se utvrditi

Ciljna grupa: Sudije, sudijski stručni saradnici i savjetnici
Planiran broj učesnika: 40

Teme seminara: konkretne teme, iz oblasti prakse Evropskog Suda za ljudska prava, biće određene prije održavanja skupa, u skladu sa sprovedenom analizom potreba sudstva koja navodi teme koje su od posebnog interesa

Cilj seminara: Pružanje ciljane napredne obuke o evropskom pravu ljudskih prava i primjeni Konvencije

Metod: prezentacije, diskusija, interaktivni rad na studijama slučaja iz domaće i inostrane sudske prakse

Edukativni materijal: materijali edukatora, prikaz relevantne prakse

Edukatori: edukatori CEST-a F BiH

Aktivnost je planirana sa AIRE Centrom iz Londona

---

¹¹ Mišljenje br. 10 CCJE naglašava potrebu da se u obuci izučava evropski sistem zaštite ljudskih prava, ali i pravna stečevina Evropske unije i hijerarhija pravnih akata Evropske unije.

OBUKE SA VIJEĆEM EVROPE¹²

OBUKA: „O ODREĐENIM PITANJIMA EVROPSKE KONVENCIJE ZA LJUDSKA PRAVA“

Mjesto održavanja: Neum i Trebinje

Trajanje: dvije obuke u trajanju po tri dana

Datum održavanja: maj i juni 2021. godine, naknadno će se utvrditi

Ciljna grupa: pravnici/stručni saradnici odjeljenja za sudsku praksu Suda Bosne i Hercegovine, Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, Vrhovnog suda Republike Srpske i Apelacionog suda Brčko distrikta

Planiran broj

učesnika: 20

Cilj seminara: Pružanje ciljane napredne obuke o implementaciji ljudskih prava i primjeni Konvencije

Metod: prezentacije, diskusija, interaktivni rad na studijama slučaja iz domaće i inostrane sudske prakse

Edukativni materijal: materijali edukatora, prikaz relevantne prakse

Edukatori: edukatori CEST-a F BiH

Aktivnost je planirana sa Uredom Vijeća Evrope u BiH

RADIONICA: „OBRAZLOŽENJE SUDSKE PRESUDE – KRIVIČNI ASPEKT“

Mjesto održavanja: Mostar, Banja Luka i Međugorje

Trajanje: 2 dana

Datum održavanja: Mostar, 18. i 19. februar 2021. godine
Banja Luka, 18. i 19. mart 2021. godine
Međugorje, 22. i 23. april 2021. godine

---

¹² Za ove seminare će biti predviđena posebna procedura prijavljivanja, koja podrazumijeva slanje posebnim poziva za prikupljanje učesnika, prije svake aktivnosti.

Ciljna grupa: sudije prvostepenih sudova krivičnog referata i stručni saradnici

Planiran broj učesnika: 15 po svakoj radionici

Teme:

- Osnovna pravila o formi presude
- Standardi obrazložene presude prema Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima
- Obavezna sadržina izreke presude (primjeri iz prakse)
- Zahtjevi na koje presuda mora odgovoriti
- Direktna primjena Evropske konvencije o ljudskim pravima: Primjeri i rad na predmetu
- Obrazloženje presude: određenost i potpunost razloga za činjenične i pravne zaključke, odgovor na argumente stranaka, pozivanje na zakone i sudsku praksu (primjeri iz prakse)
- Obavezan odgovor u presudi na navode o povredi Evropske konvencije
- Obavezan odgovor u presudi na navode o povredi Evropske konvencije, analiza navoda prema Evropskoj konvenciji
- Analiza pismeno izrađenih presuda (primjeri iz prakse)
- Primjeri i rad na predmetu

Cilj seminara: Na ovom seminaru će se analizirati pravo na obrazloženu sudsku odluku kao važan segment člana 6. EKLJP

Metod: predavanje, diskusija

Edukativni materijal: materijali edukatora

Edukatori: stalni edukatori CEST-a FBiH

Aktivnost će biti organizovana sa Vijećem Evrope

Napomena: Zavisno od epidemiološke situacije – online ili u fizičkom prisustvu sa manjim brojem učesnika. Ukoliko se prijavi veći broj učesnika od predviđenog, Centri zadržavaju pravo smanjenja broja i odabira učesnika koji nisu ranije učestvovali u navedenim aktivnostima

---

RADIONICA: „OBRAZLOŽENJE SUDSKE PRESUDE – PARNIČNI ASPEKT“

Mjesto održavanja: Mostar, Trebinje i Travnik
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: Trebinje, 27. i 28. maj 2021. godine
Neum, 24. i 25. juni 2021. godine
Travnik, 09. i 10. septembar 2021. godine

Ciljna grupa: sudije prvostepenih sudova

Planiran broj učesnika: 15

Teme:

- Osnovna pravila o formi presude
- Standardi obrazložene presude prema Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima; Obavezna sadržina izreke presude (primjeri iz prakse)
- Zahtjevi na koje presuda mora odgovoriti
- Direktna primjena Evropske konvencije o ljudskim pravima: Primjeri i rad na predmetu
- Obrazloženje presude: određenost i potpunost razloga za činjenične i pravne zaključke, odgovor na argumente stranaka, pozivanje na zakone i sudsku praksu (primjeri iz prakse)
- Obavezan odgovor u presudi na navode o povredi Evropske konvencije
- Obavezan odgovor u presudi na navode o povredi Evropske konvencije, analiza navoda prema Evropskoj konvenciji
- Analiza pismeno izrađenih presuda (primjeri iz prakse)

Cilj seminara: Na ovom seminaru će se analizirati pravo na obrazloženu sudsku odluku kao važan segment člana 6. EKLJP

Metod: predavanje, diskusija

Edukativni materijal: materijali edukatora

Edukatore: stalni edukatori CEST-a F BiH

Aktivnost će biti organizovana sa Vijećem Evrope

Napomena: Zavisno od epidemiološke situacije – online ili u fizičkom prisustvu sa manjim brojem učesnika. Ukoliko se prijavi veći broj učesnika od

---

predviđenog, Centri zadržavaju pravo smanjenja broja i odabira učesnika koji nisu ranije učestvovali u navedenim aktivnostima.

PROJEKAT „JUFREX“

SEMINAR: „PRIMJENA ZAKONA O ZAŠTITI OD KLEVETE U BiH“

Mjesto održavanja: Naknadno će se odrediti

Trajanje: 2 dana

Datum održavanja: maj 2021. godine

Ciljna grupa: sudije građanskog referata

Planiran broj učesnika: 20

Teme:

- Zakon o zaštiti od klevete u BiH: teorija i praksa
- Razlika između vrijednosnog suda/mišljenja i činjenica
- Mediji i pravosuđe
- Uloga Regulatorne agencija za komunikacije BiH
- Vijeće za štampu u Bosni i Hercegovini i sudovi
- Praktične vježbe

Cilj seminara: Unapređenje sudske prakse i procesuiranju slučajeva klevete na način koji će promovirati član 10. Evropske konvencije o ljudskim pravima i primjenu standarda Evropskog suda za ljudska prava u Strasbourgu u zaštiti slobode izražavanja.

Metod: predavanja i diskusija

Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajevi iz prakse

Napomena: Ovaj seminar je zatvoren za prijavljivanje. Lista učesnika će se formirati po posebnom pozivu

Edukatori: sudije građanskog referata, certificirani edukatori projekta „Jufrex“ Vijeća Evrope

---

SEMINAR: „KRIVIČNOPRAVNI ASPEKTI GOVORA MRŽNJE“¹³

Mjesto održavanja: Naknadno će se odrediti

Trajanje: 2 dana

Datum održavanja: maj 2021.

Ciljna grupa: tužiocima i sudijama krivičnog referata

Planiran broj učesnika: 20

Teme:

- Sloboda izražavanja i njena ograničenja prema članu 10. EKLJP
- Govor mržnje i zloupotreba slobode izražavanja (član 17. EKLJP)
- Govor mržnje i uloga medija
- Odvajanje govora mržnje i klevete
- Paralela između krivičnopravne i građanskopravne odgovornosti za govor mržnje

Cilj seminara: Na ovom seminaru će se analizirati pravo na slobodu izražavanja kao jedno od osnovnih ljudskih prava. Imajući u vidu da ovo pravo nije apsolutno, edukatori će pojasniti njegove granice posebno s obzirom na govor mržnje, koji se u evropskom pravnom krugu ne smatra zaštićenim na slobodu izražavanja. Edukatori će na osnovu analize prakse ESLJP kao i domaće tužilačke i sudske prakse, dati učesnicima neke smjernice za rad na budućim predmetima

Metod: predavanje, diskusija

Edukativni materijal: materijali edukatora

Edukatori: stalni edukatori CEST-a FBiH

Napomena: Ovaj seminar je zatvoren za prijavljivanje. Lista učesnika će se formirati po posebnoj pozivi

---

¹³ Izvještaj Evropske komisije za Bosnu i Hercegovinu za 2018.godinu, u poglavlju 2.2. „Vladavina zakona i temeljna prava“, u dijelu koji se odnosi na slobodu izražavanja, navodi da je nastavljen politički i finansijski pritisak na medije, te da se još uvijek prijavljuju predmeti koji se odnose na zastrašivanje i prijetnje upućene novinarima, verbalne i fizičke napade, hakiranje internet stranica, politički, institucionalni i ekonomski pritisak i klevete. Navodi se i da brze istrage i procesuiranja počinitelja nisu uvijek osigurani. U dijelu Izvještaja koji se odnosi na zabranu diskriminacije, navodi se da su primijećeni propusti da se djela identifikuju kao zločini iz mržnje, kao i veliki teret dokazivanja namjere, dovode do podizanja malog broja optužnica i presuda. U izvještajnom periodu od 54 podnesene prijave dvije su rezultirale presudom. U pogledu prava lezbejki, gejeva, biseksualnih, transrodnih i interseksualnih osoba (LGBTI) osoba, navodi se da se, što se tiče nasilja nad LGBTI osobama, i dalje nedovoljno provodi krivično gonjenje zločina iz mržnje, kao i govora mržnje, te da prethodni nasilni napadi na LGBTI osobe nisu doveli do podizanja optužnica.

OBUKE SA OSCE MISIJOM: TEMELJNE SLOBODE I ZABRANA DISKRIMINACIJE

SEMINAR: „PRAKSA EVROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA U PREDMETIMA DISKRIMINACIJE I RODNO ZASNOVANE DISKRIMINACIJE NA TRŽIŠTU RADA“¹⁴

Mjesto i datum održavanja: druga polovina 2021. godine
Sarajevo i Banjaluka

Trajanje: 2x2 dana

Ciljna grupa: Sudije

Planiran broj učesnika: 40

Teme seminara:

- Presentacija člana 14. – zabrana diskriminacije; opšti principi i veza sa protokolom 12.
- Materijalno-pravne odredbe Zakona o zabrani diskriminacije BiH
- Procesno-pravne odredbe Zakona o zabrani diskriminacije BiH
- Teret dokazivanja
- Argumenti u korist ili protiv slučaja navodne diskriminacije
- Sudska praksa Antidiskriminacionog prava u BiH
- Rodno zasnovana diskriminacija na radnom mjestu

Cilj seminara: Unaprjeđenje primjene standarda ESLJP-a u praksi najviših sudova i doprinos harmonizaciji sudske prakse.

Metod: predavanje i diskusija

Edukativni materijal: materijali izlagača, publikacija „Analiza odgovora pravosuđa na izazove diskriminacije u BiH“ kojeg je izradila OSCE Misija u BiH

Edukatori: edukatori OSCE Misije u BiH i edukatori CEST-a
Aktivnost će biti realizovana u okviru saradnje sa OSCE Misijom u BiH

---

¹⁴ Izvještaj Evropske komisije za Bosnu i Hercegovinu za 2018.godinu, u poglavlju 2.2. „Vladavina zakona i temeljna prava“, u dijelu koji se odnosi na zabranu diskriminacije, apostrofira da je potrebno riješiti pitanje diskriminacije građana po pitanju izbora i obrazovnog sistema. Takođe se u dijelu koji se odnosi na ljudska prava i zaštitu manjina, navodi da pred ESLJP postoje još uvijek neriješeni sudski predmeti koji se odnose na diskriminaciju po etničkoj osnovi.

SEMINAR: „ZAKON O ZAŠTITI OD KLEVETE U BIH“

Mjesto i datum održavanja:

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: Sudije

Planiran broj učesnika: 40

Teme seminara:

- Samoregulacija medija
- Izvještaj Misije
- Pregled slučajeva klevete pokrenutih protiv medija u periodu 2016.-2019.
- Iskustva i preporuke

Cilj seminara: Unaprjeđenje primjene standarda ESLJP-a u praksi najviših sudova i doprinos harmonizaciji sudske prakse.

Metod: predavanje i diskusija

Edukativni materijal: materijali izlagača, izvještaj kojeg je izradila OSCE Misija u BiH

Edukatori: edukatori OSCE Misije u BiH i edukatori CEST-a

Aktivnost će biti realizovana u okviru saradnje sa OSCE Misijom u BiH

SEMINAR: „SLOBODA VJEROISPOVIJESTI“

Mjesto :

Datum održavanja:

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: Sudije

**Planiran broj
učesnika:** 40

Cilj seminara: Unaprjeđenje primjene međunarodnih standarda ljudskih prava u praksi najviših sudova i doprinos harmonizaciji sudske prakse.

Metod: predavanje i diskusija

Edukativni materijal: materijali izlagača, prikaz relevantne prakse

Edukatori: edukatori OSCE Misije u BiH i edukatori CEST-a

Aktivnost će biti realizovana u okviru saradnje sa OSCE Misijom u BiH

SEMINAR: „DJEČIJI BRAKOVI“

Mjesto : Sarajevo

Datum održavanja: biće naknadno utvrđen

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: Sudije

**Planiran broj
učesnika:** 40

Teme seminara:

- Dječiji brakovi
- Novije presude u BiH

Cilj seminara: Unaprjeđenje primjene međunarodnih standarda ljudskih prava u praksi najviših sudova i doprinos harmonizaciji sudske prakse.

Metod: predavanje i diskusija

Edukativni materijal: materijali izlagača, prikaz relevantne prakse

---

Edukatori: edukatori OSCE Misije u BiH i edukatori CEST-a

Aktivnost će biti realizovana u okviru saradnje sa OSCE Misijom u BiH

RADIONICA: "RODNA (NE)RAVNOPRAVNOST – PREDRASUDE I STEREOTIPI"

Mjesto: Neum/Konjic

Datum održavanja: 24.-26. mart 2021 godine
19.-21. maj 2021. godine
03.- 05. novembra 2021. godine

Trajanje: 3 dana

Ciljna grupa: Sudije i tužioci

Planirani broj učesnika: 12-15

Teme:

- Uticaj ličnog stava na donošenje presuda u predmetima rodno zasnovanog nasilja;
- Važnost primjene holističkog pristupa u predmetima rodno zasnovanog nasilja;
- Diskriminacija i opšti društveni stereotipi u predmetima rodno zasnovanog nasilja.

Cilj: Podizanje svijesti, senzibilizacija usmjerena na smanjenje predrasuda i stereotipa prema specifičnim manjinskim grupama u društvu čime će se poboljšati položaj oštećene u postupcima rodno zasnovanog nasilja (RZN), zatim pooštriti blaga kaznena politika koja će dovesti do ostvarivanja svrhe sankcije odnosno direktne zaštite i satisfakcije žrtve krivičnih djela RZN.

Metod: Interaktivni pristup, rad u grupama, prezentacija, diskusija, prikazivanje videa iz dokumentarne serije „Pravda za žene“

Edukativni materijal: materijali edukatora i slučajevi iz prakse, Specijalizirani priručnik za profesionalce/ke koji se u svom poslu susreću sa slučajevima rodno zasnovanog nasilja

Edukatori: edukatori Centra ženskih prava (Zenica)

Napomena: Seminar je namijenjen učesnicima/cama koji se prvi put prijavljuju na obuku.

RADIONICA: „NASILJE U PORODICI“^{15 16}

Mjesto održavanja: Sarajevo

Trajanje:

Datum održavanja: biće naknadno utvrđen

Ciljna grupa: sudije, tužioc, osl policije, centri za socijalni rad i organizacije civilnog društva

Planiran broj

učesnika: 25

Teme:

- Primjena Zakona o zaštiti od nasilja u porodici („Službene novine Federacije BiH“, broj 20/13)
- Jačanje saradnje nosilaca pravosudnih funkcija sa drugim subjektima zaštite kroz multisektorske edukacije;
- Primjena Konvencije Vijeća Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (CAHVIO) – („Službeni glasnik BiH, broj 19/13);
- Nasilje u porodici i zaštitne mjere
- Primjena Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH („Službeni glasnik BiH“m broj: 32/10)

Cilj radionice: Razmjena dobrih praksi i iskustava u procesuiranju nasilja u porodici

Metod: interaktivni

Edukativni materijal: Materijali edukatora

Edukatori: edukatori CEST-a FBiH

Aktivnost će biti realizovana u saradnji sa OSCE Misijom u BiH

---

¹⁵ Imajući u vidu Šesti periodični izvještaj o implementaciji Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (CEDAW Konvencija) UN Komiteta za eliminaciju diskriminacije prema ženama (CEDAW Komitet) iz oktobra 2019. godine, ukazujemo na Preporuku CEDAW Komiteta u odlomku „Pristup pravdi“, tačka 14c) da se „poveća kapacitet sudaca i tužilaca za prava i ravnopravnost žena, između ostalog na način da se primjena Konvencije učini obaveznim dijelom njihove stručne obuke.“ kao i zapažanje u odlomku „Stereotipi“, tačka 23a) i 23b).

¹⁶ Izvještaj Evropske komisije za Bosnu i Hercegovinu za 2018.godinu, u poglavlju 2.2. „Vladavina zakona i temeljna prava“, u dijelu koji se odnosi na ravnopravnost žena i muškaraca ukazuje da je nedostatak djelotvorne provedbe propisa o sprečavanju i zaštiti od rodno zasnovanog nasilja, naročito nasilja u porodici, i dalje razlog za zabrinutost. Takođe se navodi da je broj zaštitnih mjera nizak.

SEMINAR: „PRISTUP PRAVDI U PITANJIMA KOJA SE TIČU OKOLIŠA“

Mjesto održavanja: naknadno će biti određeno
Trajanje: 1 dan
Datum održavanja: 30. septembar 2021. godine

Ciljna grupa: sudije i tužioci
Planiran broj učesnika: 25

Teme:

- Provedba Aarhus konvencije sa težištem na pristup pravosuđu
- Pristup pravosuđu u slučaju podnošenja zahtjeva za pristup informacijama
- Pristup pravosuđu: iskustva mreže Aarhus centara u BiH
- Pristup pravosuđu u slučaju učešća javnosti u donošenju odluka
- Pristup pravosuđu u slučaju onečišćenja okoliša i kršenja odredaba domaćeg zakonodavstva koje se odnose na okoliš

Cilj seminara: Cilj seminara je ispravna primjena Aarhus konvencije i relevantnog domaćeg zakonodavstva

Metod: interaktivni

Edukativni materijal: Materijali edukatora

Edukatori: edukatori CEST-a FBiH

Aktivnost će biti realizovana u saradnji sa OSCE Misijom u BiH

SEMINAR: „PRIPADNICI RANJIVIH GRUPA KAO SVJEDOCI U POSTUPKU“¹⁷

Mjesto održavanja: Sarajevo

Trajanje: 2 dana

Datum održavanja: 13. i 14. septembar 2021. godine

Ciljna grupa: Sudije i tužioci

Planirani broj učesnika: do 50

Teme:

- Vještine ispitivanja svjedoka – pripadnika ranjivih grupa (djeca, osobe sa invaliditetom, Romi, LGBTI osobe, marginalizirane kategorije žena, itd.)

Cilj: Kada pripadnik određene ranjive grupe dođe u kontakt sa pravosuđem, tj. kada dođe u kontakt sa tužilaštvom, te se pojavi pred sudom, nosioci pravosudnih funkcija moraju osigurati da se komunikacija sa tom osobom odvija na odgovarajući način, posebno vodeći računa o tome da sudija upravlja postupkom, te, u tom svojstvu, ima pravo i obavezu da uspostavi takav način komunikacije, koji će biti prilagođen vulnerabilnom svjedoku, te stoga pozitivno utjecati na tok samog postupka. Naime, način postavljanja pitanja, te sadržaj pitanja, koja se postavljaju vulnerabilnom svjedoku, može negativno uticati na iskaz svjedoka, odnosno navesti ga da da netačan odgovor. Stoga, neophodno je da nosioci pravosudnih funkcija razviju odgovarajuće vještine, koje će im omogućiti da prepoznaju specifične komunikacione potrebe vulnerabilnog svjedoka, te da, u skladu s tim, uspostave takav sistem komunikacije, koji će vulnerabilnom svjedoku omogućiti da adekvatno učestvuje u postupku, tj. da razumije pitanje i da da odgovor, koji smatra tačnim.

Metod: kombinacija prezentacije, primjera iz prakse i diskusije

Edukativni materijal: materijali razvijeni od strane edukatora

Edukatore: edukatori naknadno zajednički određeni od strane CEST-a i VSTV BiH.

---

¹⁷ Kategorije pripadnika ranjivih grupa koji će biti obuhvaćeni ovom edukacijom nije moguće svesti niti na jednu specifičnu zakonsku kategoriju (npr. svjedoci pod prijetnjom, zaštićeni svjedoci, maloljetnici u postupku, svjedoci za koje ZPP propisuje posebna pravila saslušanja...) Riječ je o pripadnicima *različitih* ranjivih/marginaliziranih grupa stanovništva (kako je navedeno u obrazloženju pod odjeljkom "tema") te je edukacija usmjerena na senzibiliziranje sudija i tužilaca i razvijanje adekvatnog pristupa i načina komunikacije sa ovim svjedocima

---

SEMINAR: „LJUDSKA PRAVA LGBTI OSOBA U BIH I PRAVNI MEHANIZMI NJIHOVE ZAŠTITE – ISKUSTVA IZ BIH I REGIJE“¹⁸

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 21. i 22. oktobar 2021. godine

Ciljna grupa: sudije i tužioc

Planiran broj učesnika: 15

Teme:

- Zaštita prava LGBTI osoba kroz pravosuđe Bosne i Hercegovine, sa naglaskom na komparativnu praksu iz regije i EU (anti-diskriminaciono i krivično pravo)

Cilj seminara: Upoznavanje pravosudne zajednice i praktičara sa postojećim pravnim okvirom Bosne i Hercegovine i praksom u oblasti zaštite ljudskih prava marginaliziranih grupa, sa naglaskom sa ljudska prava LGBTI osoba, kroz konkretne primjere i slučajeve iz pravne prakse u BiH i zemljama regije

Metod: predavanje, diskusija, analiza slučajeva iz prakse

Edukativni materijal: materijali edukatora, publikacije Sarajevskog otvorenog centra

Edukatori: Edukatori CEST-a FBiH, edukatori Sarajevskog otvorenog centra

Aktivnost će se realizovati u saradnji sa Sarajevskim otvorenim centrom.

---

¹⁸ Izvještaj Evropske komisije za Bosnu i Hercegovinu za 2018.godinu, u dijelu koji se odnosi na prava lezbejki, gejeva, biseksualnih, transrodnih i interseksualnih (LGBTI) osoba, navodi da se i dalje nedovoljno provodi krivično gonjenje zločina iz mržnje, kao i govora mržnje, te da prethodni nasilni napadi na LGBTI osobe nisu doveli do podizanja optužnica.

USTAVNO PRAVO

OKRUGLI STOL: „AKTUELNA PRAKSA USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE PO APELACIJAMA IZ KRIVIČNE OBLASTI“¹⁹

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 05. i 06. oktobar 2021. godine

Ciljna grupa: sudije i tužioci
Planiran broj učesnika: 35

Teme:

- Dopustivost apelacije
- Odnos Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i redovnih sudova u kontekstu člana VI/3.b)
- Novija praksa Ustavnog suda BiH po apelacijama u krivičnoj oblasti
- Incidentalna kontrola ustavnosti

Cilj okruglog stola: Presentiranje prakse Ustavnog suda Bosne i Hercegovine po apelacijama iz krivične oblasti.

Metod: interaktivni
Edukativni materijal: materijali edukatora
Edukatori: sudije Ustavnog suda BiH i stalni edukatori CEST-a FBiH

---

¹⁹ Mišljenje br. 10 CCJE naglašava potrebu da se u obuci izučava evropski sistem zaštite ljudskih prava, ali i pravna stečevina Evropske unije i hijerarhija pravnih akata Evropske unije.

OKRUGLI STOL: „AKTUELNA PRAKSA USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE PO APELACIJAMA IZ GRAĐANSKE OBLASTI“²⁰

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 1 dan
Datum održavanja: 11. i 12. novembar 2021. godine

Ciljna grupa: sudije

Planiran broj učesnika: 35

Teme:

- Dopustivost apelacije
- Odnos Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i redovnih sudova u kontekstu člana VI/3.b)
- Novija praksa Ustavnog suda BiH po apelacijama u građanskoj oblasti
- Incidentalna kontrola ustavnosti

Cilj okruglog stola: Prezentiranje prakse Ustavnog suda Bosne i Hercegovine po apelacijama iz građanske oblasti.

Metod: interaktivni

Edukativni materijal: materijali edukatora

Edukatori: sudije Ustavnog suda BiH i stalni edukatori CEST-a FBiH

---

²⁰ Mišljenje br. 10 CCJE naglašava potrebu da se u obuci izučava evropski sistem zaštite ljudskih prava, ali i pravna stečevina Evropske unije i hijerarhija pravnih akata Evropske unije.

KRIVIČNO PRAVO

OKRUGLI STOL: „PRAKSA VRHOVNOG SUDA F BiH IZ KRIVIČNE OBLASTI“

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 20. i 21. septembar 2021. godine

Ciljna grupa: sudije krivičnog referata i tužioci
Planiran broj učesnika: 80

Teme:

- Bitne povrede postupka kao razlog za ukidanje prvostepene presude
- Pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje
- Praksa Vrhovnog suda FBiH, procesno i materijalno pravo

Cilj okruglog stola: Unaprjeđenje standarda u prvostepenom krivičnom postupku, ujednačavanje prakse i izbjegavanje nepravilnosti iz prakse.

Metod: interaktivni

Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajevi iz prakse

Edukatore: stalni edukatori CEST-a FBiH/Vrhovnog suda FBiH

**SEMINAR: „KRIVIČNA DJELA PODMIĆIVANJA I KRIVIČNA DJELA PROTIV SLUŽBENE
I DRUGE ODGOVORNE FUNKCIJE (GLAVA XXXI KZ F BiH)“**

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 1 dan
Datum održavanja: 23. mart 2021. godine

Ciljna grupa: Sudije i tužioci
Planiran broj učesnika: 30

Teme:

- Primanje dara i drugih oblika koristi
- Davanje dara i drugih oblika koristi
- Protuzakonito posredovanje
- Zloupotreba položaja ili ovlašćenja
- Pronevjera u službi
- Prijevara u službi
- Posluga u službi
- Nesavjestan rad u službi
- Odavanje službene tajne
- Krivotvorenje službene isprave
- Protuzakonita naplata i isplata
- Protuzakonito oslobođenje osobe lišene slobode
- Protuzakonito prisvajanje stvari pri pretresanju ili izvršenju

Cilj seminara: Predstaviti i analizirati segmente iz sudske prakse a koji se odnose na primjenu krivičnih djela iz glave XXXI KZ F BiH

Metod: Predavanja i diskusija

Edukativni materijal: Materijal edukatora

Edukatori: stalni edukatori CEST-a FBiH

SEMINAR: „UVIĐAJ U FORENZIČKO KRIMINALISTIČKIM ISTRAGAMA“

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 06. i 07. septembar 2021. godine

Ciljna grupa: tužioci i stručni saradnici
Planiran broj učesnika: 35

Teme:

- Forenzičko kriminalistički aspekti istraživanja krivičnih djela i događaja
- Uviđaj i rekonstrukcija
- Procedure za istraživanje slučajeva sa smrtnom posljedicom
- Pokazna vježba forenzičko kriminalističke obrade lica mjesta krivičnog djela
- Naredbe za vještačenje

Cilj seminara: Predstaviti sudijama i tužiocima neke od forenzičkih segmenata iz domena nove tehnologije ili nekih novih metoda, te ukazati na forenzičke dileme.

Metod: predavanja i diskusija

Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajevi iz prakse

Edukatori: stalni edukatori CEST-a FBiH

OBUKE U SARADNJI SA OPDAT-om
/ Ministarstvo pravosuđa SAD
Program za razvoj, pomoć i edukaciju tužilaštava u prekomorskim zemljama/

OBUKA: „ISTRAGE I PROCESUIRANJE KORUPTIVNIH KRIVIČNIH DJELA“²¹

Mjesto održavanja: naknadno će se utvrditi

Trajanje: 2 dana

Datum održavanja: biće naknadno utvrđen

Ciljna grupa: tužioci i istražitelji

Planiran broj

učesnika: 40

Teme:

- Dobre prakse u istraživanju i procesuiranju koruptivnih krivičnih djela

Cilj seminara: Pregled trenutnog stanja u oblasti otkrivanja i procesuiranja koruptivnih krivičnih djela, kao i predstavljanje prijedloga za prevazilaženje postojećih problema kroz teoretski i praktični dio.

Metod: prezentacije, diskusija i praktični primjeri

Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajevi iz prakse

Edukatore: stalni edukatori CEST-a FBiH i međunarodni stručnjaci

Aktivnost će biti realizirana kao zajedčka aktivnost CEST F BiH, CEST RS-a , Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH uz podršku OPDAT-a Program za razvoj, pomoć i edukaciju tužilaštava u prekomorskim zemljama Ministarstva pravosuđa SAD

---

²¹ Izvještaj Evropske komisije za Bosnu i Hercegovinu za 2018.godinu, u dijelu koji se odnosi na borbu protiv korupcije, navodi da su kapaciteti za istraživanje ekonomskog, finansijskog kriminala i kriminala vezanog za javne nabavke i dalje slabi i da ih je potrebno unaprijediti u pogledu brojnosti, nivoa specijalizovanosti i opremljenosti. Navodi se i da se policija i pravosudni organi trebaju dodatno specijalizovati. Kada je riječ o zakonodavnom okviru, upućuje se kritika još uvijek ne postoji djelotvorna politika krivičnog pravosuđa, te da nedostatak proaktivnog pristupa policije u istraživanju slučajeva korupcije i dalje izaziva zabrinutost.

OBUKA: „ODMJERAVANJE I IZRICANJE KAZNE U KRIVIČNOM POSTUPKU“

Mjesto održavanja: naknadno će se utvrditi

Trajanje: 2 dana

Datum održavanja: biće naknadno utvrđen

Ciljna grupa: sudije

Planiran broj

učesnika: 40

Teme:

- Primjena pravila o izboru vrste i mjere kazne. Izricanje glavnih i sporednih kazni u krivičnom postupku.

Cilj seminara: Predstaviti trenutno stanje i kroz praktične primjere ukazati na postupak vrednovanja svih okolnosti konkretnog slučaja u cilju utvrđivanja vrste i mjere kazne počiniteljima krivičnih djela.

Metod: prezentacije, diskusija i praktični primjeri

Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajevi iz prakse

Edukatori: stalni edukatori CEST-a FBiH i međunarodni stručnjaci

Aktivnost će biti realizirana kao zajedčka aktivnost CEST F BiH, CEST RS-a , Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH uz podršku OPDAT-a Program za razvoj, pomoć i edukaciju tužilaštava u prekomorskim zemljama Ministarstva pravosuđa SAD

OBUKA SA USAID PROJEKTOM
„PRAVOSUĐE PROTIV KORUPCIJE U BOSNI I HERCEGOVINI“

RADIONICA: „KRIZNA KOMUNIKACIJA I PRUŽANJE INFORMACIJA OD INTERESA ZA JAVNOST O PREDMETIMA KORUPCIJE I DRUGIH SLOŽENIH OBLIKA KRIMINALA “

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: biće naknadno utvrđen

Ciljna grupa: predsjednici sudova, glavni tužioci, glasnogovornici i službenici za odnose sa javnošću koji djeluju u sudovima i tužilaštvima Sarajevu, Zenici, Bihaću, Mostaru, Tuzli i Banja Luci.

Planirani broj učesnika: 23 / 15 iz Federacije BiH, 8 iz Republike Srpske/

Teme:

- Kako identifikovati situacije na kojoj se primjenjuju pravila o kriznoj komunikaciju i razmjena dobrih praksi kriznog komuniciranja;
- Inter-institucionalni kanali komunikacije – praktični izazovi;
- Pružanje informacija javnosti o predmetima korupcije, privrednog i organizovanog kriminala i saradnja glasnogovornika

Aktivnost će biti realizirana kao zajedčka aktivnost CEST F BIH, CEST RS-a i USAID-ovog projekta “Pravosuđe protiv korupcije” /Judiciary against Corruption Activity/

Napomena: edukacija usmjerena na sudove i tužilaštva koji imaju sjedište u Zenici, Sarajevu, Mostaru, Banja Luci, Bihaću i Tuzli odnosno na entitetska i kantonalna tužilaštva, entitetske i kantonalne sudove sa sjedištem u ovim gradovima, te odgovarajuće općinske, odnosno osnovne sudove u mjeri u kojoj se bave procesuiranjem složenih predmeta korupcije, privrednog ili organizovanog kriminala prema posebnom pozivu za odabir učesnika.

SEMINAR: „JAČANJE PRAVOSUDNE I MEĐUINSTITUCIONALNE SARADNJE U PREDMETIMA TRGOVINE MALIM ORUŽJEM I VATRENIM NAORUŽANJEM, MUNICIJOM I EKSPLOZIVOM“²²

Mjesto održavanja: 04. i 05. novembar 2021. godine, Sarajevo

Trajanje: 2 dana

Ciljna grupa: tužioci, sudije, nadležni organi uprave

Planiran broj

učesnika: 20-25

Teme:

- Istrage, optužnice i presude u krivičnim predmetima,
- Veza sa organizovanim kriminalom,
- Blanketne norme i njihov odnos prema međunarodnim dokumentima,
- Definicija krivičnog djela u krivičnom zakonodavstvu u BiH,
- Pregled međunarodnog pravnog okvira,
- Međunarodna saradnja u istragama,
- Međunarodna pravna pomoć,
- Zajednički istražni timovi.

Cilj seminara:

Metod: predavanja i diskusija

---

²² Izvještaj Evropske komisije za Bosnu i Hercegovinu za 2018.godinu, u poglavlju 2.2. „Vladavina zakona i temeljna prava“, u dijelu koji se odnosi na slobodu izražavanja, navodi da je nastavljen politički i finansijski pritisak na medije, te da se još uvijek prijavljuju predmeti koji se odnose na zastrašivanje i prijetnje upućene novinarima, verbalne i fizičke napade, hakiranje internet stranica, politički, institucionalni i ekonomski pritisak i klevete. Navodi se i da brze istrage i procesuiranja počinitelja nisu uvijek osigurani. U dijelu Izvještaja koji se odnosi na zabranu diskriminacije, navodi se da su primijećeni propusti da se djela idenfitikuju kao zločini iz mržnje, kao i veliki teret dokazivanja namjere, dovode do podizanja malog broja optužnica i presuda. U izvještajnom periodu od 54 podnesene prijave dvije su rezultirale presudom. U pogledu prava lezbejki, gejeva, biseksualnih, transrodnih i interseksualnih osoba (LGBTI) osoba, navodi se da se, što se tiče nasilja nad LGBTI osobama, i dalje nedovoljno provodi krivično gonjenje zločina iz mržnje, kao i govora mržnje, te da prethodni nasilni napadi na LGBTI osobe nisu doveli do podizanja optužnica. Kada je riječ o slobodi okupljanja i udruživanja, u dijelu Izvještaja koji se odnosi na ovo osnovno ljudsko pravo, primjećuje se da su pojedini incidenti izazvali zabrinutost (kašnjenje izdavanja dozvola za skup LGBT organizacije u Sarajevu 2017.; prekid protesta za zaštitu životne sredine od strane specijalne policije kod Viteza 2017.), te da se i dalje bilježe slučajevi prijavljivanja napada i zastrašivanja aktivista za ljudska prava.

SEMINAR: „KRIVIČNA DJELA POČINJENA IZ MRŽNJE“²³

Mjesto održavanja: Bihać, Istočno Sarajevo i Brčko

Trajanje: 1 dan biće naknadno utvrđen (maj, septembar, oktobar 2021. godine)

Ciljna grupa: tužioci kantonalna tužilaštava Bihać, Istočno Sarajevo i Brčko

Planiran broj učesnika: 25-30

Teme:

- Zakonodavni okvir
- Pojam i karakter krivičnih djela počinjenih iz mržnje
- Definicija mržnje
- Aktuelna tužilačka i sudska praksa

Cilj seminara: 1. Unaprijediti (policijski) i tužilački rad na ovim predmetima kroz unaprijeđeno razumijevanje materijalnog prava i procesnih obaveza koje tužioci imaju u istrazi, pokazujući nulti stepen tolerancije prema ovim djelima
2. Unaprijediti razumijevanje razlika između krivičnih djela iz mržnje i izazivanja mržnje – inkriminisanog oblika govora mržnje, koji uključuje definicije, zaštićene karakteristike i obilježja krivičnog djela

---

²³ Izvještaj Evropske komisije za Bosnu i Hercegovinu za 2018.godinu, u poglavlju 2.2. „Vladavina zakona i temeljna prava“, u dijelu koji se odnosi na slobodu izražavanja, navodi da je nastavljen politički i finansijski pritisak na medije, te da se još uvijek prijavljuju predmeti koji se odnose na zastrašivanje i prijetnje upućene novinarima, verbalne i fizičke napade, hakiranje internet stranica, politički, institucionalni i ekonomski pritisak i klevete. Navodi se i da brze istrage i procesuiranja počinitelja nisu uvijek osigurani. U dijelu Izvještaja koji se odnosi na zabranu diskriminacije, navodi se da su primijećeni propusti da se djela idenfitikuju kao zločini iz mržnje, kao i veliki teret dokazivanja namjere, dovode do podizanja malog broja optužnica i presuda. U izvještajnom periodu od 54 podnesene prijave dvije su rezultirale presudom. U pogledu prava lezbejki, gejeva, biseksualnih, transrodnih i interseksualnih osoba (LGBTI) osoba, navodi se da se, što se tiče nasilja nad LGBTI osobama, i dalje nedovoljno provodi krivično gonjenje zločina iz mržnje, kao i govora mržnje, te da prethodni nasilni napadi na LGBTI osobe nisu doveli do podizanja optužnica. Kada je riječ o slobodi okupljanja i udruživanja, u dijelu Izvještaja koji se odnosi na ovo osnovno ljudsko pravo, primjećuje se da su pojedini incidenti izazvali zabrinutost (kašnjenje izdavanja dozvola za skup LGBT organizacije u Sarajevu 2017.; prekid protesta za zaštitu životne sredine od strane specijalne policije kod Viteza 2017.), te da se i dalje bilježe slučajevi prijavljivanja napada i zastrašivanja aktivista za ljudska prava.

-
3. Unaprijediti znanje o procesnim odlukama vezanim za istragu kako osnovnog oblika djela tako i motiva, te relevantnih odluka Evropskog suda za ljudska prava (ESLJP) sa relevantnim činjeničnim opisom i pravnom kvalifikacijom djela u optužnici, kao i o mogućem riziku u vezi sa povredom načela *non bis in idem* i preuranjenom blažom kvalifikacijom djela.
  4. Unaprijediti razumijevanje uloge informacione tehnologije i online resursa u počinjenju ovih djela.

Metod: predavanja i diskusija

Edukativni materijal: radovi edukatora

Edukatori: sudije i tužioci, stalni edukatori Centra

Aktivnost će biti realizovana u saradnji sa OSCE Misijom u BiH

Napomena: edukacija usmjerena samo na kantonalna tužilaštva Bihać, Istočno Sarajevo i Brčko

---

SEMINAR: „ANALIZA PRAVOSUDNE PRAKSE-KRIVIČNO DJELO SILOVANJE“

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 1 dan
Datum održavanja: biće naknadno utvrđen

Ciljna grupa: Sudije i tužioci (prioritet za prijavljivanje/pozivanje imaju sudije/tužioci koji nisu bili učesnici stručnog panela „Krivično djelo silovanje u pravosudnoj praksi u BiH“)

Planiran broj učesnika: 25-30

Teme:

- Procjena otežavajućih i olakšavajućih okolnosti
- Svjedočenje žrtve
- Traume silovanja
- Društvene specifičnosti ovog krivičnog djela

Cilj: Senzibiliziranje pravosudne zajednice za pristup procesuiranja i presuđivanja usmjeren ka žrtvi

Metod: predavanja i diskusija

Edukativni materijal: Analiza pravosudne prakse-krivično djelo silovanje, koju je Atlantska inicijativa provela uz podršku pravosudne zajednice

Edukatore: sudije i tužioci, stalni edukatori Centra

OKRUGLI STOL: "ANALIZA ODGOVORA KRIVIČNOPRAVNOG SISTEMA-TRGOVINA LJUDIMA" ²⁴

Mjesto održavanja: Banja Luka, 31. maj 2021. godine
Sarajevo, 07. septembar 2021. godine

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: sudije i tužioci
Planiran broj učesnika: 20

Teme:

- Definicije trgovine ljudima
- Pregled međunarodnog pravnog okvira u oblasti trgovine ljudima
- Kvalifikacija krivičnog djela
- Odgovornost pravnih lica
- Sankcionisanje počinitelaca krivičnih djela
- Položaj žrtve trgovine ljudima u krivičnom postupku
- Naknada štete

Cilj: Jačanje kapaciteta sudija i tužilaca za efikasnije procesuiranje slučajeva trgovine ljudima.

Metod: prezentacije i studija slučaja

Edukativni materijal: štampane prezentacije edukatora

Edukatori: stalni edukatori CEST-a FBiH

Aktivnost će biti realizovana u saradnji sa OSCE Misijom u BiH

---

²⁴ Izvještaj Evropske komisije za Bosnu i Hercegovinu za 2018.godinu, u dijelu koji se odnosi na borbu protiv organizovanog kriminala, navodi se da je potrebno ojačati dokazne postupke na suđenjima.

Također, Strategija Reforme sektora pravde BiH (2014.-2018.) u Strateškom cilju 3.2.1. definišu „Unaprjeđenje postupanja sudova u BiH u predmetima MPP s ciljem ujednačavanja“

Akcioni plan suprotstavljanja trgovini ljudima (2016.-2019.) definiše slijedeće strateške mjere: A.3. Unaprijediti institucionalni okvir i izgraditi kapacitete nadležnih institucija i organizacija; B.2. „Osigurati relevantne službe sa odgovarajuće obučeniim osobljem za sprječavanje i borbu protiv trgovine ljudima i identifikaciju potencijalnih žrtava. B.5. Adekvatno zaštititi žrtve od prijetnji u toku istrage i krivičnog gonjenja u predmetima trgovine ljudima, posebno djecu žrtve.

SEMINAR: ODUZIMANJE IMOVINSKE KORISTI PRIBAVLJENE KRIVIČNIM DJELIMA

Mjesto održavanja: bit će naknadno utvrđeno
Trajanje: 3 X 2 dana
Datum održavanja: 22. i 23. februar 2021. godine
29. i 30. mart 2021 godine
09. i 10. novembar 2021. godine

Ciljna grupa: Sudije i tužioci, uz mogućnost učešća ovlaštenih službenih osoba

Planiran broj učesnika: 20

Teme:

- Predstavljanje postupka, odnosno, faza postupanja shodno Zakonu o oduzimanju nezakonito stečene imovine krivičnim djelom ("Službene novine Federacije BiH", br. 71/14);
- Finansijske istrage; pojam, uvjeti za provođenje, ciljevi, subjekti, izvori prikupljanja podataka i dokaza; radnje dokazivanja u svrhe finansijske istrage; redovni i posebni postupci za oduzimanje i finansijska istraga; dokumentiranje provedenih radnji; korištenje rezultata finansijske istrage u postupku za oduzimanje imovinske koristi; međuinstitucionalna saradnja i koordinacija; međunarodna saradnja.
- Mjere privremenog osiguranja imovinske koristi; pojam; vrste (blkada i zapljena); vrste mjera u odnosu na oblike imovine; procedura za određivanje mjera osiguranja; subjekti izvršenja; upravljanje za privremeno oduzetom imovinom.
- Trajno oduzimanje imovinske koristi; pregled postupaka i pravnih režima (redovni, posebni objektivni postupak i prošireno oduzimanje); nadležnost suda; dokazna pravila i standardi; pregled sudske prakse; prava osoba od kojih se oduzima imovinska korist; zaštita trećih osoba; izrada sudskih odluka i obrazloženje odluke o oduzimanju imovinske koristi; finalizacija predmeta.
- Izvršenje odluka o oduzimanju imovinske koristi; subjekti i procedura izvršenja; međuinstitucionalna saradnja;
- Upravljanje sa privremeno i trajno oduzetom imovinom; uloga i nadležnosti Agencije; mehanizmi i kapaciteti za upravljanje; specifičnosti upravljanja sa pojedinim oblicima imovine; međuinstitucionalna i međunarodna saradnja.

Cilj seminara/obuke: Prikaz sveobuhvatnog postupka za oduzimanje kako ga uređuje poseban Zakon; sticanje novih i unaprijeđenje postojećih znanja

---

subjekata koji učestvuju u postupku za oduzimanje (tužilaštva, sudovi, policijski organi, Federalna agencija za upravljanje oduzetom imovinom; Federalno pravobranilaštvo, Sudska policija, Registar vrijednosnih papira, Komisija za vrijednosne papire, registry druge imovine i dr.).

Metod: Predavanja, diskusija, rad u grupama, primjeri iz prakse.

Edukativni materijal: Priručnici, Smjernice i Publikacije razvijeni od strane CEST FBiH, Federalne agencije za upravljanje oduzetom imovinom, CPRC, AIRE Centra, RAI i drugih.

Edukatori: stalni edukatori CEST FBiH, Federalne agencije za upravljanje oduzetom imovinom

Napomena: Za ove seminare/obuke je predviđena posebna procedura prijavljivanja, prema pozivu koji će pravosudnim institucijama uputiti Centar

---

**RADIONICA: "MULTIDISCIPLINARNA OBUKA: IDENTIFIKACIJA I ISTRAGA
SLUČAJEVA TRGOVINE LJUDIMA U SVRHU PRISILNOG RADA U BIH²⁵"**

Mjesto održavanja: biće naknadno određeno
Trajanje: 3 dana
Datum održavanja: druga polovina 2021. godine

Ciljna grupa: sudije, tužioc, i policijski službenici
Planiran broj učesnika: 25
Teme:

- Pravni okvir trgovine ljudima s fokusom na prisilni rad iz međunarodne, domaće i komparativne perspektive
- Identifikovanje žrtava trgovine ljudima u svrhu prisilnog rada, pokazatelji za identifikaciju i među-agencijsku saradnju
- Fenomen trgovine ljudima u svrhu prisilnog rada-etilogija i korijeni uzroka, faktori rizika i ranjivosti žrtava, metode prevencije i uloga privatnog sektora, prava žrtava i kompenzacija;
- Predstavljanje studije slučaja i interaktivna diskusija;
- Uspješna istraga slučaja korištenjem pristupa fokusiranog na žrtvu
- vježba Studija slučaja- vježbe u radnim grupama- podizanje optužnice, predstavljanje dokaza – suđenje i završni komentari; - interaktivna diskusija; Informacione tehnologije kao sredstva koja se koriste za vrbovanje, kontrolisanje i iskorištavanje žrtava

Cilj: Jačanje kapaciteta sudija i tužilaca za efikasnije procesuiranje slučajeva trgovine ljudima.

Metod: studija slučaja i vježbe

Edukativni materijal: štampane prezentacije edukatora

Edukatori: stalni edukatori CEST-a FBiH

Aktivnost će biti realizovana u saradnji s Ministarstvom sigurnosti, UNODC, Ambasadom USA, te kao zajednička aktivnost entitetskih centara za edukaciju sudija i tužilaca i Pravosudne komisije BD BiH

---

²⁵ Akcioni plan suprotstavljanja trgovini ljudima (2016.-2019.) definiše slijedeće strateške mjere: A.3. Unaprijediti institucionalni okvir i izgraditi kapacitete nadležnih institucija i organizacija; B.2. „Osigurati relevantne službe sa odgovarajuće obučeniim osobljem za sprječavanje i borbu protiv trgovine ljudima i identifikaciju potencijalnih žrtava. B.5. Adekvatno zaštititi žrtve od prijetnji u toku istrage i krivičnog gonjenja u predmetima trgovine ljudima, posebno djecu žrtve.

OBUKE U SARADNJI SA MEĐUNARODNOM ORGANIZACIJOM ZA MIGRACIJE -IOM

SEMINAR: “MULTISEKTORSKA OBUKA:TRGOVINA LJUDIMA - IZAZOVI U OTKRIVANJU I PROCESUIRANJU KRIVIČNIH DJELA PROTIV LJUDSKOG DOSTOJANSTVA“ - IOM

Mjesto održavanja: Banjaluka
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 02. i 03. februar 2021. godine

Ciljna grupa: sudije, tužioci, i policijski službenici i Udarna grupa za borbu protiv korupcije

Planiran broj učesnika: 30

Teme:

- Pravni okvir trgovine ljudima iz međunarodne, domaće i komparativne perspektive
- Istražni aspekti borbe protiv trgovine ljudima- položaj žrtve/oštećenog, sa posebnim osvrtom na trgovinu ljudima u okviru mješovitih migracijskih tokova
- Uloga policijskih službenika u pravilnoj identifikaciji i istragama slučajeva trgovine ljudima: primjeri iz prakse
- Praksa sudova u predmetima trgovina ljudima- analiza dokaznih standarda
- Krivično gonjenje trgovine ljudima u slučajevima ugovorenih brakova- iskustva u primjeni važećeg krivičnog zakonodavstva
- Procesuiranje trgovine ljudima u svrhu prosjačenja djece

Cilj: Jačanje kapaciteta sudija i tužilaca za efikasnije procesuiranje slučajeva trgovine ljudima.

Metod: studija slučaja i vježbe

Edukativni materijal:

Edukatore: stalni edukatori CEST-a FBiH, RS i IOM-a

Aktivnost će biti realizovana kao zajednička aktivnost entitetskih centara za edukaciju sudija i tužilaca i Pravosudne komisije BD BiH u saradnji s Međunarodnom organizacijom za migracije u Bosni i Hercegovini (IOM BiH) kroz projekt “Kratkoročna i srednjoročna podrška u naporima u oblasti protiv trgovine ljudima u BiH” uz podršku Agencija Sjedinjenih Američkih Država za međunarodni razvoj (USAID BiH) i Ured za borbu protiv međunarodne trgovine drogom i provođenje zakona Ministarstva vanjskih poslova Sjedinjenih Američkih Država (US DoS / INL).

SEMINAR: TRGOVINA LJUDIMA - KRIVIČNO GONJENJE POČINILACA U SKLADU S INOVIRANIM ODREDBAMA KRIVIČNOG ZAKONODAVSTVA U BIH

Ciljna grupa: sudije, tužioci i policija

Mjesto: Sarajevo ili Teslić

Trajanje: dva dana

Datum održavanja: juli 2021 godine / biće naknadno utvrđen

Broj učesnika: 30

Teme:

- priroda krivičnog djela trgovine ljudima, Identifikacija žrtava trgovine ljudima i krivično gonjenje počinitelja u skladu s inoviranim odredbama krivičnog zakonodavstva u BiH s fokusom na djela trgovine ljudima u svrhu prosjačenja i ugovorenih brakova;
- istražne metode, zaštita žrtava trgovine ljudima tokom istražnog i sudskog postupka;

Cilj: unaprijediti sposobnosti sudija, tužilaca i policije da istražuju i procesuiraju organizovane kriminalne grupe koje se bave trgovinom ljudima; unaprijediti pružanje adekvatne zaštite žrtvama trgovine ljudima tokom istražnog i sudskog postupka

Metod: predavanja, studija slučaja/simulacija, diskusija i praktične vježbe

Materijal: prezentacije i brošure sa smjernicama

Edukatori: međunarodni stručnjaci (IOM, US DoS/INL; US DoJ/OPDAT-tbc), lokalni stručnjaci

Aktivnost će biti realizovana kao zajednička aktivnost entitetskih centara za edukaciju sudija i tužilaca i Pravosudne komisije BD BiH u saradnji s Međunarodnom organizacijom za migracije u Bosni i Hercegovini (IOM BiH) kroz projekt "Kratkoročna i srednjoročna podrška u naporima u oblasti protiv trgovine ljudima u BiH" uz podršku Agencija Sjedinjenih Američkih Država za međunarodni razvoj (USAID BiH) i Ured za borbu protiv međunarodne trgovine drogom i provođenje zakona Ministarstva vanjskih poslova Sjedinjenih Američkih Država (US DoS / INL).

SEMINAR: TRGOVINA LJUDIMA – KRIVIČNO GONJENJE POČINILACA U KONTEKSTU MJEŠOVITIH MIGRACIJSKIH TOKOVA

Mjesto: bit će naknadno potvrđeno /Mostar ili Neum/

Datum: novembar 2021/ biće naknadno utvrđen

Trajanje: dva dana

Ciljna grupa: sudije, tužioci i policija

Broj učesnika: 30

Teme:

- priroda krivičnog djela trgovine ljudima;
- Identifikacija žrtava trgovine ljudima i počinitelja u mješovitim migracijskim tokovima;
- Istraga prekograničnih krivičnih djela povezanih sa migracijama;
- iskustva, uspješne prakse i izazovi, zaštita žrtava trgovine ljudima tokom istražnog i sudskog postupka;

Cilj: unaprijediti sposobnosti sudija, tužilaca i policije da istražuju i procesuiraju organizovane kriminalne grupe koje se bave trgovinom ljudima; unaprijediti pružanje adekvatne zaštite žrtvama trgovine ljudima tokom istražnog i sudskog postupka

Metod: predavanja, studija slučaja/simulacija, diskusija i praktične vježbe

Materijal: prezentacije i brošure sa smjernicama

Edukatori: međunarodni stručnjaci (IOM, US DoS/INL; US DoJ/OPDAT-tbc), lokalni stručnjaci

Aktivnost će biti realizovana kao zajednička aktivnost entitetskih centara za edukaciju sudija i tužilaca i Pravosudne komisije BD BiH u saradnji s Međunarodnom organizacijom za migracije u Bosni i Hercegovini (IOM BiH) kroz projekt "Kratkoročna i srednjoročna podrška u naporima u oblasti protiv trgovine ljudima u BiH" uz podršku Agencija Sjedinjenih Američkih Država za međunarodni razvoj (USAID BiH) i Ured za borbu protiv međunarodne trgovine drogom i provođenje zakona Ministarstva vanjskih poslova Sjedinjenih Američkih Država (US DoS / INL).

Mjesto i datum održavanja: Sarajevo, 08. i 09. april 2021 godine

Trajanje: 2 dana

Ciljna grupa: sudije krivičnog referata i tužioci

Planiran broj učesnika: 35

Teme:

- Zakonska regulativa cyber kriminala – Budimpeštanska konvencija o cyber kriminalu
- Neovlašten pristup zaštićenom sistemu i mreži elektronske obrade podataka
- Vještačenje digitalnih uređaja
- Dokazivanje krivičnih djela cyber kriminala
- Krađa identiteta (pojašnjenja pojmova vezanih za krađu identiteta i prevare, razlika između krađe identiteta i prevare identiteta, istraživanje pet vrsta krađe identiteta/prevara, istraživanje virtualne i internet metode u kojima kompjuterski kriminalci krađu identitet, razvijanje znanja o zločinima koji su počinjeni zbog krađe identiteta/prevara i procesa)
- Cyber terorizam (shvatanje koncepta terorizma)
- Uticaj interneta na organizovani kriminal (razvijanje znanja o organizovanom kriminalu, sticanje uvida u budući smjer organizovanog kriminala, prepoznavanje i razumjevanje savremenih karakteristika organizovanog kriminala)

Cilj seminara: Upoznavanje sudija i tužilaca s istraživačkim/forenzičkim tehnikama i računarskim kriminalom, sa načinima izvršenja krivičnih djela koji su zbog same prirode savremenih informacionih tehnologija, veoma različiti i sve sofisticiraniji.

Metod: predavanja i diskusija

Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajevi iz prakse

Edukatori: stalni edukatori CEST-a FBiH

---

²⁶ Izvještaj Evropske komisije za Bosnu i Hercegovinu za 2018 godinu navodi: „Potrebno je ojačati postojeće sposobnosti za borbu protiv kibernetičkog kriminala (uključujući rješavanje problema on-line materijala seksualnog zlostavljanja djece) i učinkovite reakcije na prijetnje sigurnosti na internetu.“

**NAPREDNA OBUKA: MEĐUNARODNA SARADNJA U PREDMETIMA
VISOKOTEHNOLOŠKOG KRIMINALA**

Mjesto i datum održavanja: naknadno će biti određeno

Trajanje: 3 dana

Ciljna grupa: sudije krivičnog referata i tužioci i policijski službenici koji su prošli obuku o visokotehnološkom kriminalu u okviru prve faze IPROCEEDS Projekta Vijeća evrope

Planiran broj učesnika: 50

Cilj seminara: Napredna obuka za polaznike koju su prisustvovali uvodnoj obuci u organizaciji CEST-a RS, FBiH i Savjeta Evrope iz oblasti visokotehnološkog kriminala.

Metod: predavanja i diskusija

Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajevi iz prakse

Edukatore: Eksperti Savjeta Evrope i domaći eksperti koji su prošli edukaciju edukatora Savjeta Evrope

Aktivnost će biti realizovana kao zajednička edukativna aktivnost u okviru projekta Savjeta Evrope- IPROCEEDS 2 i Centara za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji BiH, Republici Srpskoj i Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH

SEMINAR: "ISTRAGA I PRESUĐIVANJE SLUČAJEVA KOJI UKLJUČUJU STRANE TERORISTIČKE BORCE U JUGOISTOČNOJ EVROPI²⁷"

Mjesto održavanja: naknadno će se utvrditi
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 24. i 25. maj 2021. godine

Ciljna grupa: sudije, tužioci i OSL
Planiran broj učesnika: 20

Teme seminara:

- Fenomen stranih terorističkih boraca
- Nasilni ekstremizam i radikalizacija
- Međunarodni pravni okvir i krivična djela u vezi stranih terorističkih boraca
- Istraga, međuinsistucionalna saradnja i razmjena podataka
- Krivična djela u vezi sa stranim terorističkim borcima
- Zloupotreba interneta u svrhe terorizma
- Digitalni dokazi u procesuiranju stranih boraca
- Dokazi pribavljeni putem međugencijske saradnji i putem međunarodne pravne pomoći

Cilj seminara: Predstaviti domet, strukturu i dinamiku fenomena stranih terorističkih boraca, elemente sadržaja krivičnih djela i istraga u vezi sa stranim terorističkim borcima, te istrage i presuđivanja slučajeva u vezi sa stranim terorističkim borcima.

Metod: prezentacije i studija slučaja
Edukativni materijal: radovi edukatora
Edukatore: stalni edukatori CEST-a

---

²⁷ Aktivnosti u skladu sa realizacijom Akcionog plana Vlade Federacije BiH za prevenciju i borbu protiv terorizma u Federaciji BiH 2020-2025 godine.

Izvještaj Evropske komisije za Bosnu i Hercegovinu navodi se da je pravni okvir Bosne i Hercegovine u velikoj mjeri usklađen sa *acquis-om* i međunarodnim instrumentima borbe protiv terorizma, ali da stvarna provedba zakonodavstva kao i saradnja između nadležnih organa zahtijevaju značajna poboljšanja.

OBUKA ZA PSIHologe: "EDUKACIJA PSIHologa ZA PODRŠKU SISTEMU PRAVDE U SLUČAJEVA KOJI UKLJUČUJU STRANE TERORISTIČKE BORCE U JUGOISTOČNOJ EVROPI²⁸"

Mjesto održavanja: naknadno će se utvrditi

Trajanje: 2 dana

Datum održavanja: 07. i 08. juni 2021. godine

Ciljna grupa: stručni saradnici/savjetnici psiholozi, stručni saradnici za podršku svjedocima

Planiran broj

učesnika: 30

Teme seminara:

- Fenomen stranih terorističkih boraca
- Nasilni ekstremizam i radikalizacija
- Izrada protokola o postupanju sa osobama pod istragom i svjedocima
- Psihodijagnostika
- Saradnja psihologa u sistemu pravde i psihologa van pravosudnog sistema
- Saradnja sa tužiteljima
- Krivična djela u vezi sa stranim terorističkim borcima

Cilj seminara: Predstaviti domet, strukturu i dinamiku fenomena stranih terorističkih boraca, te omogućiti uspješno pružanje psihološke podrške osobama pod istragom i svjedocima.

Metod: prezentacije i studija slučaja

Edukativni materijal: radovi edukatora

Edukatore: stalni edukatori CEST-a

---

²⁸ Aktivnosti u skladu sa realizacijom Akcionog plana Vlade Federacije BiH za prevenciju i borbu protiv terorizma u Federaciji BiH 2020-2025 godine.

**OBUKA: EDUKACIJA ZA TUŽIOCE O POSTUPANJU SA ŽRTVAMA U PREDMETIMA
RODNOZASNOVANOG NASILJA**

Datum i mjesto održavanja: biće naknadno utvrđen

Ciljna grupa: tužioci

Tema:

- Postupanje tužilaca sa žrtvama rodnozasnovanog nasilja

Cilj obuke: sticanje novih znanja i razmjena iskustava tužilaca o postupanju sa žrtvama u predmetima rodnozasnovanog nasilja

Metod: Predavanja, diskusija i primjeri iz prakse

Edukativni materijal: Materijali edukatora

**OBUKA: TEMATSKJE EDUKACIJE ZA GLAVNE TUŽIOCE, ZAMJENIKE GLAVNIH TUŽILACA
I ŠEFOVE ODJELJENJA NA TEME UNAPREĐENJA UPRAVLJAČKIH VJEŠTINA,
UPRAVLJANJE PROMJENAMA, MONITORINGA I EVALUACIJE**

Datum i mjesto održavanja: biće naknadno utvrđen

Ciljna grupa: glavni tužioci, zamjenici glavnih tužilaca i šefovi odjeljenja

Tema:

- Unapređenja upravljačkih vještina, upravljanje promjenama, monitoring i evaluacija

Cilj obuke: Unapređenja upravljačkih vještina, upravljanje promjenama, monitoringa i evaluacije glavnih tužilaca, zamjenika glavnih tužilaca i šefova odjeljenja

Metod: Predavanja, diskusija i primjeri iz prakse

Edukativni materijal: Materijali edukatora

SEMINAR: "FINANSIJSKA ISTRAGA KORUPTIVNIH KRIVIČNIH DJELA"²⁹

Mjesto održavanja:	Sarajevo
Trajanje:	3 dana
Datum održavanja:	Naknadno će se odrediti
Ciljna grupa:	Tužiocima i istražiteljima
Planiran broj učesnika:	30

Teme seminara:

- Koruptivna krivična djela i njihovo krivično gonjenje
- Uvod u finansijsku istragu koruptivnih krivičnih djela
- Finansijski forenzički alati, tehnike i metode
- Metodologija finansijske istrage koruptivnih krivičnih djela
- Prikupljanje finansijskih informacija i dokaza
- Analiza i prezentacija prikupljenih dokaza i informacija

Cilj seminara: Sticanje neophodnih teorijskih i praktičnih znanja iz oblasti finansijske istrage koruptivnih krivičnih djela i izgradnja sposobnosti njihovog implementiranja prilikom otkrivanja i istraživanja te dokazivanja koruptivnih krivičnih djela

Metod: Predavanje, interaktivni rad u malim grupama, plenarne rasprave i izrada praktičnih zadataka

Edukativni materijal:

Priručnik iz oblasti finansijske istrage koruptivnih krivičnih djela, kao i materijal pripremljen i odabran od strane edukatora u saradnji sa Fakultetom za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije, UNSA

Edukatori: Domaći i strani predavači relevantnog akademskog i stručnog profila

Aktivnosti će biti realizirane u saradnji sa Fakultetom za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije, UNSA

---

²⁹ Izvještaj Evropske komisije za Bosnu i Hercegovinu za 2018.godinu, u dijelu koji se odnosi na borbu protiv korupcije, navodi se da se policija i pravosudni organi trebaju dodatno specijalizovati. Kada je riječ o zakonodavnom okviru, upućuje se kritika još uvijek ne postoji djelotvorna politika krivičnog pravosuđa, te da nedostatak proaktivnog pristupa policije u istraživanju slučajeva korupcije i dalje izaziva zabrinutost.

OBUKA: "DIGITALNA FORENZIKA I INFORMACIJSKA SIGURNOST"

Mjesto održavanja:	Sarajevo
Trajanje:	višesedmična aktivnost Program „Zimska škola- Digitalna forenzika i sigurnost podataka
Datum održavanja:	januar i februar 2021. godine
Ciljna grupa:	Tužioc i istražitelji i stručni saradnici
Planiran broj učesnika:	30

Teme seminara:**MODUL I – PODRUČJA INFORMACIJSKE SIGURNOSTI:**

- **Uvod u pravo informacijske sigurnosti:** međunarodno i nacionalno zakonodavstvo informacijske sigurnosti, standardi i politike zaštite informacijske sigurnosti;
- **Sigurnosna provjera:** utvrđivanje mjera i standarda informacijske sigurnosti koji se primjenjuju na osobe koje imaju pristup klasificiranim podacima
- **Sigurnost podataka:** utvrđivanje mjera i standarda informacijske sigurnosti koje se primjenjuju kao opće zaštitne mjere za prevenciju, otkrivanje i otklanjanje štete od gubitka ili neovlaštenog otkrivanja klasificiranih i neklasificiranih podataka.
- **Sigurnost informacijskih sistema:** utvrđivanje mjera i standarda informacijske sigurnosti klasificiranog i neklasificiranog podatka koji se obrađuje, pohranjuje ili prenosi u informacijskom sistemu, zaštita informacijskog sistema u procesu planiranja, projektiranja, izgradnje upotrebe i prestanka rada informacijskog sistema.

MODUL II – UVOD U DIGITALNU FORENZIKU.

- **Mrežna forenzika:** tehnike za prikupljanje, identifikaciju, i pretraživanje digitalnih tragova iz više aktivnih digitalnih izvora u svrhu otkrivanja činjenica vezanih uz planiranje i obavljanje kriminalnih radnji;
- **Forenzika baza podataka:** pretraživanje i prikupljanje tragova iz baza podataka ili posebnih transakcija i relacija (eng. tables) u svrhu rekonstrukcije podataka ili događaja koji su se zbili u sistemu.
- **Forenzika digitalnih uređaja:** metode ja pretraživanja i prikupljanja tragova s digitalnih uređaja i načinu forenzičke pohrane memorije digitalnog uređaja, odnosno stvaranju podatkovne slike digitalnog uređaja

---

MODUL III – FORENZIČKA ANALIZA

- **Analiza i dokumentovanje digitalnih tragova:** analiza tragova sa osobnih računara, mobitela, digitalnih kamera, čvrstih diskova, optičkih medija, USB memorijskih uređaji i drugo.
- **Analiza:** vremenska analiza, analiza skrivenih podataka, analiza datoteka i aplikacija i kriptografska i steganografska analiza. **Prezentacija rezultata istrage:** povezivanje zaključaka analize, digitalnih tragova i dokumentacije.

MODUL V – PRAVNI OKVIR ISTRAŽIVANJA I DOKAZIVANJA KRIVIČNIH DJELA U DIGITALNOM OKRUŽENJU

- **Pravni okvir:** nacionalni i međunarodni propisi iz područja „Cyber – kriminaliteta“;
- **“Metodika istraživanja krivičnih djela iz područja Cyber kriminaliteta:** nezakoniti pristup, nezakonito presretanje, ometanje podataka, ometanje sistema, zloupotreba uređaja, računarsko krivotvorenje, kaznena djela vezana uz dječju pornografiju, krivična djela vezana uz povredu autorskih i srodnih prava, pokušaj, pomaganje ili poticaj na krivično djelo;
- **Procesuiranje Cyber kriminaliteta:** primjeri iz sudske prakse, objektivni i subjektivni problemi u procesuiranju krivičnih djela iz oblasti kompjuterskog kriminaliteta u BiH.

Cilj seminara: Cilj ovog programa je usvajanje znanja iz: forenzike digitalnih uređaja i informacijske sigurnosti, Poseban cilj ovog programa je da se polaznici upoznaju s osnovama Windows operativnog sistema, forenzičkim artefaktima na Windowsima, alatima i postupcima digitalne forenzike Windowsa te primjenu alata digitalne forenzike na toj platformi. Kao posebnost ovog programa izdvajamo i usvajanje potrebnih znanja u funkcionisanju Windows operativnog sistema, na koji se način može pronaći i forenzički ispravno iskoristiti.

Metod: Predavanje, interaktivni rad u malim grupama, plenarne rasprave i izrada praktičnih zadataka i vježbe

Edukativni materijal: materijal pripremljen i odabran od strane predavačau saradnji sa Fakultetom za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije, UNSA

Edukatore: Domaći i strani predavači relevantnog akademskog i stručnog profila

Aktivnosti će biti realizirane u saradnji sa Fakultetom za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije, UNSA

OBUKA: "TEHNIKE I TAKTIKE ISPITIVANJA OSUMNJIČENIH OSOBA I SASLUŠANJA SVJEDOKA"

Mjesto održavanja:	Sarajevo
Trajanje:	višesedmična aktivnost
Datum održavanja:	biće naknadno utvrđeno
Ciljna grupa:	pripadnici pravosuđa, sudije, tužioci, stručni saradnici i policijskih agencija
Planiran broj učesnika:	20

Teme seminara:

Modul I - Procesni aspekti ispitivanja osumnjičenih osoba i saslušanja svjedoka

Modul II – Tehnike ispitivanja osumnjičenih osoba

- Reidova tehnika ispitivanja
- PEACE model (tehnika)

Modul III - Komponente ispitivačkog procesa i taktička pravila ispitivanja

Modul IV - Ponašanje osumnjičene osobe tokom ispitivanja

Vježbe

- Ponašanje iskrene osobe – analiza neverbalnog ponašanja
- Ponašanje neiskrene osobe - analiza neverbalnog ponašanja
- Ponašanje iskrene osobe - analiza verbalnog ponašanja
- Ponašanje neiskrene osobe – analiza verbalnog ponašanja

Modul V - Detekcija laganja u kriminalističkom i krivičnom kontekstu

Modul VI – Iskustva iz prakse tužilaštava I policije

Kriminalističko-taktički aspekti provođenja radnje prepoznavanja osoba

Cilj seminara: Svrha realizacije naslovne edukacije je prezentiranje znanja i vještina u oblasti ispitivanja osumnjičenih osoba i saslušanja svjedoka, s obzirom na to da je uspjeh svake istrage u velikoj mjeri determiniran i informacijama koje se dobivaju od osumnjičenih osoba i svjedoka. Kako se radi o izuzetno kompleksnim radnjama u taktičkom i psihološkom smislu, koje treba provoditi uz potpuno poštivanje zakonskih propisa i aktivnu primjenu kriminalističko-taktičkih načela i pravila, edukacija je usmjerena ka sagledavanju procesnih, kriminalističkih i psiholoških aspekata provođenja ovih radnji. Preciznije, intencija programa je naučiti kako učinkovito dobiti informacije od osumnjičenih osoba i svjedoka apliciranjem različitih tehnika i taktika razgovora i ispitivanja, te kako otkrivati obmanu posmatranjem verbalnog i neverbalnog ponašanja osoba.

Također, cilj programa je razviti i poboljšati komunikacijske vještine polaznika, kao i znanja i vještine nužne za kvalitetnu pripremu i planiranje ispitivanja i vođenja razgovora, gdje potonje predstavlja najvažniji faktor u ostvarivanju uspješnog ispitivanja osumnjičenih osoba i saslušanja svjedoka.

Metod: Predavanje, interaktivni rad u malim grupama, plenarne rasprave i vježbe

Edukativni materijal: materijal pripremljen i odabran od strane predavača u saradnji sa Fakultetom za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije, UNSA

Edukatori: Domaći i strani predavači relevantnog akademskog i stručnog profila

Aktivnosti će biti realizirane u saradnji sa Fakultetom za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije, UNSA

PROJEKAT JAČANJA TUŽILAČKIH KAPACITETA U SISTEMU KRIVIČNOG PRAVOSUĐA –

SPECIJALISTIČKA OBUKA 2020. /2021.

Organizirani i privredni kriminal; Korupcija; Kibernetički kriminal

U okviru projekta "Jačanje tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa, kojeg implementira Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine uz podršku Vlade Švicarske i Vlade Norveške u saradnji sa Centrom za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji, Centrom za edukaciju sudija i javnih tužilaca Republike Srpske i Pravosudnom komisijom Brčko distrikta BiH, realizira se program dvogodišnje specijalističke obuke sudija, tužilaca i ovlaštenih službenih lica 2020/2021 na teme:

- Organizirani i privredni kriminal
- Korupcija
- Kibernetički kriminal

Specijalističke edukacije predstavljaju nastavak aktivnosti započete u 2020. godini i obuhvataju niz tema iz sljedećih oblasti: korupcija, organizovani i privredni kriminal i kibernetički kriminal.

Ciljna grupa (isti učesnici kao u 2020. godini):

1. 20 učesnika za specijalističku edukaciju iz oblasti korupcije
2. 20 učesnika za specijalističku edukaciju iz oblasti privrednog i organizovanog
3. 20 učesnika za specijalističku edukaciju iz oblasti kibernetičkog kriminala

„KIBERNETIČKI KRIMINAL“

Mjesto održavanja: biće naknadno određeno

Trajanje: 8 dana

Datum održavanja: biće naknadno utvrđen

Ciljna grupa: tužioci, sudije i ovlaštena službena lica

Planirani broj učesnika: 20 (12 tužilaca, 5 sudija i 3 ovlaštena službena lica)

Teme:

III dan edukacije

- **Sigurnosni rizici i praktični primjer**
  - * Kako povećati sigurnost informacijskih i komunikacijskih tehnologija
  - * Praktični primjeri i simulacije
  - * Korištenje (skrivenih) internet baza podataka
  - * Profili socijalnih mreža
  - * Korištenje društvenih (socijalnih) mreža kao sredstvo za ciljane napade;
  - * ranjivosti društvenih mreža,
  - * korištenje ciljanih napada
  - * sposobnosti socijalnih mreža da odgovoriti na takve prijetnje
  - * Načini komunikacije
  - * Načini anonimnosti
  - * Otkrivanje/identifikacija lokacije i identiteta kompjutera, kompanija i osoba na internetu
  - * Studije slučaja

IV dan edukacije

- **Kibernetički kriminal u domaćim zakonima**
  - * Domaći pravni okvir za borbu protiv cyber kriminala
  - * Krivična djela usmjerena protiv kompjuterskih podataka i sistema
  - * Kompjuterska prevara i kompjutersko krivotvorenje
  - * Krivična djela u vezi sadržaja (dječja pornografija, ksenofobija, krivična djela motivisana mržnjom)
  - * Populacija osjetljiva na napade
  - * Krivična djela u vezi intelektualne svojine
  - * Sudske odluke/sudska praksa

V dan edukacije

- **Međunarodna saradnja**
  - * Konvencija o kibernetičkom/cyber kriminalu i dodatni protokoli
  - * Implementacija Konvencije o kibernetičkom/cyber kriminalu u pravni okvir Bosne i Hercegovine
  - * Konvencija o kibernetičkom kriminalu kao okvir za međunarodnu saradnju
  - * Opći principi
  - * Privremene mjere i uloga kontakt mjesta dostupnih 24/7
  - * Uzajamna pravna pomoć i uloga nadležnih organa
  - * Međunarodna saradnja u pretraživanju mreže
  - * Analiza, čuvanje i korištenje elektronskih dokaza i međunarodna saradnja – aktuelni izazovi i dobre prakse

-
- * Studije slučaja

VI Kibernetički kriminal i sigurnosni rizici (1 dan)

- * Trendovi u kibernetičkom kriminalu;
- * Tipologije: Posebni tipovi i tehničke kibernetičkog kriminala (npr. phishing, botnet i drugi malware, dječja pornografija);
- * Kako kriminalci koriste informacije i komunikacijske tehnologije;
- * Prestupnici (profil, trendovi itd.);
- * Uticaj kibernetičkog kriminala;
- * Oblici provođenja organizovanog kriminala putem korišćenja informacionih tehnologija, uključujući društvene mreže – izazovi savremenog doba.
- * Kako povećati sigurnost informacijskih i komunikacijskih tehnologija;
- * Praktični primjeri i simulacije;
- * Korišćenje (skrivenih) internet baza podataka;
- * Profili socijalnih mreža;
- * Korišćenje društvenih (socijalnih) mreža kao sredstvo za ciljane napade;
- * Ranjivosti društvenih mreža;
- * Korišćenje ciljanih napada;
- * Sposobnosti socijalnih mreža da odgovoriti na takve prijetnje;
- * Načini komunikacije;
- * Načini anonimnosti;
- * Otkrivanje/identifikacija lokacije i identiteta kompjutera, kompanija i osoba na internetu;
- * Studije slučaja.

VII Procesni zakon/istražne radnje i elektronski dokazi

- * Oblast: Procesni zakon/istražne radnje (1 dan)
- * Tematski pregled sadržaja:
  - Stvarna i mjesna nadležnost
  - Hitno očuvanje kompjuterskih podataka
  - Izdavanje naredbi/naloga za dostavljanje podataka
  - Pretres i oduzimanje kompjuterskih podataka
  - Presretanje prometa i sadržaj podataka
  - Zaštita podataka
  - Istraga o IP-u i elektronskim dokazima – brojevi i kompjuterska imena
  - Pozitivno „hakiranje“

-
- Preventivno pretraživanje interneta za otkrivanje organizovanog kriminala, terorizma, teškog kriminala, pranja novca, itd.
  - Pretraživanje interneta za pronalaženje osoba koje iskazuju nagli nekontrolisani bijes (škole, itd.)
  - Pretraživanje interneta radi otkrivanja dječje pornografije

VIII Oblast: Istraga i elektronski dokazi (2 dana)

- O elektronskim dokazima: definicije i karakteristike
- Elektronski dokazi
- Tragovi/otisci na kompjuterima, internetu, digitalnoj komunikaciji
- Radnje pretraživanja, oduzimanja i očuvanja elektronskih dokaza
- Kompjuterska forenzika
- Karakteristike forenzičkog software-a
- Identifikacija osumnjičenih
- Praćenje kriminalnog novca
- Zaštita i uslovi
- Upravljanje predmetima/priprema
- Iznošenje elektronskih dokaza na sudu
- Organizacija provođenja propisa u vezi sa kibernetičkim kriminalom i elektronskim dokazima
- Studije slučaja

IX Oblast: Saradnja sa privatnim sektorom (1 dan)

- Komunikacija sa dobavljačima internet usluga/privatnim sektorom
- Primjeri partnerstva javnog i privatnog sektora u Bosni i Hercegovini
- Provođenje zakona – saradnja sa dobavljačima internet usluga (ISP) u istrazi o kibernetičkom kriminalu: smjernice
- Rasprava: provođenje zakona – saradnja sa dobavljačima internet usluga (ISP): iskustva u BiH
- Studije slučaja

Cilj obuke: specijalizacija sudija, tužilaca i ovlaštenih službenih lica

Metod: Predavanja, diskusija i primjeri iz prakse

Edukativni materijal: Materijali edukatora

Edukatori: Domaći i regionalni stručnjaci

Aktivnosti će biti realizovane u saradnji s Projektom Jačanje tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa, kojeg implementira Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine, kao zajednička aktivnost entitetskih centara za edukaciju sudija i tužilaca i Pravosudne komisije BD BiH

Napomena: Za ove seminare/obuke je predviđena posebna procedura prijavljivanja, zatvorena grupa već prijavljenih učesnika iz 2020. godine.

„KORUPCIJA“

Mjesto održavanja: biće naknadno određeno
Trajanje: 9 dana
Datum održavanja: biće naknadno utvrđen

Ciljna grupa: tužioci, sudije i ovlaštena službena lica
Broj učesnika: 20 (12 tužilaca, 5 sudija i 3 ovlaštena službena lica)

Teme:

III dan edukacije

- **Informanti (doušnici) kao obavještajni izvori**
- * Informanti (doušnici) kao obavještajni izvori: ključna pitanja za tužioce
- * Prelazak sa prikupljanja obavještajnih podataka na sakupljanje dokaza.
- * Praktična vježba 3 (Obavještajna aktivnost)
- * Proaktivna i reaktivna istraga: ključne stvari koje valja razmotriti.
- * Formulisanje istražne strategije

IV dan edukacije

- **Upravljanje predmetom i istražne radnje**
- * Upravljanje predmetom: Osnovni elementi
- * Reaktivne istrage: Neposredni i posredni dokazi (uključujući dokumentarne dokaze i “poslovne knjige i spise”, to jest dokaze sa računara)
- * Reaktivne istrage
- * Zakonitost dokaza i priprema optužnica – najbolje prakse
- * Vještaci
- * Zaštićeni svjedoci
- * Odnos između aktivnosti „uzbunjivača“ i zaštite svjedoka (posebno u vezi sa pitanjima koja se postavljaju u sudskom postupku u BiH)
- * Finansijska i forenzička istraga i oduzimanje imovinske koristi stečene krivičnim djelom – dobre prakse

V dan edukacije

- **Koncepti istrage i njihove specifičnosti**
- * Reaktivne istrage: Finansijski dokazi, uključujući ogledni materijal sa računara i iz postupka revizije
- * Praktična vježba 4: Reaktivna istraga
- * Praktična vježba 4 (nastavak; uključujući vježbe iz “*debriefing-a*” – izvještavanja o postupku)
- * Proaktivne istrage: Različiti oblici u BiH i u inostranstvu (opšti pregled tajnih operacija, “*sting*” (žaoaka operacija, odnosno policijskih sklopki, testovi integriteta i testovi *in flagrante*)) kao i izazovi koje svi oni predstavljaju za istražitelja i tužioca

---

VI Upravljanje predmetom i istražne radnje (1 dan)

- * Upravljanje predmetom: Osnovni elementi;
- * Reaktivne istrage: Neposredni i posredni dokazi (uključujući dokumentarne dokaze i “poslovne knjige i spise”, tj. dokaze sa računa);
- * Reaktivne istrage;
- * Zakonitost dokaza i priprema optužnica – najbolje prakse;
- * Vještaci;
- * Zaštićeni svjedoci;
- * Odnos između aktivnosti „uzbunjivača“ i zaštite svjedoka (posebno u vezi sa pitanjima koja se postavljaju u sudskom postupku u BiH);
- * Finansijska i forenzička istraga i oduzimanje imovinske koristi stečene krivičnim djelom – dobre prakse.

VII Koncepti istrage i njihove specifičnosti (1 dan)

- * Reaktivne istrage: Finansijski dokazi, uključujući ogledni materijal sa računa i iz postupka revizije;
- * Praktična vježba 4: Reaktivna istraga;
- * Praktična vježba 4 (nastavak; uključujući vježbe iz “*debriefing-a*” – izvještavanja o postupku);
- * Proaktivne istrage: Različiti oblici u BiH i u inostranstvu (opšti pregled tajnih operacija, “*sting*” (žao operacija, odnosno policijskih sklopki, testovi integriteta i testovi *in flagrante*)) kao i izazovi koje svi oni predstavljaju za istražitelja i tužioca

VIII Korišćenje posebnih istražnih radnji i postupaka u predmetima korupcije (1 dan)

- * Pregled posebnih istražnih radnji prema ZKP-u;
- * Posebne istražne radnje (PIR):
  - Šta su razni oblici primjene posebnih istražnih radnji (PIR)
  - Koji su pravni uslovi za primjenu svakog od tih sredstava?
- * Posebne istražne radnje (PIR) i poštovanje ljudskih prava/ustavni izazovi;
- * Kada koristiti posebne radnje?;
- * PIR, tajne operacije i provokacije/postavljanje zamki;
- * Proaktivne istrage: ključne oblasti učenja i smjernice za procjenu dokaza koji su pribavljeni proaktivno/pomoću tajnih operacija;
- * Posebnim radnjama se može dokazati umišljaj;
- * Gdje je novac?

-
- * Pravila i pravni standardi koji važe za različite vrste dokaza odnosno aktivnosti na prikupljanju dokaza u predmetima korupcije;
  - * Nadzor nad radom policije i istražitelja tokom početnih faza istrage u cilju osiguranja poštivanja zakonskih propisa;
  - * Predmeti u kojima su posebnim radnjama osigurani dokazi za uspješno krivično gonjenje;
  - * Praktična vježba 5: Vođenje proaktivne istrage u predmetima korupcije ;
  - * Praktična vježba 6: provokacija/postavljanje zamke (uključujući "debriefing").

IX Zakonitost dokaza u krivičnom postupku za koruptivna krivična djela (1 dan)

- * Zakonitost dokaza – uvod i diskusija o odredbama o dokazima u zakonima BiH;
- * Pravila i pravni standardi koji važe za različite vrste dokaza odnosno aktivnosti na prikupljanju dokaza;
- * Nadzor nad radom policije i istražitelja tokom početnih faza istrage u cilju osiguranja poštivanja zakonskih propisa;
- * Pregled dokaza od strane tužioca kako bi se osiguralo poštivanje pravnih standarda;
- * Upravljanje, čuvanje i nadzor nad dokazima;
- * Provjera materijalnih dokaza;
- * Izrada strategije za korišćenje dokaza;
- * Korišćenje i izvođenje dokaza tokom krivičnog postupka;
- * Korišćenje dokaza u pripremi optužnice;
- * Zakonitost dokaza u pravnoj praksi Suda BiH i Vrhovnih sudova FBiH i RS.
- *

X Dokazivanje umišljaja u predmetima finansijskog kriminala i korupcije (1 dan)

- * Teret dokazivanja u pogledu umišljaja u predmetima korupcije;
- * Teret dokazivanja u pogledu umišljaja u predmetima finansijskog kriminala;
- * Pravila i pravni standardi važeći za različite vrste dokaza, odnosno aktivnosti prikupljanja dokaza u predmetima korupcije i finansijskog kriminala;
- * Korišćenje posrednih ili dokaza na temelju indicija za dokazivanje umišljaja;
- * Korišćenje izjava saradnika pravosuđa;
- * Priznanje nije neophodno za dokazivanje direktnog umišljaja;
- * Nadzor nad radom policije i istražitelja tokom početne faze istrage (kako bi se osiguralo da policija radi u skladu sa zakonitim procedurama).

XI Optužnica u predmetima korupcije i finansijskog kriminala (1 dan)

- * _Koruptivna krivična djela i njihova obilježja;
- * Izrada nacrtu optužnice sa svim elementima;
- * Korišćenje finansijske evidencije za pojedine elemente;
- * Da li su se istražitelji pridržavali zakonskih propisa pri prikupljanju dokaza?
- * Da li su istražitelji pribavili sve dokaze neophodne za dokazivanje obilježja krivičnog djela?
- * Izrada strategije za korišćenje dokaza u optužnici.
- * Koje dokaze treba uključiti u pripremi optužnice?
- * Najbolje prakse u izradi optužnica u koruptivnim predmetima.
- * Greške koje treba izbjegavati.

Cilj obuke: specijalizacija sudija, tužilaca i ovlaštenih službenih lica

Metod: Predavanja, diskusija i primjeri iz prakse

Edukativni materijal: Materijali edukatora

Edukatori: Domaći stručnjaci

Aktivnosti će biti realizovane u saradnji s Projektom Jačanje tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa, kojeg implementira Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine, kao zajednička aktivnost entitetskih centara za edukaciju sudija i tužilaca i Pravosudne komisije BD BiH

Napomena: Za ove seminare/obuke je predviđena posebna procedura prijavljivanja, zatvorena grupa već prijavljenih učesnika iz 2020. godine.

Mjesto održavanja: naknadno će biti utvrđeno

Trajanje: 9 dana

Datum održavanja: biće naknadno utvrđen

Ciljna grupa: tužioci, sudije i ovlaštena službena lica

Planirani broj učesnika: 20 (12 tužilaca, 5 sudija i 3 ovlaštena službena lica)

Teme:

III dan edukacije

- **Istrage i dokazivanje finansijskih krivičnih djela**

- * Finansijska krivična djela i njihova obilježja.
- * Korištenje finansijske evidencije.
- * Šta evidencija može dokazati?
- * Kako da izvršim provjeru dokumenata?
- * Korištenje vještaka finansijske struke.
- * Priprema vještaka finansijske struke za pretres.
- * O čemu može svjedočiti vještak finansijske struke?
- * O čemu finansijski istražitelji trebaju voditi računa pri prikupljanju dokaza
- * Izrada strategije za korištenje dokaza.
- * Korištenje i prezentacija dokaza tokom krivičnog postupka.
- * Korištenje dokaza u pripremi optužnice.
- * Zakonitost dokaza i priprema optužnice – aktuelni izazovi i dobre prakse
- * Standardi dokazivanja u kompleksnim predmetima

IV dan edukacije

- **Identifikacija, privremeno oduzimanje i oduzimanje materijalne koristi stečene krivičnim djelom**

- * Kako, kada, gdje i identifikovati i sačuvati imovinu?
- * Zakonski propisi o materijalnoj koristi stečenoj krivičnim djelom.
- * Odredbe ZKP-a koje se mogu i trebaju primjenjivati.
- * Oduzimanje materijalne koristi stečene krivičnim djelom.
- * Produžena kontrola imovine.
- * Teret dokazivanja za privremeno oduzimanje imovinske koristi stečene krivičnim djelom.
- * Oduzimanje materijalne koristi stečene krivičnim djelom.
- * Uloga suda u privremenom oduzimanju imovine.
- * Zakon i propisi o privremenom oduzimanju i produženoj konfiskaciji imovine.

V dan edukacije

- **Dokazivanje umišljaja u predmetima finansijskog i organizovanog kriminala**
- * Teret dokazivanja u pogledu umišljaja u predmetima finansijskog kriminala.
- * Pravila i pravni standardi važeći za različite vrste dokaza, odnosno aktivnosti prikupljanja dokaza u predmetima privrednog i organizovanog kriminala.
- * Korištenje posrednih ili dokaza na temelju indicija za dokazivanje umišljaja.
- * Korištenje izjava saradnika pravosuđa.
- * Priznanje i dokazivanje direktnog umišljaja.
- * Nadzor nad radom policije i istražitelja tokom početne faze istrage kako bi se osiguralo da policija radi u skladu sa zakonitim procedurama.
- * Praktična vježba: Dokazivanje umišljaja u simuliranom predmetu finansijskog kriminala

VI Istrage i dokazivanje finansijskih krivičnih djela (1 dan)

- * Finansijska krivična djela i njihova obilježja;
- * Korišćenje finansijske evidencije;
- * Šta evidencija može dokazati?
- * Kako da izvršim provjeru dokumenata?
- * Korišćenje vještaka finansijske struke;
- * Priprema vještaka finansijske struke za pretres;
- * O čemu može svjedočiti vještak finansijske struke?;
- * O čemu finansijski istražitelji trebaju voditi računa pri prikupljanju dokaza;
- * Izrada strategije za korišćenje dokaza;
- * Korišćenje i prezentacija dokaza tokom krivičnog postupka;
- * Korišćenje dokaza u pripremi optužnice;
- * Zakonitost dokaza i priprema optužnice – aktuelni izazovi i dobre prakse;
- * Standardi dokazivanja u kompleksnim predmetima.

Identifikacija, privremeno oduzimanje i oduzimanje materijalne koristi stečene krivičnim djelom

- * Kako, kada, gdje i identifikovati i sačuvati imovinu?
- * Zakonski propisi o materijalnoj koristi stečenoj krivičnim djelom;
- * Odredbe ZKP-a koje se mogu i trebaju primjenjivati;
- * Oduzimanje materijalne koristi stečene krivičnim djelom;
- * Produžena kontrola imovine;
- * Teret dokazivanja za privremeno oduzimanje imovinske koristi stečene krivičnim djelom;
- * Oduzimanje materijalne koristi stečene krivičnim djelom;

-
- * Uloga suda u privremenom oduzimanju imovine;
  - * Zakon i propisi o privremenom oduzimanju i produženoj konfiskaciji imovine.

VII Dokazivanje umišljaja u predmetima finansijskog i organizovanog kriminala (1 dan)

- * Teret dokazivanja u pogledu umišljaja u predmetima finansijskog kriminala;
- * Pravila i pravni standardi važeći za različite vrste dokaza, odnosno aktivnosti prikupljanja dokaza u predmetima privrednog i organizovanog kriminala;
- * Korišćenje posrednih ili dokaza na temelju indicija za dokazivanje umišljaja;
- * Korišćenje izjava saradnika pravosuđa;
- * Priznanje i dokazivanje direktnog umišljaja;
- * Nadzor nad radom policije i istražitelja tokom početne faze istrage kako bi se osiguralo da policija radi u skladu sa zakonitim procedurama;
- * Praktična vježba: Dokazivanje umišljaja u simuliranom predmetu finansijskog kriminala.

Finansijske istrage u predmetima privrednog kriminala

- * Finansijske istrage kao dio istrage predmeta iz oblasti privrednog kriminala - svrha, vrste istrage i obim materijala;
- * Ulaženje u trag imovini i utvrđivanje ko zapravo stoji iza nekog pravnog lica i identifikovanje stvarnih vlasnika;
- * Analiza i prezentacija finansijskih dokaza, dokaza koji se zasnivaju na računima i dokaza u vezi s poslovanjem;
- * Praktična vježba: Prikupljanje, ocjena i prezentacija finansijskih dokaza (uključujući račune);
- * Privremeno oduzimanje – zabrana raspolaganja i konfiskacija u slučajevima privrednog i organizovanog kriminala;
- * Osjetljivi/povjerljivi materijal i tužilački spis;
- * Koraci za očuvanje povjerljivosti i osiguranje pravičnosti za optuženog.

VIII Dokazivanje pranja novca (1 dan)

- * Definicija pranja novca;
- * Obilježja krivičnog djela pranja novca;
- * Na koji način se pranje novca razlikuje od uobičajenog poslovanja, odnosno prakse poslovanja;
- * Teret dokazivanja u pogledu umišljaja u predmetima pranja novca;
- * Pravila i pravni standardi koji važe za različite vrste dokaza odnosno aktivnosti na prikupljanju dokaza u predmetima privrednog kriminala;

-
- * Korišćenje posrednih ili dokaza na osnovu indicija za dokazivanje umišljaja;
  - * Nadzor nad radom policije i istražitelja tokom početnih faza istrage u cilju osiguranja poštivanja zakonskih propisa;

Zakornost dokaza u predmetima finansijskih krivičnih djela

- * Zakornost dokaza – uvod i diskusija o odredbama o dokazima u zakonima BiH;
- * Pravila i pravni standardi koji važe za različite vrste dokaza odnosno aktivnosti na prikupljanju dokaza;
- * Nadzor nad radom policije i istražitelja tokom početnih faza istrage u cilju osiguranja poštivanja zakonskih propisa;
- * Pregled dokaza od strane tužioca kako bi se osiguralo poštivanje pravnih standarda;
- * Upravljanje, čuvanje i nadzor nad dokazima;
- * Provjera materijalnih dokaza;
- * Izrada strategije za korišćenje dokaza;
- * Korišćenje i izvođenje dokaza tokom krivičnog postupka;
- * Korišćenje dokaza u pripremi optužnice;
- * Zakornost dokaza u pravnoj praksi Suda BiH i Vrhovnih sudova FBiH i RS.

IX Korišćenje posebnih istražnih radnji i postupaka u predmetima finansijskog i organizovanog kriminala (1 dan)

- * Pregled posebnih istražnih radnji prema ZKP-u;
- * Posebne istražne radnje (PIR):
  - o Šta su razni oblici primjene posebnih istražnih radnji (PIR)
  - o Koji su pravni uslovi za primjenu svakog od tih sredstava?
- * Posebne istražne radnje (PIR) i poštovanje ljudskih prava/ustavni izazovi;
- * Kada koristiti posebne radnje?
- * PIR, tajne operacije i provokacije/postavljanje zamki;
- * Proaktivne istrage: ključne oblasti učenja i smjernice za procjenu dokaza koji su pribavljeni proaktivno/pomoću tajnih operacija;
- * Kako se posebnim radnjama može dokazati umišljaj?
- * Tokovi novca;
- * Pravila i pravni standardi koji važe za različite vrste dokaza odnosno aktivnosti na prikupljanju dokaza u predmetima privrednog i organizovanog kriminala;
- * Nadzor nad radom policije i istražitelja tokom početnih faza istrage u cilju osiguranja poštivanja zakonskih propisa;

- * Predmeti u kojima su posebnim radnjama osigurani dokazi za uspješno krivično gonjenje;
- * Praktična vježba: Vođenje proaktivne istrage u predmetima finansijskog i organizovanog kriminala ili vježba provokacije/postavljanja zamke;

X Privatizacija: Provođenje istraga i dokazivanje (1 dan)

- * Pravni okvir koji reguliše privatizaciju.
- * Regulatorne agencije uključene u privatizaciju.
- * Postupci koji se primjenjuju u privatizaciji.
- * Potencijalni problemi u privatizaciji.
- * Pritužbe na privatizaciju.
- * Provođenje istrage o privatizaciji.
- * Teret dokazivanja u ovoj vrsti predmeta.
- * Prividne nepravilnosti u procesu privatizacije (možda ne izgleda sve kako treba, ali ne mora značiti da je tako);
- * Korišćenje posrednih ili dokaza na osnovu indicija za dokazivanje umišljaja;
- * Ko može pomoći u provođenju istrage?

XI Optužnica u predmetima privrednog i organizovanog kriminala (1 dan)

- * Specifični elementi optužnice u predmetima privrednog i organizovani kriminala
- * Korišćenje finansijske evidencije za pojedine elemente.
- * Da li su finansijski istražitelji pribavili sve dokaze neophodne za dokazivanje obilježja krivičnog djela u skladu sa zakonskim propisima?
- * Izrada strategije za korišćenje dokaza u optužnici.
- * Koje dokaze treba uključiti u pripremi optužnice?
- * Praktična vježba: (Izrada nacrtu optužnice sa svim elementima)

Cilj obuke: specijalizacija sudija, tužilaca i ovlaštenih službenih lica
 Metod: Predavanja, diskusija i primjeri iz prakse
 Edukativni materijal: Materijali edukatora
 Edukatori: Domaći stručnjaci

Aktivnosti će biti realizovane u saradnji s Projektom Jačanje tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa, kojeg implementira Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine, kao zajednička aktivnost entitetskih centara za edukaciju sudija i tužilaca i Pravosudne komisije BD BiH

Napomena: Za ove seminare/obuke je predviđena posebna procedura prijavljivanja, zatvorena grupa već prijavljenih učesnika iz 2020. godine.

TROGODIŠNJI PROGRAM I PLAN OBUKE

FORENZIKA U KRIMINALISTICI I KRIVIČNOM PRAVU

Program specijalizacije traje tri godine kroz godišnje program Centra. Predviđeno je učešće nosilaca pravosuudnih funkcija svim seminarima cjelokupnog trogodišnjeg programa, kako bi u potpunosti završili navedenu obuku. Ovo je poslednja, treća godina programa i sa navedenim temama se završava program specijalizacije sudija i tužilaca u domenu forenzike.

Trogodišnji plan obuke o forenzici u krivičnom pravu i kriminalistici imao je za cilj da sudije, tužioce, stručne suradnike i ovlaštena službena lica upozna sa svim neophodnim informacijama vezanim za određene forenzičke oblasti (balistika, mehanoskopija, biologija – uključujući i DNA analize, hemija, daktiloskopija, dokumenti i rukopisi, mobiteli itd., uključujući i probleme koji postoje). Istovremeno će se analizirati i svi propisi (zakoni i podzakonski akti), koji tretiraju forenziku u najširem smislu riječi. Posebna pažnja biće posvećena dokaznoj snazi pojedinih tragova, kao i problematici izrade nalaza vještačenja, kao i izgledu – formi naredbe za vještačenje.

Tokom treće, poslednje godine 2021 planirana je realizacija obuka na teme: Forenzika dokumenata i rukopisa i Forenzika u teoriji i praksi.

Navedene radionice i seminari biće protkrijepljeni interaktivnim radom učesnika kroz alternativne vježbe i Forenzičko kriminalističke analize specifičnih slučajeva.

Ciljna grupa: sudije, tužioc, stručni suradnici, OSL

FORENZIČKA OBUKA – SEMINARI TOKOM 2021 GODINE

III GODINA - 2021

SEMINAR: FORENZIKA DOKUMENATA I RUKOPISA

Mjesto održavanja: Sarajevo

Datum održavanja: 12. i 13. april 2021. godine

Trajanje obuke/seminara: 2 dana

Ciljna grupa: sudije, tužioc, stručni suradnici, OSL

Teme:

- Forenzika dokumenata (uvod)(predstavljanje pojedinih vrsta ispitivanja, pojam dokumenta, podjela dokumenata, ispitivanje dokumenata, značajni pojmovi, pojam krivotvorenja dokumenata);

-
- Prikupljanje, pakovanje i slanje uzoraka na vještačenje (prikupljanje i pakovanje uzoraka na mjestu izvršenja k/d, za potrebe vještačenja rukopisa i dokumenata, prikupljanje uzorka nespornih rukopisa i potpisa, sporni i nesporni materijal, fotokopije kao materijal za vještačenje, rukopis na nestandardnim podlogama, slobodan rukopis, diktat, sporni i nesporni uzorci pečata i otiska pečata, sporni i nesporni uzorci tekstova kucanih na pisaćoj mašini);
  - Oprema za ispitivanje dokumenata i rukopisa;
  - Forenzičko kriminalističko vještačenje rukopisa (pojam, cilj, zadaci vještačenja rukopisa, povijesni razvoj, metode ispitivanja rukopisa, grafoskopska metoda, grafometrijska metoda, identifikaciona obilježja rukopisa/posebna i opća/, savremena grafička metoda...);
  - Ispitivanje dokumenata (zaštitna obilježja dokumenata, zaštita papira, zaštita štampom, zaštita konačnim oblikovanjem dokumenta, načini falsifikovanja dokumenata, ispitivanje falsifikovanih dokumenata);
  - Posebni slučajevi vještačenja rukopisa (vještačenje potpisa i skraćenih potpisa, falsifikovanje potpisa kopiranjem, falsifikovanje potpisa imitiranjem, slobodno falsifikovanje potpisa, identifikacija falsifikatora, zaštita od falsifikovanja potpisa i rukopisa, vještačenje velikih štampanih slova, vještačenje brojeva, vještačenje anonimnih pisama, pismenost autora, intelektualni nivo autora);
  - Sporni i nesporni tragovi u forenzici dokumenata i rukopisa;
  - Uzroci grešaka u radu vještaka; Dokazna vrijednost vještačenja rukopisa; Dopunska i ponovna vještačenja rukopisa;
  - Vještačenje tekstova pisanih pisaćom mašinom; Vještačenje tekstova pisanih na kompjuteru; Vještačenje radiranih, brisanih i prepravljanih tekstova;
  - Vještačenje nagorjelih i sagorjelih dokumenata; Vještačenje ukrštenih poteza;
  - Vještačenje starosti dokumenta
  - Vještačenje pečata, štambilja i suhih žigova i njihovih otisaka
  - Fizičko, hemijsko i fizičko – hemijsko ispitivanje dokumenata (ispitivanje papira, rekonstrukcija oštećenih dokumenata, ispitivanje sredstva za pisanje);
  - VSC (video spektralni komparator);
  - Greške prilikom uviđaja iz domena forenzike dokumenata;
  - Vještačenje u oblasti forenzike dokumenata;

-
- Forenzika telekomunikacionih uređaja (mobiteli u forenzici, osnovni pojmovi, pretres ili vještačenje, način rada, mogući zaključci itd.),
  - Naredbe za vještačenja (sadržaj, zakonitost, stručnost, znanstvenost, realnost...)
  - Primjeri iz prakse.

SEMINAR: FORENZIKA U TEORIJI I PRAKSI

Mjesto održavanja: Sarajevo

Datum održavanja: 27. i 28. maj 20201 godine

Trajanje obuke/seminara: 2 dana

Ciljna grupa: sudije, tužioci, stručni suradnici, OSL

Teme:

- Forenzička odorologija (identifikacija lica na osnovu mirisa);
- Fonoskopska identifikacija lica;Forenzička entomologija;
- Biometrijski sistemi identifikacije (mrežnjača oka, termogram lica itd.)
- Vještaci i vještačenja;
- Vještačenje u ZKP-u; Pojam vještačenja; Određivanje predmeta vještačenja;Pripremanje materijala za vještačenje;lzbor vještaka; Rukovođenje vještakom; Postupak vještačenja;Vrste vještačenja;
- Dokazna vrijednost vještačenja,
- Analiza zakona o vještacima (FBiH, RS)
- Naredbe za vještačenje (opće odrednice, specifične odrednice u zavisnosti o oblasti, odnosno traga)
- Pretres i naredbe za pretres kompjuterskih sistema i mobitela,
- Akreditacija u forenzici – standardi u forenzici (ISO 17025)

USAID PROJEKAT PRAVOSUĐE PROTIV KORUPCIJE U BOSNI I HERCEGOVINI

PROGRAM INDIVIDUALIZIRANE OBUKE ZA TUŽIOCE IZ PARTNERSKIH TUŽILAŠTAVA

U skladu sa najavljenim aktivnostima USAID-ovog Projekta Pravosuđe protiv korupcije u Bosni i Hercegovini (Projekt), predstavljenim i prihvaćenim na sjednici Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine (VSTV), održanoj 27. i 28. novembra 2019.g., Projekt je pristupio pripremi Programa individualizirane obuke za tužioce za rad na predmetima visokog nivoa korupcije i organizovanog kriminala (Program), polazeći od definicija za klasifikaciju predmeta “visokog nivoa korupcije” i “organizovanog kriminala” koje je usvojilo VSTV u decembru 2018. godine. Ovaj Program je odobren od strane VSTV-a BiH na sjednici od 18.11.2020. godine.

Program je fokusiran je na razvoj stručnih tužilačkih znanja i vještina za rad na predmetima korupcije i organizovanog kriminala visokog nivoa, kao i najsloženijim predmetima privrednog kriminala. Program također sadrži prijedlog za provođenje obuka za rukovodioce u specifičnim oblastima od značaja za osiguranje efikasne organizacije rada i kontinuirano praćenje rezultata rada u ovim predmetima. Program predstavlja okvir za specijalističku obuku tužilaca i rukovodilaca u ciljanim oblastima za period od četiri godine, uz mogućnost da se povremeno ažurira u skladu sa identifikovanim potrebama.

Procesna uloga tužioca u krivičnom postupku, kada je u pitanju ova vrsta krivičnih djela, ne razlikuje se u bitnom od procesne uloge tužioca u krivičnom postupku inače.

Polazeći od procesne uloge tužioca u krivičnom postupku, osnove u izradi ovog Programa su domaći materijalno-pravni i procesno-pravni zakonski okvir za suzbijanje ove vrste krivičnih djela, definicije VSTV-a za kategorizaciju predmeta korupcije i organizovanog kriminala visokog nivoa, neophodne tužilačke vještine za procesuiranje ovih kompleksnih predmeta, i struktura, profesionalno znanje i iskustvo tužilaca koji rade ili će biti u prilici da postupaju u ovim vrstama predmeta, kao i identifikovane edukativne potrebe rukovodilaca u tužilaštvima.

Program se sastoji od četiri modula: Modul 1 - Osnovna krivična djela za suprotstavljanje korupciji i organizovanom kriminalu, Modul II - Krivično-procesne radnje i efikasno postupanje u krivičnim djelima korupcije i organizovanog kriminala visokog nivoa, Modul III - Posebne lične vještine i Modul IV - Posebne obuke za rukovodioce.

Teme obuhvaćene Programom predstavljaju rezultat analize informacija prikupljenih kroz proces samoprocjene tužilačkih kapaciteta koji su, uz podršku USAID-ovog projekta Pravosuđe protiv korupcije, proveli identifikovani tužioci u partnerskim tužilaštvima (okružno/kantonalna tužilaštva sa sjedištem u Sarajevu, Banja Luci, Mostaru, Zenici, Bihaću i Tuzli i Posebno odjeljenje za suzbijanje korupcije, organizovanog i najtežih oblika privrednog kriminala), proces identifikacije edukativnih potreba od strane glavnih tužilaca učesnika obuke i konsultacija sa sudijama i tužiocima. Prilikom izrade Programa također su uzeti u obzir EU Izvještaj stručnjaka o pitanjima vladavine prava u Bosni i Hercegovini, izvještaji drugih međunarodnih organizacija i Peer Review preporuke u oblasti stručnog usavršavanja, aktuelni i realizirani godišnji programi obuke Centara za edukaciju sudija i tužilaca u FBiH i RS, Program specijalističke obuke za sudije koji je izrađen uz podršku ovog Projekta i odobren na sjednici VSTV-a od 22.10.2020. godine.

Individualizirani pristup implementaciji Programa – karakteristike

Specifičnost individualiziranog pristupa implementaciji ovog Programa ogleda se u sljedećem: 1) Identifikacija tužilaca koji imaju interes da na dobrovoljnoj osnovi proaktivno rade na stručnom usavršavanju; 2) Samoprocjena kapaciteta kao osnova za planski pristup učešću na obukama; 3) Kontinuirani i višegodišnji angažman na polju stručnog usavršavanja (4 godine u skladu sa Programom); 4) Pružanje dodatne stručne podrške u formi izrade dokumenata koji sadrže praktične savjete i stručnih radova, te razmjene praksi i, po potrebi, obuka na radnom mjestu; 5) Kreiranje web platforme za učesnike obuke koja sadrži stručne dokumente sa fokusom na rad na ovim vrstama predmeta, upravljačke prakse, etiku i integritet i jačanje transparentnosti u vezi sa radom na ovim vrstama predmeta, uključujući i materijale za obuke; 6) Individualno i zajedničko praćenje rezultata na kontinuiranom nivou; 7) Usmjeravanje obuke u najprioritetnije oblasti u skladu sa rezultatima i potrebama. Više o ovim karakteristikama je navedeno u tekstu niže.

Ciljna grupa učesnika su tužioci u partnerskim tužilaštvima koji rade ili će biti u prilici da rade na predmetima visokog nivoa korupcije i organizovanog kriminala, uz mogućnost da obukama prisustvuju rukovodioci u tužilaštvima i stručni saradnici. U skladu sa identifikovanim potrebama rukovodilaca u partnerskim tužilaštvima, Program obuhvata i određene obuke za glavne tužioce i druge rukovodioce namijenjene jačanju upravljačkih praksi u vezi sa radom na ovim vrstama predmeta i komuniciranja informacija u vezi sa ovim predmetima prema javnosti. Učesnici obuke su identifikovani na principu **dobrovoljnosti i izražene spremnosti da se kontinuirano posvete jačanju stručnih kapaciteta u ovoj oblasti**, na višegodišnjem nivou.

Od učesnika se očekuje da, na osnovu rezultata prve samoprocjene vlastitih kapaciteta, koristeći ovaj Program kao polazni okvir za planiranje, pravovremeno planiraju učešće u obukama i **izrade dvogodišnji individualni plan obuke**, da proaktivno i kontinuirano učestvuju u obukama i prate rezultate primjene

---

stečenih znanja u radu na ovim vrstama predmeta. Broj dana za učešće u obukama ne bi trebao biti manji od 6 dana obuke, a maksimalno 8 dana obuke za tužioce u roku jedne kalendarske godine, odnosno minimalno 2 dana i maksimalno 6 dana obuke za rukovodioce u tužilaštvima.

Projekt također planira da, u slučaju iskazane potrebe od strane učesnika, u ovisnosti od budžetskih sredstava, blagovremeno reaguje i pruži obuku na radnom mjestu u relevantnim oblastima od značaja za rad na predmetima visokog nivoa korupcije i organizovanog kriminala, te rad na najsloženijim oblicima privrednog kriminala, odnosno u oblasti razvijanja dobrih upravljačkih praksi od značaja za efikasno procesuiranje ovih vrsta predmeta. U toku implementacije Programa, Projekt će izraditi određeni broj stručnih dokumenata usmjerenih na pružanje praktičnih savjeta, razmjenu stručnih praksi i upoznavanje sa sudskom praksom u cilju olakšavanja rada tužilaca i harmoniziranja tužilačkih praksi.

Osnovna i napredna obuka – Program je fokusiran na pružanje naprednog nivoa znanja tužiocima, uzimajući u obzir da je određen broj tužilaca pohađao specijalističku obuku za tužioce koja je realizirana tokom 2016-2017. godine. Ipak, obzirom da bi mogućnost učešća u Programu trebali imati i tužioci koji nemaju dugogodišnje radno iskustvo i nisu pohađali navedenu obuku, ali rade na ovim vrstama predmeta, Program obuhvata i određen broj obuka osnovnog nivoa, naročito u vezi sa obukama koje se odnose na unapređenje tužilačkog znanja o osnovnim zakonskim obiježjima krivičnih djela korupcije i organizovanog kriminala i određenih krivično-procesnih instituta. Na taj način bi se postigao ujednačen nivo znanja svih učesnika. Bez obzira na nivo obuke, svi učesnici mogu pohađati obuke na teme koje smatraju prioritetnim za svoj rad i unapređenje rezultata rada na ovim vrstama predmeta.

Način izvođenja obuke – U pogledu metodologije koja će se koristiti, fokus je na proaktivnom pristupu učesnika kroz zajedničku analizu primjera iz prakse i praktične vježbe, uz pružanje uvodnih objašnjenja i pregleda tužilačke i sudske prakse.

Materijali za obuku: materijali koje pripreme edukatori (PowerPoint prezentacije, pisani materijal u kojem se obrađuje određena tema, praktični primjeri iz prakse koji omogućavaju aktivno učešće polaznika u praktičnoj primjeni prezentiranih stavova), krivični zakoni, komentari krivičnih zakona, bilteni sudske prakse, sudske odluke, stručni radovi, priručnici i drugi materijali.

Edukatori: sudije i tužioci kantonalnih/okružnih sudova i tužilaštava, vrhovnih sudova entiteta, entitetskih tužilaštava, Suda BiH i Apelacionog suda Brčko distrikta BiH koji su edukatori CEST-a FBiH i CEST-a RS. Po potrebi, moguće je angažiranje iskusnih tužilaca i drugih edukatora iz inostranstva.

Individualno i zajedničko praćenje rezultata: Tužioci, učesnici Programa, između ostalog, kroz samoprocjenu pratili razvoj svojih stručnih kapaciteta (znanje i

---

vještine), te procjenjivali obim i rezultate primjene stečenog znanja (naprimjer: broj otvornih istraga, podignutih optužnica, i sl.). Na osnovu rezultata, uz konsultacije sa glavnim tužiocima i uz podršku projekta, učesnici bi razmatrali potrebe korigovanja postojećeg dvogodišnjeg plana za učešće u obukama, odnosno izradili novi plan obuka za preostali period obuke.

Projekt će nastojati osigurati implementaciju Programa u saradnji sa Centrima za edukaciju sudija i tužilaca FBiH i RS, te u skladu sa iskazanim interesom učesnika obuke za pojedine teme u individualnim planovima obuke, a sve u okviru budžetskih sredstava s kojima Projekt raspolaže odobrenim od strane USAID BiH.

PROGRAM INDIVIDUALIZIRANE OBUKE ZA TUŽIOCE

I Modul: Osnovna krivična djela za suprotstavljanje korupciji i organizovanom kriminalu:

U okviru ovog dijela obuke obradiće se osnovna krivična djela za suprotstavljanje korupciji i organiziranom kriminalu, te određeni opšti instituti krivičnog prava čija je primjena naročito značajna pri krivičnopravnom odgovoru na korupciju i organizirani kriminal visokog nivoa (osnovni pojmovi, izvršenje, saučešništvo, pomaganje, podržavanje, krivično djelo, razlozi za isključenje kriminalnih elemenata, umišljaj). U okviru obuke učesnicima će biti predstavljeni i osnovni instituti iz određenih vankrivičnih pravnih oblasti čije je poznavanje nužno za djelotvorno krivičnopravno suprotstavljanje korupciji i organiziranom kriminalu visokog nivoa.

Teme u okviru ovog modula:

I.1. Osnovna obuka

I.1.1. Krivično djelo Zloupotreba položaja ili ovlašćenja

1.1.2. Krivično djelo Pronevjera u službi

1.1.3. Krivična djela Primanje dara i drugih oblika koristi i Davanje dara i drugih oblika koristi

1.1.4. Krivična djela Primanje nagrade ili drugog oblika koristi za trgovinu uticajem i Davanje nagrade ili drugog oblika koristi za trgovinu uticajem/Trgovina uticajem

-
- 1.1.5. Krivično djelo Porezna utaja
  - 1.1.6. Krivično djelo Nesavjestan rad u službi
  - 1.1.7. Krivično djelo Prevara u službi
  - 1.1.8. Krivično djelo Posluga u službi
  - 1.1.9. Krivično djelo Trgovina ljudima
  - 1.1.10. Krivično djelo Neovlašteni promet oružjem i vojnom opremom te proizvodima dvojne upotrebe
  - 1.1.11. Krivično djelo Neovlašteni proizvodnja i stavljanje u promet opojnih sredstava
  - 1.1.12. Izbor vrste krivičnopravne sankcije i odmjeravanje kazne za krivična djela korupcije
  - 1.1.13. Mjera oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom
  - 1.1.14. Osnovna komplementarna znanja
  - 1.2. Napredna obuka
    - 1.2.1. Krivično djelo Pranje novca
    - 1.2.2. Krivično djelo Organizirani kriminal/Izvršenje krivičnog djela u sastavu kriminalnog udruženja
    - 1.2.3. Zakon o tržištu vrijednosnih papira FBiH i Zakon o tržištu hartija od vrijednosti RS
    - 1.2.4. Krivično djelo – Zloupotreba ovlasti u privrednom poslovanju/Nezakonito postupanje u privrednom poslovanju
    - 1.2.5. Odgovornost pravnih osoba za krivična djela
    - 1.2.6. Zakon o javnim nabavkama BiH

II Modul: Krivično-procesne radnje i efikasno postupanje u krivičnim djelima korupcije i organizovanog kriminala visokog nivoa

Ovaj dio obuke posvećen je određenim procesnim radnjama tužilaštva čije je zakonito i pravilno izvođenje uslov efikasnog i pravičnog postupka u krivičnim predmetima bilo koje vrste, ali čije je takvo izvođenje, kako je to praksa pokazala, zbog činjenične obimnosti i pravne kompleksnosti predmeta posebno značajno u predmetima visokog nivoa korupcije i organizovanog kriminala, kao i najsloženijim predmetima privrednog kriminala. Stoga bi se u okviru ove obuke, uz opšta pitanja u vezi sa uslovima i načinom njihovog preduzimanja, posebno obradile specifičnosti pri njihovom preduzimanju u krivičnim postupcima za ove vrste krivičnih djela. Fokus obuke je također unapređenje tužilačkih vještina za pisanje optužnice i drugih tužilačkih akata u vezi sa provođenjem određenih procesnih radnji od čijeg kvaliteta, u konačnici, zavisi i ishod krivičnog postupka. Time bi se doprinijelo boljem razumijevanju krivično-procesnih instituta i efikasnijem i kvalitetnijem postupanju, a posebno u pogledu načina pribavljanja i osiguranja zakonitosti dokaza, sadržaja optužnice, pripreme za glavnu raspravu i dokazivanja na glavnoj raspravi, izrade žalbe, te ključnih aspekata zaštite ljudskih prava u toku krivičnog postupka. Teme u okviru ovog modula su podijeljene u dvije grupe: osnovna i napredna obuka.

Teme u okviru ovog modula:

II.1. Osnovna Obuka

II.1.1. Zahtjev za izdavanje naredbe za pretres stana, prostorija i osoba

II.1.2. Prijedlog za izdavanje naredbe za privremeno oduzimanje predmeta

II.1.3. Prijedlog za određivanje ili produženje pritvora

II.1.4. Dokazni postupak

II.1.5. Odlučivanje o optužnici

II.2. Napredna obuka

II.2.1. Tužilac je nadležan i odgovoran za istragu

II.2.2. Posebne istražne radnje

II.2.3. Proaktivne istrage

II.2.4. Izrada jasne, razumljive i uvjerljive optužnice i drugih tužilačkih akata

II.2.5. Zviždači

II.2.6. Finansijske istrage

-
- II.2.7. Posebne karakteristike u procesuiranju krivičnog djela pranja novca
  - II.2.8. Kontrola zakonitosti dokaza
  - II.2.9. Kontrola kvaliteta izvještaja agencija za provođenje zakona
  - II.2.10. Teorija lanca indirektnih dokaza
  - II.2.11. Specifičnosti dokazivanja umišljaja
  - II.2.12. Posebne karakteristike oduzimanja imovine stečene krivičnim djelom
  - II.2.13. Međunarodna pravna pomoć u krivičnim stvarima
  - II.2.14. Međunarodna pravna pomoć u krivičnim stvarima unutar EU
  - II.2.15. Ravnopravnost spolova i pojavni oblici korupcije i organizovanog kriminala visokog nivoa
  - II.2.16. Aktuelni izazovi u dokazivanju krivičnih djela korupcije i organizovanog kriminala visokog nivoa i najsloženijih oblika privrednog kriminala

III Modul: Posebne lične vještine

Ovaj dio obuke posvećen je razvoju posebnih ličnih vještina od značaja za kvalitetno rukovođenje istragom, uvjerljivo prezentiranja dokaza pred sudom, komuniciranje sa osobama koje stupaju u kontakt sa tužiocem i prema javnosti, te efikasnu organizaciju rada i praćenje postignutih rezultata.

Govorne i komunikacijske vještine posebno dolaze do izražaja u predmetima korupcije i organizovanog kriminala visokog nivoa, zbog obimnosti i kompleksnosti pitanja koje je potrebno razmotriti u toku istrage i raspraviti pred sudom. Neuvjerljiv nastup tužioca u kontaktima sa agencijama za provedbu zakona, potencijalnim svjedocima, vještacima i stranama u postupku u sudnici mogu u značajnoj mjeri negativno uticati na ishod istrage i krivičnog postupka u cjelini. U ovim vrstama predmeta javnost je također često zainteresirana i advokati odbrane često koriste javni prostor za iskazivanje stavova odbrane. Stoga je u određenim situacijama prikladno i važno da tužilac suvereno i na adekvatan način komunicira stavove tužilaštva, što može biti odlučujuća protivteža, te doprinijeti jačanju povjerenja javnosti u rad tužilaštva.

U okviru ovog podmodula učesnici bi trebali unaprijediti vještine govora i samouvjerenog nastupa u komuniciranju mišljenja, uputa i argumenata u procesu rukovođenja istragom i zastupanja optužnice pred sudom, i prema javnosti.

Teme u okviru ovog modula:

III.1. Retoričke vještine

III.2. Sposobnost ciljanog pristupa i analitičkog razmišljanja

III.3. Pravovremeno postupanje u svrhu donošenja kvalitetnijih tužilačkih odluka

III.4. Korištenje sistema za automatsko upravljanje predmetima (TCMS)

III.5. Međuljudska komunikacija i socijalne vještine

III.6. Upravljanje svojim ponašanjem

III.7. Upravljanje konfliktima

III.8. Krizno komuniciranje u odnosima sa medijima i stranama u postupku

III.9. Upravljanje stresom i emocijama

IV Modul: Posebne obuke za rukovodioce

Pored mogućnosti za učešće na obukama koje su obuhvaćene prethodnim modulima, u okviru ovog modula obuke će se fokusirati na određene posebne teme za glavne tužioce, zamjenike glavnih tužilaca i šefove odjela u tužilaštvima. Učesnici obuke bi trebali razmotriti aktuelne izazove sa kojima se suočavaju pri obavljanju funkcije rukovodioca te unaprijediti specifične vještine rukovođenja, organizacije rada i praćenje rezultata rada u predmetima korupcije i organizovanog kriminala visokog nivoa, kao i u najsloženijim predmetima privrednog kriminala. Obuke u okviru ovog modula su mogu okarakterisati kao napredne obuke.

Teme u okviru ovog modula:

IV.1. Uloga i posao rukovoditelja

IV.2. Kako održati motivaciju i povezanost tima

IV.3. Upravljanje rezultatima rada i rizicima

IV.4. Upravljanje finansijskim resursima

IV.5. Uloga rukovodilaca u osiguranju transparentnosti rada i postupanje u kriznim situacijama

IV.6. Harmonizacija tužilačkih praksi u svjetlu sudskih odluka

**RASPORED PROVOĐENJA OBUKA u 2021. U REALIZACIJI USAID-
OVOG PROJEKTA PRAVOSUĐE PROTIV KORUPCIJE ZA TUŽIOCE IZ
PARTNERSKIH TUŽILAŠTAVA PROJEKTA³⁰**

Uzimajući u obzir dvogodišnji Specijalistički program obuke za sudije i mogućnost zajedničkog učešća sudija i tužilaca na određenim obukama, te karakter obuka (osnovni i napredni nivoi obuka), u donjoj tabeli prikazana je predložena struktura obuke po danima. Za svaki dan obuke odabrane su odgovarajuće teme i podteme iz prethodno predstavljenih Modula (I, II, III i IV). Ovaj raspored bi bio podložan prilagođavanju, uz konsultacije sa centrima za edukaciju sudija i tužilaca, shodno eventualnim okolnostima koje mogu zahtijevati izmjene. Svi učesnici bi, u skladu sa planovima obuke imali priliku učestvovati kako u obukama koje su okarakterisane kao obuke osnovnog nivoa, tako i obukama naprednog nivoa.

OBUKA ZA TUŽIOCE			
PRVA GODINA OBUKE			
Napomena: Oznake *, ** i *** upućuju na dodatne informacije koje su naznačene ispod table i relevantne za konkretnu obuku.			
Kolona 1	Kolona 2	Kolona 3	Kolona 4
Dan obuke	Datum obuke	Teme obuke	Datum online obuke za treću i četvrtu grupu (u slučaju da ne bude bilo moguće obuku organizovati na tradicionalan ili kombinovan način)
I. dan**	I grupa: 16. 02. 2021. g. II grupa: 17. 2. 2021.g.	- Krivično djelo Zloupotreba položaja ili ovlašćenja (I.I.I.) - Krivično djelo Pronevjera u službi (I.I.2.)	23.-24. 02. 2021.g.

³⁰ Projekt će nastojati osigurati implementaciju Programa u saradnji sa centrima za edukaciju sudija i tužilaca FBiH i RS, te u skladu sa iskazanim interesom učesnika obuke za pojedine teme u individualnim planovima obuke, a sve u okviru budžetskih sredstava s kojima Projekt raspolaže odobrenim od strane USAID BiH.

2. dan**	I grupa: 16. 03. 2021. g. II grupa: 17. 3. 2021.g.	<ul style="list-style-type: none"> - Krivično djelo Trgovina ljudima (I.1.9.) - Krivično djelo Neovlašteni promet oružjem i vojnom opremom te Proizvodima dvojne upotrebe (I.1.10.) - Krivično djelo – Neovlašteni proizvodnja i stavljanje u promet opojnih sredstava (I.1.11.) 	23.-24. 03. 2021.g.
3. dan***	13. 04. 2021. g.	- Retoričke vještine – Dio I (III.1.)	13.-14. 04. 2021. g.
4. dan***	28. 04. 2021.g.	- Proaktivne istrage (I.2.3.)	28. i 29. 04. 2021
5. dan**	I grupa: 11. 05. 2021. g. II grupa: 12.05. 2021.g.	<ul style="list-style-type: none"> - Krivična djela Primanje dara i drugih oblika koristi i Davanje dara i drugih oblika koristi (I.1.3.) - Krivična djela Primanje nagrade ili drugog oblika koristi za trgovinu uticajem i Davanje nagrade ili drugog oblika koristi za trgovinu uticajem (I.1.4.) - Krivično djelo Porezna utaja (I.1.5.) 	18. – 19. 05. 2021. g.
6. dan***	26. 05. 2021. g.	- Izrada jasne, razumljive i uvjerljive optužnice i drugih tužilačkih akata – dio I (II.2.4.)	26. – 27. 05. 2021. g.
7. dan**	I grupa: 08. 06. 2021. g. II grupa: 09. 06. 2021.g.	<ul style="list-style-type: none"> - Krivično djelo Nesavjestan rad u službi (I.1.6.) - Krivično djelo Prevara u službi (I.1.7.) - Krivično djelo Posluga u službi (I.1.8.) - Izbor vrste krivičnopravne sankcije i odmjeravanje kazne za krivična djela korupcije (I.1.12.) 	15. – 16. 06. 2021. g.

8. dan**	I grupa: 06. 07. 2021. g. II grupa: 07.07. 2021.g.	<ul style="list-style-type: none"> - Zahtjev za izdavanje naredbe za pretres stana, prostorija i osoba (II.1.1.) - Prijedlog za izdavanje naredbe za privremeno oduzimanje predmeta (II.1.2.) 	13. – 14. 07. 2021. g
9. dan**	I grupa: 07.09. 2021. g. II grupa: 08.09. 2021.g.	<ul style="list-style-type: none"> - Dokazni postupak (II.1.4.) 	14. – 15. 09. 2021. g
10. dan****	Kraj septembra 2021. godine (tačan datum će biti naknadno određen)	<ul style="list-style-type: none"> - Specifičnosti dokazivanja umišljaja (II.2.11.) - Ravnopravnost spolova i pojavni oblici korupcije i organizovanog kriminala visokog nivoa, uključujući trgovinu ljudima (I.2.15) 	
11. dan***	19. 10. 2021.g.	<ul style="list-style-type: none"> - Zakon o tržištu vrijednosnih papira FBiH i Zakon o tržištu hartija od vrijednosti RS (I.2.3.) 	19. – 20. 10. 2021. g
12. dan***	09. 11. 2021.g	<ul style="list-style-type: none"> - Posebne istražne radnje - Dio I (I.2.2.) 	09. – 10. 11. 2021. g
13. dan***	23. 11. 2021. g.	<ul style="list-style-type: none"> - Upravljanje stresom i emocijama – Dio I (III.9.) - Korištenje sistema za automatsko upravljanje predmetima (TCMS) (III.4.) 	23. – 24. 11. 2021. g
14. dan***	9. 12. 2021. g.	<ul style="list-style-type: none"> - Krivično djelo Pranje novca (I.2.1.) - Krivično djelo Organizirani kriminal/Izvršenje krivičnog djela u sastavu kriminalnog udruženja (I.2.2.) - Završni godišnji sastanak tužilaca, učesnika Programa 	08. – 09. 12. 2021. g

POSEBNE OBUKE ZA RUKOVODIOCE		
Prva godina		
Dan obuke	Datum	Teme obuke
1. dan	30. 03. 2021. g.	- Kako održati motivaciju i povezanost tima (IV. 2.)
2. dan	26. 10. 2021. g.	- Upravljanje rezultatima rada i rizicima – Dio I (IV.3.)

* **Kombinovani način obuke** podrazumijeva obuku gdje maksimalno 10 učesnika prisustvuje u sali za obuku na određenoj lokaciji, a ostali učesnici prisustvuju online.

** U skladu sa Programom individualizirane obuke za tužioce za rad na predmetima korupcije i organizovanog kriminala visokog nivoa, pored tužilaca učesnika Programa, planirano je da na ovoj grupnoj obuci učestvuju i sudije, učesnici Specijalističkog programa za sudije za rad na ovim vrstama predmeta. Ukoliko se obuka organizuje na tradicionalan ili kombinovan način, maksimalan broj učesnika je 25-30 učesnika, a moguće je formiranje dvije grupe ukoliko se za ovu temu opredjeli veći broj tuzilaca. Također, ukoliko zbog okolnosti uzrokovanih pandemijom COVID -19, ne bude bilo moguće organizovati obuku na jedan od ta dva načina, formirat će se 4 grupe od 15 učesnika i obuka će se provesti online uz korištenje WEBEX platforme. Pri tome, online obuka će realizirati u periodu od dva dana, svaki dan po 3 sata u terminu od 9,00-12,00 ili od 13,00 – 16,00 sati. U tom slučaju, prve dvije grupe učesnika će online obuku pohađati na datume koji su označeni u koloni 2, a treća i četvrta grupa učesnika na datume označene u koloni 4. Liste učesnika će se formirati prema redosljedu prijema individualnih planova obuke koje tužioci dostave USAID-ovom projektu Pravosuđe protiv korupcije. Projekt će sarađivati sa Centrima za edukaciju sudija i tužilaca u FBiH i RS (CEST-ovi) u pripremi obuka i izradi konačnih lista učesnika za tužioce. Konačne liste učesnika i potvrde termina obuke će biti dostavljeni od strane CEST-ova.

*** U skladu sa Programom individualizirane obuke, ovoj obuci prisustvuju samo tužioci, učesnici Programa. Ukoliko, zbog okolnosti uzrokovanih pandemijom COVID -19, ne bude bilo moguće obuku organizovati na tradicionalan ili kombinovan način, formirat će se 2 grupe od max 15 učesnika i obuka će se provesti online uz korištenje WEBEX platforme. Pri tome, online obuka će realizirati u periodu od dva dana, na datume označene u koloni 4., svaki dan po 3 sata u terminu od 9,00-12,00 ili od 13,00 – 16,00 sati. Liste učesnika će se formirati prema redosljedu prijema individualnih planova obuke koje tužioci dostave USAID-ovom projektu Pravosuđe protiv korupcije. Projekt će sarađivati sa CEST-ovima u FBiH i RS u pripremi obuka i izradi konačnih lista učesnika za tužioce. Konačne liste učesnika i potvrde termina obuke će biti dostavljeni od strane CEST-ova.

**** Ove teme će biti obrađene u okviru Panela posvećenog korupciji i organizovanom kriminalu visokog nivoa, koji se organizuje u okviru Godišnjeg savjetovanja tužilaca u BiH.

USAID PROJEKAT PRAVOSUĐE PROTIV KORUPCIJE U BOSNI I HERCEGOVINI

PROGRAM SPECIJALISTIČKE OBUKE ZA SUDIJE

Polazeći od procesne uloge suda u krivičnom postupku, osnove u izradi Programa su domaći materijalno-pravni i procesno-pravni zakonski okvir za suzbijanje ove vrste krivičnih djela i pretpostavljena struktura, profesionalno znanje i iskustvo sudija koje će biti u prilici da postupaju u ovoj vrsti predmeta.

Procesna uloga suda u krivičnom postupku, kada je u pitanju ova vrsta krivičnih djela, ne razlikuje se u bitnom od procesne uloge suda u krivičnom postupku inače..

Podvođenje pod pojam „predmeta korupcije visokog nivoa“ i predmeta u kojima je (samo) pričinjena šteta u iznosu od najmanje 100.000,00 KM (a ne i nekome pribavljena imovinska korist) ukazuje da će za neke od tih predmeta biti nadležni i sudovi osnovnog nivoa. Iz tog razloga, pri izradi Nacrta Programa specijalističke obuke sudije koje postupaju i sude u predmetima visoke korupcije i organiziranog kriminala moralo se voditi računa i o različitoj strukturi budućih polaznika te obuke, njihovom nejednakom dosadašnjem iskustvu u radu na tim vrstama predmeta i nejednakim izgledima rada na tim predmetima u njihovoj budućoj profesionalnoj karijeri.

Od ključnog značaja za izradu kvalitetnog Programa specijalističke obuke sudija bio je odabir tema obuhvaćenih tim programom i načina na koji će se vršiti edukacija. Vrsta krivičnih djela za čije uspješno procesuiranje se sudije trebaju obučavati u okviru ovog programa, kada je u pitanju krivično materijalno pravo, nametnula je neophodnost obuhvata programom obuke ne samo zakonskog uređenja najčešćih krivičnih djela korupcije i organiziranog kriminala i odgovarajuće sudske prakse nego i nekih opštih instituta krivičnog prava koji su naročito značajni za suđenja za ovu vrstu krivičnih djela (izbor vrste krivične sankcije i odmjeravanje kazne, oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom, odgovornost pravnih osoba za krivična djela). Kada je u pitanju krivično procesno pravo, bilo je nužno programom obuhvatiti zakonsko uređenje i sudsku praksu koja se tiče učešća suda u toku istrage (određivanje i produženje pritvora, pojedine radnje dokazivanja koje podrazumijevaju učešće suda u njihovom preduzimanju, posebne istražne radnje), postupka odlučivanja o optužnici, priprema za glavni pretres, rukovođenja glavnim pretresom, predmeta raspravljanja i dokazivanja, donošenja presude, pismene izrade presude i drugostepenog krivičnog postupka.

Takođe, problemi koji se ispoljavaju u vezi sa određenjem predmeta dokazivanja u procesnom smislu, dopuštenosti odnosno zakonitosti i nezakonitosti pojedinih dokaza, mogućnosti izmjene činjeničnog opisa djela u izreci presude u odnosu na

---

opis djela u optužnici, nužnog sadržaja izreke i obrazloženja pismeno izrađene presude, u velikoj mjeri su rezultat nedovoljnog poznavanja procesnog prava (zakonskog uređenja pojedinih instituta i relevantnih stavova sudske prakse). U Nacrtu Programa specijalističke obuke sudija nastojala su se obuhvatiti sva ona ključna pravna znanja koja su neophodna za donošenje pravilne i zakonite sudske odluke. Obuka bi trebala polaznicima omogućiti stjecanje i neophodnih praktičnih znanja i vještina za pravilnu primjenu odgovarajućih zakonskih propisa.

PROGRAM SPECIJALISTIČKE OBUKE SUDIJA

I Modul: Krivičnopravni odgovor na korupciji

U okviru ovog dijela obuke obradiće se osnovna krivična djela za suprotstavljanje korupciji i organiziranom kriminalu, te određeni opšti instituti krivičnog prava čija je primjena naročito značajna pri krivičnopravnom odgovoru na korupciju i organizirani kriminal.

Cilj obuke: produbljivanje znanja o krivičnim djelima koja predstavljaju najčešći krivičnopravni odgovor na korupciju i organizirani kriminal kao i znanja koja se odnose na neke opšte krivičnopravne institute s naglaskom na razvoju praktičnih vještina pri njihovoj primjeni. U okviru obuke polaznicima će biti predstavljeni i osnovni instituti iz određenih vankrivičnih pravnih oblasti čije je poznavanje nužno za djelotvorno krivičnopravno suprotstavljanje korupciji i organiziranom kriminalu.

Polaznici obuke bi se upoznali sa zakonskim obilježjima tih krivičnih djela (osnovnim i kvalifikatornim), sa njihovim tumačenjima u krivičnopravnoj teoriji (u mjeri u kojoj je to nužno da se shvate zakonska obilježja krivičnih djela i da se ona prepoznaju u činjenicama i okolnostima konkretnog slučaja) te njihovim tumačenjima u sudskoj praksi (pozivom na stavove domaće sudske prakse o pojedinim zakonskim obilježjima pojedinih krivičnih djela i, tamo gdje je to primjereno, pozivom na stavove strane sudske prakse).

Time bi se doprinijelo boljem prepoznavanju skupa činjenica i okolnosti koje se u konkretnom slučaju imaju smatrati pravnorelevantnim što je neophodno za pravilno i efikasno odlučivanje suda (sudije ili sudskog vijeća) u vezi sa zahtjevima za izdavanje naredbi za pojedine radnje dokazivanja, prijedlozima za određivanje ili produženje pritvora, u postupku odlučivanja o optužnici, za određivanje predmeta raspravljanja i utvrđivanja na glavnom pretresu te rukovođenja glavnim pretresom, za donošenje odluke o dokazanosti ili nedokazanosti odlučnih činjenica tokom postupka vijećanja i glasanja, sačinjavanja izreke presude koju treba objaviti, pismene izrade prvostepene presude, ocjene žalbenih navoda i pismene izrade drugostepene odluke.

Ciljna grupa: sudije svih nivoa sudova koje odlučuju u krivičnim postupcima za krivična djela korupcije i organiziranog kriminala.

Broj učesnika: 20-25

Način izvođenja obuke: uvodna objašnjenja značenja zakonskih obilježja pojedinih krivičnih djela, pregled osnovnih stavova sudske prakse u odnosa na zakonska obilježja krivičnih djela, zajednička analiza primjera iz prakse s ciljem identifikacije osnovnih problema pri prepoznavanju i opisivanju u činjeničnim opisima djela u izreci presude pojedinih zakonskih obilježja krivičnih djela, te pravnom kvalificiranju djela, izricanju pojedinih krivičnopravnih sankcija i mjere oduzimanja imovinske koristi pribavljenje krivičnim djelom i osposobljavanja za njihovo djelotvorno rješavanje.

Materijali za obuku: materijali koje pripreme edukatori (PowerPoint prezentacije, pisani materijal u kojem se obrađuje određena tema, praktični primjeri iz prakse koji omogućavaju aktivno učešće polaznika u praktičnoj primjeni prezentiranih stavova), krivični zakoni, komentari krivičnih zakona, bilteni sudske prakse, sudske odluke.

Edukatori: sudije kantonalnih/okružnih sudova, vrhovnih sudova entiteta, Suda BiH i Apelacionog suda Brčko distrikta BiH koji su edukatori CEST-a FBiH i CEST-a RS. S obzirom na predmet i cilj ove obuke, ne preporučuje se angažiranje edukatora iz inostranstva. U odnosu na teme koje se tiču osnovnih instituta iz određenih vankrivičnopravnih oblasti, edukatori bi trebali biti stručnjaci iz tih oblasti prava, te stručnjaci iz oblasti finansijskog poslovanja, računovodstva i knjigovodstva.

Teme u okviru ovog modula:

I.1. Osnovna krivična djela za suprotstavljanje korupciji i organiziranom kriminalu:

U okviru ovog podmodula polaznici obuke bi trebali produbiti znanja o osnovnim krivičnim djelima za suprotstavljanje korupciji i organiziranom kriminalu. Ovaj dio obuke bi trebao doprinijeti ne samo tačnijem pravnom kvalificiranju djela za koje se optuženi terete odnosno oglašavaju krivim nego i identifikaciji odlučnih (pravnorelevantnih) činjenica koje trebaju biti predmet raspravljanja na glavnom pretresu, predmeta utvrđivanja tokom vijećanja i glasanja odnosno donošenja presude i obrazlaganja prilikom pismene izrade presude.

I.1.1. Krivično djelo Zloupotreba položaja ili ovlašćenja

I.1.2. Krivična djela Primanje dara i drugih oblika koristi i Davanje dara i drugih oblika koristi

I.1.3. Krivična djela Primanje nagrade ili drugog oblika koristi za trgovinu uticajem i Davanje nagrade ili drugog oblika koristi za trgovinu uticajem

-
- I.1.4. Krivično djelo Pronevjera u službi
  - I.1.5. Krivično djelo Prevara u službi
  - I.1.6. Krivično djelo Posluga u službi
  - I.1.7. Krivično djelo Nesavjestan rad u službi
  - I.1.8. Krivično djelo Pranje novca
  - I.1.9. Krivično djelo Porezna utaja
  - I.1.10. Krivično djelo Trgovina ljudima
  - I.1.11. Krivično djelo Neovlašteni promet oružjem i vojnom opremom te proizvodima vojne upotrebe
  - I.1.12. Krivično djelo Neovlašteni proizvodnja i stavljanje u promet opojnih sredstava
  - I.1.13. Krivično djelo Organizirani kriminal/Izvršenje krivičnog djela u sastavu kriminalnog udruženja
  - I.2. Izbor vrste krivičnopravne sankcije i odmjeravanje kazne za krivična djela korupcije
  - I.3. Mjera oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom
  - I.4. Odgovornost pravnih osoba za krivična djela
  - I.5. Osnovna komplementarna znanja

U okviru ovog podmodula polaznici obuke bi trebali unaprijediti znanja o osnovnim institutima iz određenih vankrivičnih pravnih oblasti čije je poznavanje neophodno za praktično razumijevanje djela za koje se tereti optuženi i njegove pravne prirode. Posjedovanje tih znanje je nužno ne samo pri ocjeni postojanja zakonskih obilježja krivičnih djela sa blanketnom dispozicijom nego i za određivanje predmeta raspravljanja na glavnom pretresu i obima dokaznog postupka odnosno određivanje skupa pravnorelevantnih činjenica koje trebaju biti predmet dokazivanja.

II Modul: Krivični postupak za krivična djela korupcije i organiziranog kriminala visokog nivoa

Ovaj dio obuke posvećen je određenim procesnim radnjama suda čije je zakonito i pravilno izvođenje uvjet efikasnog i pravičnog postupka u krivičnim predmetima bilo koje vrste ali čije je takvo izvođenje, kako je to praksa pokazala, posebno značajno u predmetima visoke korupcije i organiziranog kriminala zbog činjenične obimnosti takvih predmeta i pravne kompleksnosti. Stoga bi se u

---

okviru ove obuke, uz opšta pitanja u vezi sa uvjetima i načinom njihovog preduzimanja, posebno obradile eventualne specifičnosti pri njihovom preduzimanju u krivičnim postupcima za ove vrste krivičnih djela.

Cilj obuke: produbljivanje znanja o krivičnoprocesnim institutima neophodnim za uspješno procesuiranje krivičnih djela korupcije i organiziranog kriminala visokog nivoa i razvoj profesionalnih vještina neophodnih za njihovu praktičnu primjenu.

Polaznici obuke bi se upoznali sa zakonskim uređenjem krivičnoprocesnih instituta koji su od ključnog značaja za zakonito i efikasno pribavljanje i izvođenje dokaza, odlučivanje o optužnici, pripremanje i vođenje glavnog pretresa, ocjenu dokaza, donošenje presude, njenu pismenu izradu i odlučivanje o pravnim lijekovima izjavljenim protiv sudskih odluka. Obukom bi bilo obuhvaćeno, tamo gdje je to primjenjivo, osim zakonskog uređenja tih instituta, njihovo uređenje u relevantnim međunarodnopravnim dokumentima, tumačenje u krivičnopravnoj teoriji (u mjeri u kojoj je to nužno) i njihovo tumačenje u sudskoj praksi (pozivom na stavove domaće sudske prakse i sudske prakse međunarodnih sudova, a, tamo gdje je to prikladno, i stavove strane sudske prakse).

Time bi se doprinijelo boljem razumijevanju tih instituta i uvjeta za njihovu primjenu, a, prije svega, boljem razumijevanju zakonskih odredaba koje se tiču načina izvođenja pojedinih radnji dokazivanja odnosno načina pribavljanja dokaza, osiguranja zakonitosti dokaza, kriterija za ocjenu zakonitosti dokaza, cilja i sadržine odlučivanja o optužnici, priprema za glavnu raspravu, rukovođenja glavnom raspravom, određivanja predmeta raspravljanja i dokazivanja na glavnoj raspravi, vezanosti presude za optužbu, ocjene dokaza, donošenja presude, pismene izrade presude i postupka odlučivanja o žalbama izjavljenim protiv presude odnosno ocjene žalbenih navoda i pismene izrade drugostepene odluke.

Ciljna grupa: sudije svih nivoa sudova koje odlučuju u krivičnim postupcima za krivična djela korupcije i organiziranog kriminala.

Broj učesnika: 20-25

Način izvođenja obuke: uvodna objašnjenja u vezi zakonskog uređenja pojedinog krivičnoprocesnog instituta, pregled ključnih stavova sudske prakse u odnosa na relevantne zakonske odredbe, zajednička analiza primjera iz prakse s ciljem identifikacije osnovnih problema pri pribavljanju određenih dokaza, načina i obima odlučivanja o optužnici, najboljih praksi pripreme za glavnu raspravu i rukovođenja glavnom raspravom, odlučivanja o dokaznim prijedlozima stranaka, izmjene činjeničnog opisa djela u izreci presude u odnos na opis djela u optužnici, primjene zakonskih odredaba o obaveznoj sadržini pojedinih dijelova pismeno izrađene presude te pri odlučivanju u žalbenom postupku.

Materijali za obuku: materijali koje pripreme edukatori (PowerPoint prezentacije, pisani materijal u kojem se obrađuje određena tema, praktični primjeri iz prakse koji omogućavaju aktivno učešće polaznika u praktičnoj

---

primjeni prezentiranih stavova), zakoni o krivičnom postupku, komentari krivičnih zakona, bilteni sudske prakse, sudske odluke.

Edukatori: sudije kantonalnih/okružnih sudova, vrhovnih sudova entiteta, Suda BiH i Apelacionog suda Brčko distrikta BiH koji su edukatori CEST-a FBiH i CEST-a RS. S obzirom na cilj ove obuke, ne preporučuje se angažiranje edukatora iz inostranstva osim, eventualno, u dijelu koji se odnosi na odredbe međunarodnih ugovora o pojedinim procesnim institutima za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala, na pojedine forenzičke tehnike za pribavljanje određene vrste dokaza i međunarodnu pravnu pomoć u krivičnim stvarima kao i u pogledu onih instituta koji su na jednak ili bitno identičan način regulirani u stranim pravnim sistemima.

Teme u okviru ovog modula:

II.1. Radnje suda u toku istrage

II.1.1. Odlučivanje o prijedlogu za određivanje ili produženje pritvora

II.1.2. Odlučivanje o zahtjevu za izdavanje naredbe za pretres stana, prostorija i osoba

II.1.3. Odlučivanje o prijedlogu za izdavanje naredbe za privremeno oduzimanje predmeta

II.1.4. Posebne istražne radnje

II.2. Odlučivanje o optužnici

II.3. Pripreme za glavni pretres

II.4. Glavni pretres

II.4.2. Rukovođenje glavnim pretresom

II.4.3. Dokazni postupak

II.4.4. Vijećanje i glasanje i donošenje presude

II.5. Pismena izrada presude

II.6. Odlučivanje o žalbama izjavljenim protiv presude

II.7. Pismena izrada presude – praktičan rad

PRIJEDLOG RASPOREDA PROVOĐENJA SPECIJALISTIČKE OBUKE u 2021.g. U REALIZACIJI USAID-OVOG PROJEKTA PRAVOSUĐE PROTIV KORUPCIJE ZA SUDIJE ZA SUDIJE PARTNERSKIH SUDOVA

S namjerom da prva godina provođenja obuke obuhvati „osnovni“ nivo, a druga „napredni“ nivo obuke, u donjoj tabeli prikazana je predložena struktura obuke po danima za prvu godinu obuke. Za svaki dan obuke odabrane su odgovarajuće teme i podteme iz prethodno predstavljenih Modula (I ili II), vodeći računa o tome da se u prvoj godini obuke obrade pretežno teme (materijalnopravne i procesnopravne) koje se odnose na krivična djela **korupcije**, a da se programom za „napredni“ nivo obuke obuhvaćene su pretežno teme (materijalnopravne i procesnopravne) koje se odnose na **organizirani kriminal**. Ova je podjela uvjetna s obzirom da se krivično djelo organiziranog kriminala često čini u vezi sa krivičnim djelima korupcije, a, osim toga, najveći dio predloženih tema obuke se istovremeno odnosi i na krivična djela korupcije i na krivična djela organiziranog kriminala. Također, ovaj raspored bi bio podložan prilagođavanju, uz konsultacije sa centrima za edukaciju sudija i tužilaca, shodno eventualnim okolnostima koje mogu zahtijevati izmjene.

U skladu sa ovakvom podjelom, od procesnih tema koje se tiču istrage, programom za „osnovni“ nivo obuke obuhvaćene su teme koje se tiču privremenog oduzimanja predmeta i pretresanja stana, ostalih prostorija i osoba jer se ove radnje preduzimaju gotovo u svim predmetima korupcije. Teme koje se tiču određivanja i produženja pritvora i posebnih istražnih radnji su obuhvaćene programom za „napredni“ nivo obuke jer se za ove procesne radnje, opet, samo uvjetno govoreći, može reći da su zastupljenije u predmetima organiziranog kriminala.

Tema koja se tiče obrade pitanja vezanih za pismenu izradu presude je obuhvaćena programom za „osnovni“ nivo obuke s obzirom na ključno mjesto koje ova tema ima za procesuiranje bilo koje vrste krivičnih djela i kako bi ta tema bila obrađena prije pristupa polaznika praktičnom radu – pismena izrada presude. Po prirodi stvari, tema koja se tiče drugostepenog krivičnog postupka obuhvaćena je programom obuke za „napredni“ nivo.

Tema „Vijećanje i glasanje i donošenje presude“ je u okviru programa za „napredni“ nivo obuke jer obuhvata neka pitanja koja pretpostavljaju određena krivičnopravna (materijalnopravna i procesnopravna) znanja i na njima razvijene profesionalne vještine (na primjer, tok vijećanja, vezanost presude za optužbu, itd). Ostavljeno vrijeme za praktičan rad i diskusiju u okviru ove teme omogućava i simulaciju radnje vijećanja i glasanja.

Tema „Osnovna komplementarna znanja“ je obuhvaćena programom obuke za „napredni“ nivo zbog orijentacije da se programom za „osnovni“ nivo obuke obuhvati što više krivičnopravnih tema.

Praktičan rad – pismena izrada presude predviđen je za oba nivoa obuke. Sugerisano je da se na kraju „osnovne“ obuke piše presuda koja se odnosi na krivična djela korupcije a na kraju „napredne“ obuke – presuda koja se odnosi na organizirani kriminal. Za sudije koje rade na drugostepenom krivičnom referatu bi se moglo organizirati pisanje odluka o žalbama izjavljenim protiv prvostepenih presuda.

Donju tabelu potrebno je koristiti u korelaciji sa prethodnim tekstom (koristeći navedene numeričke reference), u kojem su data uvodna razmatranja o Modulu I i Modulu II i pojašnjenjima pojedinih predloženih tema i prijedlozima

OBUKA ZA SUDIJE			
PRVA GODINA OBUKE			
Napomena: Oznake *, ** i *** upućuju na dodatne informacije koje su naznačene ispod table i relevantne za konkretnu obuku.			
Kolona 1	Kolona 2	Kolona 3	Kolona 4
Dan obuke	Datum obuke - tradicionalni ili kombinovani* način organizacije obuke/ Datum online obuke za prvu i drugu grupu**	Teme obuke i predviđeno vrijeme i nivo obuke	Datum online obuke za treću i četvrtu grupu (u slučaju da ne bude bilo moguće obuku organizovati na tradicionalan ili kombinovan način)
I. dan**	I grupa: 16. 02. 2021. g. II grupa: 17. 2. 2021.g.	- Krivično djelo Zloupotreba položaja ili ovlašćenja (I.I.1.) - Krivično djelo Pronevjera u službi (I.I.2.)	23.-24. 02. 2021.g.
2. dan**	I grupa: 16. 03. 2021. g. II grupa: 17. 3. 2021.g.	- Krivično djelo Trgovina ljudima (I.I.10.) - Krivično djelo Neovlašteni promet oružjem i vojnom opremom te Proizvodima dvojne upotrebe (I.I.10.) - Krivično djelo – Neovlašteni proizvodnja i stavljanje u promet opojnih sredstava (I.I.12.)	23.-24. 03. 2021.g.

3. dan***	20. 04. 2021. g.	<ul style="list-style-type: none"> - Pripreme za glavni pretres (II.3.) - Početak glavnog pretresa (II.4.1.) - Rukovođenje glavnim pretresom (II.4.2.) 	20.-21. 04. 2021. g.
4. dan**	<p>I grupa: 11. 05. 2021. g.</p> <p>II grupa: 12.05. 2021.g.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Krivična djela Primanje dara i drugih oblika koristi i Davanje dara i drugih oblika koristi (I.1.2.) - Krivična djela Primanje nagrade ili drugog oblika koristi za trgovinu uticajem i Davanje nagrade ili drugog oblika koristi za trgovinu uticajem (I.13..4.) - Krivično djelo Porezna utaja (I.1.9.) 	18. – 19. 05. 2021. g.
5. dan**	<p>I grupa: 08. 06. 2021. g.</p> <p>II grupa: 09. 06. 2021.g.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Krivično djelo Nesavjestan rad u službi (I.1.7.) - Krivično djelo Prevara u službi (I.1.5.) - Krivično djelo Posluga u službi (I.1.6.) - Izbor vrste krivičnopravne sankcije i odmjeravanje kazne za krivična djela korupcije (I,2.) 	15. – 16. 06. 2021. g.
6. dan**	<p>I grupa: 06. 07. 2021. g.</p> <p>II grupa: 07.07. 2021.g.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Zahtjev za izdavanje naredbe za pretres stana, prostorija i osoba (II.1.2.) - Prijedlog za izdavanje naredbe za privremeno oduzimanje predmeta (II.1.3.) 	13. – 14. 07. 2021. g
7. dan**	<p>I grupa: 07.09. 2021. g.</p> <p>II grupa: 08.09. 2021.g.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Dokazni postupak (II.4.34.) 	14. – 15. 09. 2021. g

8. dan***	05. 10. 2021.g.	- Pismena izrada presude (II.5.)	05. – 06. 10. 2021. g
9. dan**	02. 11. 2021.g.	- Pismena izrada presude (II.7.) – Dio I	02. – 03. 11. 2021. g
10. dan**	01. 12. 2021.g	- Pismena izrada presude (II.7.) – Dio II	01. – 02. 12. 2021. g

* **Kombinovani način obuke** podrazumijeva obuku gdje maksimalno 10 učesnika prisustvuje u sali za obuku na određenoj lokaciji, a ostali učesnici prisustvuju online.

** U skladu sa Specijalističkim programom obuke za sudije za rad na predmetima korupcije i organizovanog kriminala visokog nivoa, pored sudija učesnika Programa, planirano je da na ovoj grupnoj obuci učestvuju i tužioci, učesnici Individualiziranog programa za tužioce za rad na ovim vrstama predmeta. Ukoliko se obuka organizuje na tradicionalan ili kombinovan način, maksimalan broj učesnika je 25-30 učesnika, a moguće je formiranje dvije grupe, u zavisnosti od broja učesnika. Također, ukoliko zbog okolnosti uzrokovanih pandemijom COVID -19, ne bude bilo moguće organizovati obuku na jedan od ta dva načina, formirat će se 4 grupe od 15 učesnika i obuka će se provesti online uz korištenje WEBEX platforme. Pri tome, online obuka će realizirati u periodu od dva dana, svaki dan po 3 sata u terminu od 9,00-12,00 ili od 13,00 – 16,00 sati. U tom slučaju, prve dvije grupe učesnika će online obuku pohađati na datume koji su označeni u koloni 2, a treća i četvrta grupa učesnika na datume označene u koloni 4. Liste učesnika će se formirati prema potvrde učešća na obuci koju sudije, učesnici Programa dostave Centrima za edukaciju sudija i tužilaca u FBiH i RS (CEST-ovi). Projekt će sarađivati sa CEST-ovima u pripremi obuka i izradi konačnih lista učesnika. Konačne liste učesnika i potvrde termina obuke će biti dostavljeni od strane CEST-ova.

*** U skladu sa Specijalističkim programom obuke za sudije, ovoj obuci prisustvuju samo sudije, učesnici Programa. Ukoliko, zbog okolnosti uzrokovanih pandemijom COVID -19, ne bude bilo moguće obuku organizovati na tradicionalan ili kombinovan način, formirat će se 2 grupe od max 10-15 učesnika i obuka će se provesti online uz korištenje WEBEX platforme. Pri tome, online obuka će realizirati u periodu od dva dana, na datume označene u koloni 4., svaki dan po 3 sata u terminu od 9,00-12,00 ili od 13,00 – 16,00 sati. Liste učesnika će se formirati prema redosljedu prijema potvrde učešća na obuci koju učesnici dostave CEST-ovima u FBiH i RS. Projekt će sarađivati sa CEST-ovima u pripremi obuka i izradi konačnih lista učesnika.

PROGRAM SPECIJALISTIČKE OBUKE SUDIJA I TUŽILACA PREMA ZAKONU O ZAŠTITI I POSTUPANJU SA DJECOM I MALOLJETNICIMA U KRIVIČNOM POSTUPKU³¹

Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", broj: 7/14 od 29.01.2014. godine - u daljnjem tekstu: Zakon) donosi nove obaveze za pravosuđe u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Prema Zakonu, o sticanju posebnih znanja i kontinuiranom stručnom osposobljavanju i usavršavanju sudija i tužilaca iz oblasti dječijih prava, prijestupništva mladih i njihove krivičnopravne zaštite, brine se Centar za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji BiH i to pod nadzorom Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine (član 198. stav 1. Zakona). Zakon između ostalog propisuje da Centar osigurava **sudijama i tužiocima** uvjerenja ili certifikate o stručnoj osposobljenosti za obavljanje poslova iz oblasti prijestupništva mladih i njihove krivičnopravne zaštite (član 198. st 3.).

Centar za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine je pripremio Program specijalističke obuke sudija i tužilaca za maloljetnike, koji je usvojio Upravni odbor Centra i na isti je VSTV BiH dalo saglasnost.

Program specijalističke obuke provodi se u saradnji sa UNICEF-om, koji kroz projekat "Pravda za svako dijete" finansijski podržava realizaciju Programa specijalističke obuke.

Tokom 2021. godine program specijalističke obuke bit će namijenjen sudijama i tužiocima koji na osnovu člana 20. Zakona budu postavljeni za sudiju/tužioca za maloljetnike, a tokom prethodnih godina nisu prošli specijalističku obuku i stekli certifikate o stručnoj osposobljenosti za obavljanje poslova iz oblasti prijestupništva mladih i njihove krivičnopravne zaštite (član 20. Zakona: „Sudiju postavlja na vrijeme od pet godina opća sjednica suda, a tužioca na vrijeme od 5 godina kolegij tužilaca. Nakon isteka pet godina, sudija, odnosno tužilac može biti ponovo postavljen na istu funkciju“).

Program specijalističke obuke obuhvata četiri tematske cjeline:

- Međunarodni standardi u zaštiti maloljetnika i odredbe Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku
- Psihologija maloljetnika i krivična djela počinjena na štetu djece
- Alternativne mjere i krivične sankcije

---

³¹Preporuka Rec(200)19 Komiteta ministara Vijeća Evrope o položaju državnog tužilaštva jasno navodi potrebu da tužioci posjeduju duboka i specifična znanja u oblastima u kojima postupaju te je u tom smislu specijalizacija neophodna.

-
- Restorativna (maloljetnička) pravda

Program specijalističke obuke bit će realizovan kroz obuke u trajanju od dva dana. Tako će prva obuka obuhvatati I i II cjelinu, a druga obuka III i IV cjelinu.

Za ispunjenje uvjeta za sticanje certifikata u skladu sa Zakonom, sudija/tužilac mora proći sve četiri tematske cjeline obuke, odnosno četiri dana specijalističke obuke. Time će u cjelini ispuniti uvjete za sticanje certifikata za postupanje u predmetima kroz primjenu Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku.

PROGRAM

I. CJELINA:

MEĐUNARODNI STANDARDI U ZAŠTITI MALOLJETNIKA I ODREDBE ZAKONA O ZAŠTITI I POSTUPANJU SA DJECOM I MALOLJETNICIMA U KRIVIČNOM POSTUPKU

Mjesto održavanja: Sarajevo

Datum održavanja: 26. april.2021. godine

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: sudije krivičnog referata i tužioci

Planiran broj

učesnika: 25-35

Teme:

- Međunarodni dokumenti iz oblasti prava djeteta i usklađenost Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku s međunarodnim standardima:
  - a) Međunarodni standardi
  - b) Praksa ESLJP
- Propisi u Bosni i Hercegovini koji se primjenjuju prema maloljetnim učiniocima krivičnih djela:
  - a) Tok postupka prema maloljetnim učiniocima krivičnih djela
  - b) Nadležnosti tužioca prema Zakonu o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku
  - c) Nadležnosti suda prema Zakonu o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku

Cilj obuke: Upoznavanje sudija i tužilaca s tokom postupka prema maloljetnim učiniocima krivičnih djela, upoznavanje s ulogom tužioca i suda u istom.

Metod: interaktivni

Edukativni materijal: Priručnik za obuku sudija i tužilaca o odredbama Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku u Federaciji BiH

Edukatore: stalni edukatori CEST FBiH

II. CJELINA:

PSIHOLOGIJA MALOLJETNIKA I KRIVIČNA DJELA POČINJENA NA ŠTETU DJECE

Mjesto održavanja: Sarajevo

Datum održavanja: 27. april 2021. godine

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: sudije krivičnog referata i tužioci

Planiran broj

učesnika: 25-35

Teme:

- Propisi u Bosni i Hercegovini koji se primjenjuju u slučajevima krivičnih djela počinjenih na štetu djece
- Tok postupka u slučajevima krivičnih djela počinjenih na štetu djece
- Psihološki pristup u postupku ispitivanja maloljetnika:
  - a) ispitivanje maloljetnika kao izvršioca krivičnih djela
  - b) ispitivanje maloljetnika kao svjedoka
  - c) saslušanje maloljetnika kao oštećenog
- Zaštita i podrška djece oštećenih i/ili svjedoka u krivičnom postupku

Cilj obuke: Cilj obuke je upoznavanje sudija i tužilaca s novim tokom krivičnog postupka u slučajevima krivičnih djela počinjenih na štetu djece, upoznavanje s ulogom tužioca i suda u istom. Sveobuhvatno obraditi psihološki način na koji sudije i tužioci treba da pristupe maloljetnicima s kojima se susreću u krivičnom postupku.

Metod: interaktivni

Edukativni materijal: Priručnik za obuku sudija i tužilaca o odredbama Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku u Federaciji BiH

Edukatore: stalni edukatori CEST-a FBiH

III. CJELINA:

ALTERNATIVNE MJERE I KRIVIČNE SANKCIJE

Mjesto održavanja: Orašje
Datum održavanja: 24. maj 2021. godine

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: sudije krivičnog referata i tužioci
Planiran broj učesnika: 25-35

Teme:

- Svrha postupka koji se vodi prema maloljetnim počiniocima
- Značaj i vrste opservacije i dijagnostike maloljetnika u sukobu sa zakonom
- Instrument procjene i njegova uloga u krivičnom postupku prema maloljetnicima
- Alternativne mjere i sankcije
- Mjere upozorenja
- Odgojne preporuke
- Odgojne mjere
- Načelo oportuniteta
- Maloljetnički zatvor
- Mjere sigurnosti
- Izvršenja krivičnih sankcija i alternativnih mjera kućnog zatvora sa elektronskim nadzorom, rada za opće dobro na slobodi

Cilj obuke: Cilj obuke je upoznavanje sudija i tužilaca sa svrhom postupka koji se vodi prema maloljetnim počiniocima krivičnih djela i alternativnim mjerama i sankcijama koje se mogu izreći prema maloljetnicima.

Metod: interaktivni

Edukativni materijal: Priručnik za obuku sudija i tužilaca o odredbama Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku u Federaciji BiH.

Edukatore: stalni edukatori CEST-a FBiH

IV CJELINA:

RESTORATIVNA (MALOLJETNIČKA) PRAVDA

Mjesto održavanja: Orašje
Datum održavanja: 25. maj 2021. godine

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: sudije krivičnog referata i tužioci
Planiran broj učesnika: 25-35

Teme:

- Svrha restorativne pravde
- Medijacija
- Imovinskopravni zahtjev i naknada štete
- Iskustva iz drugih sistema
- Praksa ESLJP-a

Metod: interaktivni

Edukativni materijal: Priručnik za obuku sudija i tužilaca o odredbama Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku u Federaciji BiH

Edukatori: stalni edukatori CEST-a FBiH

Navedene edukativne aktivnosti specijalističke ovuke biće realizovane uz podršku UNICEF-a u okviru saradnje na Projektu „Pravda za svako dijete“

KOORDINACIONI SASTANCI TUŽILACA IZ FBiH KOJI RADE NA MALOLJETNIČKOM REFERATU

Jedan od usvojenih zaključaka na XI Stručnom savjetovanju tužilaca u Neumu (01-03. 10. 2018. godine) bio je da se periodično nastavi sa održavanjem ovih sastanaka, sve u cilju ostvarivanja konstruktivne saradnje između kantonalnih tužilaca, a prvenstveno radi razmjene iskustava, te posebno identifikovanja najboljih praksi u pogledu primjene alternativnih modela postupanja, kao i potreba za daljim edukacijama, sve u smislu odredbi „novog“ Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku, odnosno propisanih obaveza tužilaca. Na ovaj način osigurana je mogućnost da redovni koordinacioni sastanci za 2021. godinu budu prepoznati programom stručnog usavršavanja za 2021. godinu.

Dinamika realizacije sastanaka biće usaglašena i koordinirana sa Federalnim tužilaštvom FBiH i UNICEF BiH.

Pored redovnih sastanaka u okviru krivičnih savjetovanja, tokom 2021. godine predložena su i dva dodatna koordinaciona sastanka koja ulaze u dane obavezne obuke nosilaca pravosudnih funkcija.

RADIONICA: „ OPSERVACIJA I DIJAGNOSTIKA U KRIVIČNOM POSTUPKU PREMA MALOLJETNICIMA ”

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 01. i 02. septembar 2021. godine

Ciljna grupa: sudije krivičnog referata i tužioci
Planiran broj učesnika: 30

Teme:

- Pojam, značaj i vrste opservacije i dijagnostike maloljetnika u sukobu sa zakonom
- Instrument procjene i njegova uloga u krivičnom postupku prema maloljetnicima
- Aktivnosti pravosudnih organa u fazi prije pokretanja krivičnog postupka i primjena načela oportuniteta
- Aktivnosti pravosudnih organa u toku krivičnog postupka, individualizacija krivične sankcije i odluka suda
- Uloga i značaj opservacije u toku izvršenja krivične sankcije i nadzorna uloga suda u tom procesu

---

Cilj radionice: Prezentirati učesnicima značaj i prednosti opservacije maloljetnika u krivičnom postupku, za maloljetnika i cijeli sistem maloljetničkog pravosuđa.

Metod: radionica, studija slučaja i diskusija

Edukativni materijal: radovi edukatora

Edukatori: stalni edukatori CEST-a FBiH

SPECIJALISTIČKA OBUKA:
„SEKSUALNO ISKORIŠTAVANJE I ZLOSTAVLJANJE DJECE U DIGITALNOM
OKRUŽENJU

u saradnji s Save the Children u okviru Projekta “Prevenција i rad na spriječavanju seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja djece u digitalnom okruženju u Bosni i Hercegovini biće realizirana specijalistička obuka kroz tri radionice gdje će na svakoj biti djelimično predstavljene navedene teme, namjenjena jednoj grupi učesnika koja će proći sve tri radionice kao specijalističku obuku iz domena nasilja nad djecom u digitalnom okruženju.

SPECIJALISTIČKE RADIONICE: „SEKSUALNO ISKORIŠTAVANJE I ZLOSTAVLJANJE DJECE U DIGITALNOM OKRUŽENJU ”

Mjesto održavanja: Sarajevo i Banja Luka
Trajanje: 3X1 dan
Datum održavanja: mart 2021. godine/ biće naknadno utvrđen

Ciljna grupa: sudije, tužioc, predstavnici policijskih agencija
Planiran broj učesnika: 25

Teme:

**MODUL 1- SEKSUALNO ISKORISTAVANJE I ZLOSTAVLJANJE DJECE U
DIGITALNOM OKRUZENJU – ETIOLOGIJA I FENOMENOLOGIJA**

- Nasilje nad djecom u digitalnom okruženju – globalni trendovi
- Seksualno iskoristavanje i zlostavljanje djece u digitalnom okruženju
- Specifičnosti nasilja na djecom u digitalnom okruženju – sistemi ranog prepoznavanja i referalni mehanizmi u vanpravosudnim institucijama formalne socijalne kontrole (škole – CSR – CMZ..)
- Cyberbullying, Grooming, Sexting & Sextortion, Live Stream
- Konvencija Savjeta Evrope o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja
- Implementacija poglavlja VI (Materijalno kazneno pravo) Lanzarote konvencije u krivično zakonodavstvo u Bosni I Hercegovini
- Krivična djela seksualnog zlostavljanja i iskorištavanja djece u KZ RS

-
- Krivičnopravna zaštita polnog integritete djece u KZ FBiH i KZ BD BiH
  - Zakon o posebnom registru lica pravosnažno osuđenih za krivična djela seksualne zloupotrebe i iskorištavanja djece RS

MODUL 2-PROCESUIRANJE SLUČAJEVA SEKSUALNOG ISKORISTAVANJA I ZLOSTAVLJANJA DJECE U DIGITALNOM OKRUZENJU (PRAVNI OKVIR)

- **Cyber kriminal“ i zaštita djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja – međunarodni i nacionalni pravni okvir**
- Prezentacija stanja i usklađenosti sa međunarodnim zahtjevima napodručju materijalnog krivičnog zakonodavstva
- Prezentacija stanja i usklađenosti sa međunarodnim zahtjevima na području procesnog krivičnog zakonodavstva
- Aktuelni primjeri procesuiranja krivičnih djela iz okvira seksualnog
- iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja djece u BiH
- **Postupci za zaštitu djeteta/žrtve/svjedoka**
- Kontakt djeteta kao svjedoka/oštećenog sa organima krivičnog gonjenja nakon izvršenog krivičnog djela na njegovu štetu ili saznanja za krivično djelo
- Postupanje i uloga zakonskog zastupnika/staratelja ili službe socijalni zaštita
- Uloga djeteta kao svjedoka u toku istrage -priprema i saslušanje
- Dijete kao svjedok u postupku pred Sudom
- **Procesuiranje krivičnih dijela zlostavljanja djeteta**
- Analiza krivičnih dijela na štetu djece i maloljetnika iz odredbi Entitetskih i Krivičnog zakona Brčko Distrikt BiH s fokusom na seksualno iskorištavanje i zlostavljanje
- Analiza krivičnih dijela sa primjerima iz sudske prakse
- Procesno zakonodavstvo i specifičnosti koje se odnose na djecu imaloljetnike i mjere koje može odrediti sud u cilju zaštite svjedoka – žrtve

-
- Krivično – pravni sistem i uvažavanje principa najboljeg interesa djeteta i prava na participaciju u krivičnim postupcima u BiH
  - **Psihološka podrška djeci žrtvama i svjedocima - ispitivanje prilagođeno djeci**
  - Značaj psihološke procjene trenutnog stanja i pripreme djeteta za svjedočenje
  - Smjenice za pravilno vođenje razgovora sa djetetom
  - Psihosocijalne posljedice nasilja u digitalnom okruženju
  - Izazovi u ispitivanju djece žrtava i svjedoka u istrazi i sudskom postupku

MODUL 3 -FORENZICKA ISTRAGA, DIGITALNI OKVIR I PROCESNO PRAVNO FORMIRANJE DOKAZA

- **Forenzička istraga i digitalni okvir dokaza**
- Digitalna forenzika
- Digitalni podaci na uređajima i mreži
- Potpuna anonimnost ili potpuna transparentnost
- Globalna (ne)dostupnost dokaza
- **Otkrivanje, razjašnjavanje i dokazivanje krivičnih djela „cyber kriminala“**
- Osnovne karakteristike i specifičnosti otkrivanja i dokazivanja krivičnih djela „cyber kriminala“
- Cyberom omogućen kriminal
- Prevare u digitalnom okruženju
- Specifičnosti otkrivanja i dokazivanja krivičnih djela u kojima su upotrebljene kriptovalute
- **Elektronski dokazi i vjestacenje digitalnih uređaja**
- Mobilni uređaji i operativni sistemi
- Digitalna forenzika
- Zaštita mobilnih uređaja i kako je prevazići
- Ekstrakcija digitalnih dokaza
- Verifikacija integriteta

Cilj radionice: Namjenjena jednoj grupi učesnika koja će proći sva tri Modula, tri radionice kao specijalističku obuku iz domena nasilja nad djecom u digitalnom okruženju.
Edukacije i unaprjeđenje znanja sudija, tužilaca i OSL o procesuiranju slučajeva seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja djece u digitalnom okruženju, provođenje obuka i studije slučaja.

Metod: izlaganja, studija slučaja i diskusija

Edukativni materijal: Priručnik za obuku o profesionalaca o iskorištavanju djece u digitalnom okruženju i Smjernice za postupanje profesionalaca

Edukatori: stalni edukatori CEST-a FBiH, CEST RS i eksperti Save the Children

Aktivnost će biti realizovana u saradnji s Save the Children u okviru Projekta "Prevenција i rad na spriječavanju seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja djece u digitalnom okruženju u Bosni i Hercegovini" kao zajednička aktivnost entitetskih centara za edukaciju sudija i tužilaca u F BiH i Pravosudne komisije BD BiH.

Specijalistička obuka kroz tri radionice gdje će na svakoj biti djelimično predstavljene navedene teme, namjenjena jednoj grupi učesnika koja će proći sve tri radionice kao specijalističku obuku iz domena nasilja nad djecom u digitalnom okruženju. Prijava nosilaca pravosudnih funkcija se odnosi na sve tri radionice kao jedna cjelina.

**OBUKE SA ŽENEVSKIM CENTROM ZA UPRAVLJANJE SIGURNOSNIM SEKTOROM
(DCAF)**

**SEMINAR: „SUDSKO OVLAŠTENJE ZA ODREĐIVANJE POSEBNIH ISTRAŽNIH
RADNJI“**

Mjesto održavanja:	Naknadno će se odrediti
Trajanje:	1 dan
Datum održavanja:	16. april 2021. godine
Ciljna grupa:	sudije krivičnog referata i tužioci
Planiran broj učesnika:	50

Cilj seminara: Dodatno osposobljavanje nosilaca pravosudnih funkcija u kontekstu što objektivnije procjene primjene posebnih istražnih mjera, putem informisanih i temeljnih evaluacija pravnih kriterija (kao što su zakonitost, legitimitet, nužnost, proporcionalnost i supsidijarnost) koji su ključni kada tražene mjere mogu imati značajne implikacije na ljudska prava. Aktivnost je usmjerena i na osposobljavanje za analizu pravnih kriterija i principa proizašlih iz prakse Evropskog suda za ljudska prava, razumijevanje onoga što oni znače u praksi i kako ih treba uključiti u proces donošenja odluka o upotrebi posebnih istražnih radnji.

Metod: predavanja i diskusija

Edukatori: članovi - eksperti Radne grupe za izradu priručnika i stalni edukatori CEST-a

Edukativni materijal: Priručnik o posebnim istražnim radnjama (PIR)

**SEMINAR: OBUKA USMJERENA NA UPOZNAVANJE SADRŽAJA I STRUKTURE
PRIRUČNIKA O POSEBNIM ISTRAŽNIM RADNJAMA (PIR)**

Mjesto održavanja: Naknadno će se odrediti

Trajanje: 2 dana

Datum održavanja: 27. i 28. septembar 2021. godine

Ciljna grupa: sudije krivičnog referata i tužioci

Planiran broj učesnika: 50

Teme:

- Obuka po poglavljima priručnika, pet poglavlja, koja će u potpunosti slijediti strukturu izrađenog Priručnika o posebnim istražnim radnjama (PIR).

Cilj seminara: Upoznavanje sudija i tužioca sa novom publikacijom, prilagođenoj praksi i potrebama bh. pravosuđa, sa pregledom principa, standarda i dobre prakse kojima bi se trebali voditi nosioci pravosudnih funkcija prilikom zahtjevanja, odobravanja i nadzora posebnih istražnih radnji

Metod: predavanja i diskusija

Edukatori: članovi - eksperti Radne grupe za izradu priručnika i stalni edukatori CEST-a

Edukativni materijal: Priručnik o posebnim istražnim radnjama (PIR), sačinjen zajedničkom saradnjom Centara za obuku sudija i tužilaca FBiH i RS, te uz podršku DCAF-a i Sarajevskog centra za sigurnosne studije (CSS)

NAPOMENA: Navedene edukativne aktivnosti biće realizovane uz podršku Ženevskog centra za upravljanje sigurnosnim sektorom (DCAF), u okviru saradnje na Projektu „Jačanje pravosudnih kapaciteta za nezavisni nadzor nad primjenom posebnih istražnih mjera u Bosni i Hercegovini“.

MEĐUNARODNO HUMANITARNO PRAVO – RATNI ZLOČINI

RADIONICA: OBUKA O PISANJU PODNESAKA ZA TUŽIOCE I STRUČNE SARADNIKE

Mjesto i datum održavanja: april 2021.

Trajanje: 2 dana

Ciljna grupa: tužioc i stručni sardnici koji postupaju u predmetima ratnih zločina

Planiran broj učesnika: 20

Teme:

Cilj seminara:

Metod: analize, prakticni primjeri i diskusije

Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajeви iz prakse

Edukatori: stalni edukatori CEST-a FBiH i OSCE-a u BiH

Aktivnost će biti realizovana u saradnji s Misijom OSCE-a u BiH.

RADIONICA: PODRŠKA SVJEDOCIMA

Mjesto i datum održavanja: biće naknadno određeno/februar/mart 2021. godine

Trajanje: 2 dana

Ciljna grupa: stručni sardnici koji postupaju u predmetima ratnih zločina

Planiran broj učesnika: 30

Teme:

- Podrška svjedocima
- prakticni primjeri

Cilj seminara: Obuka o podršci svjedocima kroz praktični sastanak saradnika za podršku svjedocima

Metod: intraktivni

Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajeви iz prakse

Edukatori: stalni edukatori CEST-a FBiH i OSCE-a u BiH
Aktivnost će biti realizovana u saradnji s Misijom OSCE-a u BiH.
RADIONICA: ANALIZA SUDSKIH ODLUKA

Mjesto i datum održavanja: maj/jun 2021.

Trajanje: 2 dana

Ciljna grupa: tužioci i stručni saradnici koji postupaju u predmetima ratnih zločina

Planiran broj učesnika: 20

Metod: analize, praktični primjeri i diskusije
Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajevi iz prakse

Edukatori: stalni edukatori CEST-a FBiH i OSCE-a u BiH

Aktivnost će biti realizovana u saradnji s Misijom OSCE-a u BiH.

Napomena: radionica se planira realizirati isključivo uživo, tako da održavanje iste zavisi od epidemioloških mjera.

RADIONICA: UPRAVLJANJE POSTUPKOM U PREDMETIMA RATNIH ZLOČINA

Mjesto i datum održavanja: oktobar/novembar 2021.

Trajanje: 2 dana

Ciljna grupa: sudije

Planiran broj učesnika: 25

Teme:

- Upravljanje postupkom i tok postupka u predmetima ratnih zločina

Metod: interaktivni i diskusije
Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajevi iz prakse

Edukatori: stalni edukatori CEST-a FBiH i OSCE-a u BiH

Aktivnost će biti realizovana u saradnji s Misijom OSCE-a u BiH.

Napomena: radionica se planira realizirati isključivo uživo, tako da održavanje iste zavisi od epidemioloških mjera.

OBUKE SA „TRIAL INTERNATIONAL“

SEMINAR: „ODMJERAVANJE KAZNI ZA RATNO SEKSUALNO NASILJE U KRIVIČNIM POSTUPCIMA U BIH“

Mjesto održavanja: Sarajevo ili Konjic (online u slučaju nepovoljne epidemiološke situacije)

Datum održavanja: 18. 03. 2021.

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: sudije, tužioci, saradnici sa svih nivoa vlasti

Planiran broj učesnika: do 15

Teme:

- Unapređenje znanja iz oblasti odmjeravanja kazni za ratno seksualno nasilje u krivičnim postupcima u BiH
- Postojeći problemi
- Preporuke za prevazilaženje problema

Cilj seminara: Predstaviti trenutno stanje i kroz praktične primjere educirati pravosudno osoblje o primjeni olakšavajućih i otežavajućih okolnosti i kriterijima kojima se mogu rukovoditi prilikom odmjeravanja kazni počiniteljima krivičnih djela ratnog seksualnog nasilja.

Metod: Predavanja, diskusija i primjeri iz prakse

Edukativni materijal: Izveštaj „Kažnjavanje ratnog seksualnog nasilja – Smjernice za suzbijanje nedosljednosti u odmjeravanje kazni“ i priručnik „Odmjeravanje kazni za ratno seksualno nasilje – praktične smjernice“

Edukatori: edukatori CEST-a

Navedena edukativna aktivnost biće realizovana u saradnji sa „TRIAL International“, finansijski podržana od strane fondacije Kvinna till Kvinna

---

**RADIONICA: UNAPREĐENJE PRAKSE OSTVARIVANJA IMOVINSKOPRAVNIH
ZAHTJEVA OŠTEĆENIH U PREDMETIMA RATNIH ZLOČINA**

- Mjesto održavanja:** Bijeljina
ili (online u slučaju nepovoljne epidemiološke situacije)
- Datum održavanja:** mart 2021.
- Trajanje:** 1 dan
- Ciljna grupa:** tužioci
- Planiran broj učesnika:** do 8 učesnika
- Teme:**
- unapređenja prakse ostvarivanja imovinskopravnih zahtjeva oštećenih u krivičnom postupku
- Cilj seminara:** Razmjene iskustava i unapređenja prakse ostvarivanja imovinskopravnih zahtjeva oštećenih u krivičnom postupku, na kojima bi se polaznici upoznali sa dosadašnjim postignućima u vezi rješavanja imovinskopravnih zahtjeva u okviru krivičnih postupaka i značaju poduzimanja radnji istraživanja imovine osumnjičenih u fazi istrage za obezbjeđenje i kasniju realizaciju dosuđenog imovinskopravnog zahtjeva.
- .
- Metod:** Predavanja, diskusija i primjeri iz prakse
- Edukativni materijal:**
- Edukatore:** edukatori CEST-a

Navedena edukativna aktivnost biće realizovana u saradnji sa „TRIAL International“, finansijski podržana od strane Vlade Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske. Prvi saorganizator će biti CEST RS, u komunikaciji i konsultaciji sa CEST – om F BiH.

**PROJEKAT "UNAPREĐENJE RADA NA PREDMETIMA RATNIH
ZLOČINA – IPA 2019“**

**RADIONICA: „EFIKASNO UPRAVLJANJE SUDSKIM POSTUPKOM U PREDMETIMA
RATNIH ZLOČINA“**

Mjesto održavanja: naknadno će biti utvrđeno

Datumi održavanja: naknadno će biti utvrđeno

Trajanje: 2 dana

Ciljna grupa: sudije, tužioci

Planiran broj

učesnika: 30

Teme:

- Efikasnost tužilačke istrage u predmetima ratnih zločina- principi i praksa
- Djelotvorno ostvarivanje zahtjeva za naknadu štete žrtve ratnog zločina u okviru krivičnog postupka

Cilj radionice: unapređenje efikasnosti istraga kroz prezentaciju najboljih praksi u procesuiranju predmeta ratnih zločina

Metod: Predavanja, diskusija i primjeri iz prakse

Edukativni materijal:

Edukatore: Domaći i međunarodni stručnjaci angažovani od strane VSTV BiH

Navedena edukativna aktivnost će biti realizovana u saradnji sa VSTV BiH u okviru Projekta „Unapređenje rada na predmetima ratnih zločina“

RADIONICA: ULOGA ANALIZE DNK U IDENTIFIKACIJI NESTALIH OSOBA

Mjesto održavanja: Sarajevo

Datumi održavanja: oktobar 2021. godine / biće naknadno utvrđen

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: tužioci i stručni saradnici

Planiran broj

učesnika: 30

Teme:

- Posvećenost radu naterenu- ekshumacija
- Izuzimanje uzoraka
- Uloga analize DNK u identifikaciji nestalih osoba
- Efikasnost tužilačke istrage u predmetima ratnih zločina- pronalazak i identifikacija nestalih

Cilj radionice: unapređenje efikasnosti istraga kroz prezentaciju najboljih praksi u procesuiranju predmeta ratnih zločina

Metod: Predavanja, diskusija i primjeri iz prakse

Edukativni materijal:

Edukatori: Domaći i međunarodni stručnjaci angažovani od strane ICMP-a

Navedena edukativna aktivnost će biti realizovana u saradnji sa VSTV BiH i ICMP Međunarodne komisije za nestale osobe kao zajednička aktivnost Centrara za edukaciju susija i tužilaca u Federaciji i Republici Srpskoj i Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH

„AKTUELNOSTI SUDSKE PRAKSE SUDA BiH IZ KRIVIČNE OBLASTI“

Mjesto održavanja: bit će naknadno utvrđeno

Trajanje: bit će naknadno utvrđeno

Datum održavanja: bit će naknadno utvrđeno

Ciljna grupa: Sudije krivičnog i apelacionog odjeljenja Suda BiH

NAPOMENA: Vrijeme i mjesto edukativne aktivnosti za sudije Suda Bosne i Hercegovine bit će naknadno utvrđeni tokom 2021. godine od strane Suda BiH.

„AKTUELNOSTI SUDSKE PRAKSE SUDA BiH IZ GRAĐANSKE I UPRAVNE OBLASTI“

Mjesto održavanja: bit će naknadno utvrđeno

Trajanje: bit će naknadno utvrđeno

Datum održavanja: bit će naknadno utvrđeno

Ciljna grupa: Sudije upravnog i apelacionog odjeljenja Suda BiH

NAPOMENA: Vrijeme i mjesto edukativne aktivnosti za sudije Suda Bosne i Hercegovine bit će naknadno utvrđeni tokom 2021. godine od strane Suda BiH.

„AKTUELNA PITANJA TUŽILAŠTVA BiH“

Mjesto održavanja: bit će naknadno utvrđeno

Trajanje: bit će naknadno utvrđeno

Datum održavanja: bit će naknadno utvrđeno

Ciljna grupa: tužioci Tužilaštva BiH

NAPOMENA: Vrijeme, mjesto, teme edukativne aktivnosti za tužioce Tužilaštva Bosne i Hercegovine bit će naknadno utvrđeni tokom 2020. godine od strane Tužilaštva BiH.

PREKRŠAJNO PRAVO

OKRUGLI STOL: „AKTUELNA PITANJA IZ PREKRŠAJNE OBLASTI“

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 11. i 12. oktobar 2021. godine

Ciljna grupa: sudije,
Planiran broj učesnika: 40

Teme:

- Aktuelna praksa u primjeni odredaba Krivičnog zakona i Zakona o krivičnom postupku u prekršajnom postupku
- Zakon o prekršajima u F BiH
- Izvršenje prekršajnih sankcija i mjera propisanih čl.21 ZOP-a
- Odmjeravanje kazni – olakšavajuće i otežavajuće okolnosti
- Prinudna naplata troškova prekršajnog postupka
- „Pranje“ krivičnih djela kroz prekršaje
- Sudska praksa iz oblasti carinskih i poreskih prekršaja
- Zaštita potrošača u prekršajnim postupcima

Cilj okruglog stola:

Prezentiranje aktuelne prakse u primjeni Zakona o prekršajima u F BiH.

Metod: interaktivni

Edukativni materijal: materijal edukatora

Edukatore: stalni edukatori CEST-a FBiH

GRAĐANSKO PRAVO

OKRUGLI STOL: „PRAKSA VRHOVNOG SUDA F BiH I KANTONALNIH SUDOVA IZ GRAĐANSKE OBLASTI“

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana

Datum održavanja: 03. i 04. juni 2021. godine

Ciljna grupa: sudije
Planiran broj učesnika: 50

Teme:

- Praksa Vrhovnog suda FBiH iz različitih oblasti građanskog prava
- Postupci po pravnim lijekovima sa aktuelnom sudskom praksom Vrhovnog suda Federacije BiH
- Usklađivanje sudske prakse kantonalnih sudova F BiH u građanskoj oblasti
- Praksa Evropskog suda za ljudska prava u građanskim predmetima
- Rješavanje spornih pravnih pitanja

Cilj:

Razmatranje sudske prakse Vrhovnog suda Federacije BiH i kantonalnih sudova kao drugostepenih sudova u građanskom postupku.

Metod: predavanja i diskusija

Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajevi iz prakse

Edukatori: stalni edukatori CEST-a

SEMINAR: „KVALITET PRESUDE U PARNIČNOM POSTUPKU“

Mjesto održavanja: Sarajevo

Trajanje: 1 dan

Broj seminara: 3

Datum održavanja: 28. i 29. oktobar 2021. godine

22. i 23. novembar 2021. godine

06. i 07. decembar 2021. godine

Ciljna grupa: sudije i stručni saradnici koji postupaju u parničnom postupku

Planiran broj

učesnika: 50

Teme:

- Standardi kvaliteta za izradu presude u parničnom postupku
- Rezultati analize kvaliteta sudskih odluka u parničnom postupku u BiH
- Presentacija Smjernica i Priručnika za izradu presude u parničnom postupku

Cilj: Doprinijeti uspostavljanju standarda kvaliteta i unapređenju kvaliteta presuda u parničnom postupku

Metod: prezentacija i diskusija

Edukativni materijal: Smjernice i Priručnik za izradu presude u Parničnom postupku

Edukatori: edukatori angažovani od strane VSTV-a BiH-članovi Ekspertnog tima za analizu presuda u parničnom postupku/autori priručnika

---

SEMINAR: „ZAKON O PARNIČNOM POSTUPKU“

Mjesto i datum održavanja: Brčko, april/maj 2021. godine

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: sudije

**Planiran broj
učesnika:** 30

Teme seminara:

- Primjena Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta BiH
- Sporna pravna pitanja iz člana 161-166.
- Prezentiranje aktualnih pravnih shvatanja i sudske prakse Vrhovnih sudova FBiH i RS-a

Cilj seminara: Ujednačavanje sudske prakse u skladu

Metod: predavanja i diskusija

Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajevi iz prakse

Edukatore: stalni edukatori CEST-a

Aktivnost će biti realizovana u saradnji Pravosudnom komisijom Brčko distrikta BiH, Centrom za edukaciju sudija i javnih tužilaca Republike Srpske kao zajednička aktivnost

---

KONFERENCIJA: „PRIMJENA ZAKONA O STVARNIM PRAVIMA“

Mjesto održavanja: Sarajevo

Trajanje: 2 dana

Datum održavanja: 06. i 07. maj 2021. godine

Ciljna grupa: sudije

Planiran broj učesnika: 50

Teme:

- Stvarna prava u Federaciji BiH sa posebnim osvrtom na etažno vlasništvo i zaštitu prava vlasništva
- Sticanje prava vlasništva i drugih stvarnih prava temeljem povjerenja u zemljišne knjige - najnovija praksa redovnih sudova i Ustavnog suda BiH
- Uspostavljanje, zamjena i postupak uspostavljanja zemljišnih knjiga sa posebnim osvrtom na predmet žalbe u postupku uspostavljanja
- Posljedice harmonizacije katastra i zemljišnih knjiga na uknjižena stvarna prava u zemljišnim knjigama
- Nadležnost suda u predmetima u kojima se traži utvrđivanje posjeda, bez vlasništva
- Pravo građenja
- Primjena člana 128. stav 1. Zakona o stvarnim pravima
- Primjena prelaznih i završnih odredbi Zakona o stvarnim pravima
- Pretvorba prava korištenja, upravljanja ili raspolaganja društvenog vlasništva
- Titulari prava vlasništva na imovini koja je upisana kao državno vlasništvo
- Bračna stečevina
- Zaštita prava vlasništva iz člana 1. Protokola 1 EKLJP u praksi Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
- Postupak uređenja međa po novom Zakonu o stvarnim pravima

Cilj konferencije: Razmotriti aktuelnu praksu u primjeni Zakona o stvarnim pravima u Federaciji BiH i razmjena iskustava.

Metod: predavanja i diskusija

Edukativni materijal: radovi edukatora

Edukatori: stalni edukatori CEST-a

SEMINAR: „NAKNADA ŠTETE”

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 1 dan
Datum održavanja: 08. novembar 2021. godine

Ciljna grupa: sudije

Planiran broj učesnika: 35

Teme:

- Odgovornost države Bosne i Hercegovine u pogledu štete koje učine pripadnici NATO
- Naknada nematerijalne štete
- Naknada nematerijalne štete – ratni zločini
- Naknada štete zbog pogrešnog liječenja
- Naknada štete zbog klevete
- Naknada štete i odgovornost za zagađenje okoliša
- Utvrđivanje visine naknade - vještačenje

Cilj seminara: Predstaviti učesnicima zakonski osnov za naknadu štete, razmotriti sudsku praksu i pitanja harmonizacije postupanja pravosudnih organa u ovoj oblasti, s ciljem unapređenja rada sudova i osiguranja načela jednakosti stranaka pred sudom

Metod: predavanja i diskusija

Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajevi iz prakse

Edukatori: stalni edukatori CEST-a

RADIONICA: DUŽINA TRAJANJA POSTUPAKA

Mjesto održavanja: Sarajevo

Trajanje: 1 dan

Broj seminara: 2

Datum održavanja: 07. juni 2021. godine

08. oktobar 2021. godina

Ciljna grupa: sudije redovnih sudova sa Ustavnim sudom BiH

Planiran broj

učesnika: 20

Teme:

- Standardi dužine trajanja parničnog postupka
- Standardi kvaliteta za izradu presude u parničnom postupku

Cilj: Doprinijeti smanjenju trajanja postupaka i uspostavljanju standarda kvaliteta i unapređenju kvaliteta presuda u parničnom postupku

Metod: prezentacija i diskusija

Edukativni materijal:

Edukatore: stalni edukatori CEST-a i Vijeća Evrope

SEMINAR: „PRIJAVA ŽIGA IZVRŠENA U LOŠOJ VJERI“

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 1 dan
Datum održavanja: april 2021., biće naknadno utvrđen
Ciljna grupa: sudije

Planiran broj učesnika: 30

Teme:

- Postupak po prigovoru u skladu sa čl. 7, st. 1 g) i čl. 37, st. 7 Zakona o žigu BiH
- Case study prakse Ureda Evropske unije za intelektualno vlasništvo i Suda EU na temu mala fides prijave žiga
- Case study prakse domaćih sudova na temu mala fides prijave žiga

Cilj seminara: U skladu sa čl. 7, st. 1 g) Zakona o žigu BiH, prijava žiga se može odbiti po prigovoru zainteresovanog lica, ukoliko je ista podnesena protivno principu dobre vjere, savjesnosti i poštenja. U skladu sa čl. 37, st. 7 istog zakona, Institut za intelektualno vlasništvo može, s obzirom na okolnosti, uputiti stranke da postojanje razloga iz člana 7. stav (1) tačka g) riješe kao prethodno pitanje u postupku pred nadležnim sudom. Budući da je sve veći broj predmeta pred domaćim sudovima, u kojima se zahtijeva utvrđivanje postojanja mala fides prilikom podnošenja žigovne prijave, cilj seminara je upoznavanje sa specifičnim kriterijima za njeno utvrđivanje, koje je do sada ustanovio Ured EU za intelektualno vlasništvo i Sud EU, a koji se mogu primjeniti i u BiH, s obzirom na usklađenost domaćeg zakonodavstva sa propisima EU u oblasti prava žiga.

Metod: Prezentacija i case study prakse Ureda Evropske unije za intelektualno vlasništvo, Suda EU i domaćih sudova

Edukativni materijal: materijali edukatora

Edukatori: stalni edukator Centra

RADNO PRAVO

OKRUGLI STOL: „AKTUELNA PITANJA IZ RADNIH SPOROVA“

Mjesto održavanja: Sarajevo

Trajanje: 2 dana

Datum održavanja: 30. septembar i 01. oktobar 2021. godine

Ciljna grupa: sudije

Planiran broj

učesnika: 35

Teme:

- Poseban režim radnih odnosa u zakonodavstvu i praksi u FBiH
- Mobing na radnom mjestu
- Izvršenje po presudama iz radnih odnosa
- Kolektivni ugovori u zakonodavstvu i praksi
- Zaštita prava iz kolektivnih ugovora
- Aktivna legitimacija i reprezentativnost sindikata
- Članovi 114. i 115. Zakona o radu
- Član 149. Zakona o radu
- Slučajevi diskriminacije prema odredbama Zakona o radu
- Aktuelna sudska praksa radnih sporova

Cilj okruglog stola: Cilj okruglog stola je razmotriti aktuelna pitanja koja se pojavljuju u vezi sa radno-pravnim odnosima.

Metod: predavanja i diskusija

Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajevi iz prakse

Edukatore: stalni edukatori CEST-a

PRIVREDNO PRAVO

SEMINAR: TRŽIŠTE VRIJEDNOSNIH PAPIRA

Mjesto održavanja: Sarajevo

Trajanje: 1 dan

Datum održavanja: 30. novembar 2021. godine

Ciljna grupa: Sudije

Planiran broj učesnika: 30

Teme seminara:

- Nadležnosti Komisije za vrijednosne papire
- Mjenica
- Ostali vrijednosni papiri
- Akcije i akcionarstvo

Cilj seminara: Upoznati sudije sa strukturom tržišta kapitala i funkcionisanjem istog

Metod: predavanja i diskusija

Edukativni materijali: radovi edukatora, slučajevi iz prakse

Edukatori: stalni edukatori CEST-a

SEMINARI SA CLDP-jem

WEBINAR: „ODLUČIVANJE U PREDMETIMA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA“

Platforma : Cisco webex

Trajanje: 3 totalna webinar, svaki po dva sata trajanja

Datum održavanja: 16. 12. 2020.godine /prvi sastanak
03. 02. 2021. godine /civilno pravo
24. 02. 2021. godine/ krivično pravo

Ciljna grupa: Sudije

Priroda webinar : CLDP će osigurati obuku kroz seriju webinar za bosanskohercegovačke sudije o prirodi odlučivanja u predmetima intelektualnog vlasništva. Biće trodijelna serija sa ekspertima iz Sjedinjenih Američkih Država. Prva sesija će biti o opštim pitanjima Intelektualnog vlasništva a slijedeće sesije će se fokusirati na civilne i krivične aspekte odlučivanja u predmetima intelektualnog vlasništva.

Metod: predavanja i interaktivne studije slučaja

Edukativni materijal: powerpoint i studije slučaja

Napomena: Aktivnost će biti realizirana u saradnji sa CLDP

WEBINAR: „MEĐUNARODNI UGOVORI O PRODAJI“

Platforma: Cisco Webex

Trajanje: 2 webinar po dva sata trajanje

Datum održavanja: Maj 2021.

Ciljna grupa: Sudije

Priroda webinar : Kao dio kontinuirane obuke o međunarodnim ugovorima o prodaji robe, CLDP će biti host seminara o odlučivanju i izvršenju međunarodnih ugovora o prodaji u svjetlu Konvencije Ujedinjenih Nacija o Ugovorima za međunarodnu prodaju robe. Ovo će biti napredni nivo obuke za sudije koje su već stekle razumijevanje i iskustva o navedenoj Konvenciji.

Metod: predavanja i interaktivne studije slučaja

Edukativni materijal: powerpoint i studije slučaja

Napomena: Aktivnost će biti realizirana u saradnji sa CLDP

WEBINAR: STEČAJ

Platforma: Cisco Webex

Trajanje: 1 dan

Datum održavanja: Septembar 2021.

Ciljna grupa: Sudije

Priroda webinara: CLDP će biti host webinara i omogućiti prezentovanje komparativnih principia stečaja. Sudija iz F BiH i sudija iz RS će prezentovati o trenutnim izazovima stečaja u BiH.

Metod: predavanja i interaktivne studije slučaja

Edukativni materijal: powerpoint i studije slučaja

Napomena: Aktivnost će biti realkizirana u saradnji sa CLDP

KONFERENCIJA: „PRAVO NA NAKNADU ŠTETE ZBOG NEISPUNJENJA ILI NEUREDNOG ISPUNJENJA UGOVORA“

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana

Datum održavanja: 25. januar 2021. godine

Ciljna grupa: sudije i stručni saradnici
Planiran broj učesnika: 60

Teme:

- Nemogućnost adekvatnog ispunjenja ugovora
- Naknada štete
- klauzula promijenjenih okolnosti i COVID-19 i viša sila i Covid-19

Cilj: Cilj konferencije je podsticanje ujednačavanja sudske prakse kroz razmatranje pitanja koja su postala posebno aktuelna u doba pandemije usljed nemogućnosti adekvatnog ispunjenja ugovora

Metod: predavanja i diskusija
Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajevi iz prakse
Edukatori: stalni edukatori CEST-a i Projekta Svjetske banke

Napomena: Aktivnost će biti realizirana u saradnji sa Projektom unapređenja poslovne klime kroz brže rješavanje privrednih sporova u BiH (projekat) implementira Svjetska banka uz finansijsku podršku Vlade Ujedinjenog Kraljevstva.

ONLINE OBUKA: „ONLINE ROČIŠTA“

Trajanje: 1 dan ONLINE

Datum: 25. februara 2021. godine

Ciljna grupa: sudije, sudijski stručni savjetnici i saradnici

Planirani broj učesnika: 30

Teme:

- tehnike upravljanja postupkom u doba koronakrize
- tumačenje procesnih normi koje su posebno sporne u doba pandemije
- komuniciranje na udaljenost: kojim sredstvima se može sud služiti radi razmjene informacija sa strankama i njihovim zastupnicima
- videokonferencije: specijalni sistemi ili internetske platforme?
- sigurnosni standardi za procesne radnje u doba pandemije
- komparativni pregled pravila o upotrebi elektroničkih sredstava u sudskom postupku
- videokonferencije i procesno pravo EU
- sigurnosni standardi za procesne radnje u doba pandemije
- budućnost digitalne tehnologije u pravosuđu
- prilagođavanje procesnih pravila digitalnom okruženju

Cilj obuke: Analiza procenih normi koje postaju sporne u pandemiji. Tehnike upravljanja postupkom u doba korona krize. Perspektive korišćenja tehničkih sredstava u građanskom sudskom postupku i prilagođavanja procesnih pravila digitalnom okruženju.

Metod: Predavanja i vježbe sa edukatorima

Edukativni materijal: pozitivnopravni propisi (ZPP FBiH i ZPP RS, relevantne odredbe prava EU, izveštaji Evropske komisije) i literatura dostavljena od strane edukatora

Edukatori: sudije i međunarodni eksperti

Napomena: Aktivnost će biti realizirana u saradnji sa Projektom unapređenja poslovne klime kroz brže rješavanje privrednih sporova u BiH (projekat) implementira Svjetska banka uz finansijsku podršku Vlade Ujedinjenog Kraljevstva kao zajednička aktivnost Centara za edukaciju sudija u tuzilaca u Federaciji BiH, Republici Srpskoj I Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH

SEMINAR: „PROCJENA VRIJEDNOSTI STEČAJNOG DUŽNIKA“

Trajanje: 1 dan

Mjesto i datum održavanja: Banja Luka, 16.02.2021
Sarajevo, 18. 02 2021

Ciljna grupa: prvostepene i drugostepene sudije privrednih sudova/odjeljenja.

Planiran broj učesnika: 30

Teme:

- Upoznavanje sa osnovnim konceptima i premisama procjene vrijednosti dužnika u stečajnom postupku
- Razmatranje primjera i studija slučajeva primjene različitih metoda
- Slobodni novčani tokovi, projektovanje novčanih tokova i poređenje rezultata i uticaj na siod restrukturiranja

Cilj: Unapređenje znanja u pogledu određivanja vrijednosti dužnika u stečaju. Bolje razumijevanje pripreme planova reorganizacija i donošenje odluka u stečajnim postupcima.

Metod: predavanja i vježbe sa edukatorima

Edukativni materijal: Zakon o stečaju Federacije BiH, studije slučaja, prezentacije

Edukatori: stalni edukatori CEST-a i Projekta Svjetske banke

Napomena: Aktivnost će biti realizirana u saradnji sa Projektom unapređenja poslovne klime kroz brže rješavanje privrednih sporova u BiH (projekat) implementira Svjetska banka uz finansijsku podršku Vlade Ujedinjenog Kraljevstva.

PORODIČNO PRAVO

OKRUGLI STOL: "AKTUELNA PITANJA IZ PORODIČNOG PRAVA"

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dan
Datum održavanja: 21. i 22. april 2021. godine
Ciljna grupa: sudije
Planiran broj učesnika: 30

Teme seminara:

- Najbolji interes djeteta
- Konvencijski standardi- pravo djeteta na mišljenje prilikom donošenja odluke o njegovom interesu
- Izabrani segmenti iz oblasti roditeljskog i starateljskog prava
- Bračna stečevina
- Izvršenje odluka iz porodične oblasti- aktuelna praksa

Cilj okruglog stola: Razmjena iskustava i aktuelizacija pitanja iz oblasti porodičnog prava

Metod: predavanja i diskusija

Edukativni materijal: radovi edukatora

Edukatori: stalni edukatori CEST-a i UNICEF-a

Aktivnost će biti realizovana u saradnji s UNICEF-om u okviru Projekta "Pravda za svako dijete".

RADIONICA: "NAJBOLJI INTERES DJETETA"

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 1 dan
Datum održavanja: 24. septembar 2021. godine

Ciljna grupa: sudije
Planiran broj učesnika: 30

Teme:

- Standard najbolji interes djeteta
- Ostvarivanje roditeljskog staranja u slučaju odvojenog/zajedničkog života roditelja
- Oduzimanje roditeljskog staranja i prava roditelja da živi sa djetetom
- Donošenje odluke o tome sa kojim roditeljem će živjeti dijete i o osobnim odnosima i neposrednim kontaktima djeteta sa drugim roditeljem
- Konvencija o pravima djeteta, UN 1989. godine

Cilj radionice: Upoznati sudionike s aspektima postupaka utvrđivanja najboljeg interesa djeteta i ojačati znanja sudionika u praktičnoj primjeni najboljeg interesa djeteta u procesu odlučivanja. Inovativni načini za ojačavanje sudjelovanja djece u tom procesu će također biti obrađeni, kao sastavni dio osiguravanja najboljeg interesa djeteta.

Metod: radionica, studija slučaja i diskusija
Edukativni materijal: materijali edukatora
Edukatori: stalni edukatori CEST-a

Aktivnost će biti realizirana u saradnji sa UNICEF-om u okviru Projekta "Pravda za svako dijete".

IZVRŠNO PRAVO

OKRUGLI STOL: „AKTUELNA PITANJA IZ IZVRŠNOG POSTUPKA“

Mjesto i datum održavanja: Sarajevo, 18. i 19. novembar 2021. godine

Trajanje: 2 dana

Ciljna grupa: sudije izvršnog referata

Planiran broj učesnika: 40 učesnika

Teme:

- Izvršni postupak na temelju notarskih isprava (pokretnine-nekretnine)
- Prodaja osnivačkih udjela u privrednom društvu prema Zakonu o izvršnom postupku
- Izvršenje na dionici i osnivačkom udjelu društva
- Izvršenje na nekretninama i izvršenje na suvlasničkom dijelu
- Član 50. stav 8. ZIP F BiH – neujednačena sudska praksa
- Član 89. stav 5. Zakona o izvršnom postupku – neujednačena sudska praksa
- Izvršenje na nepokretnosti s posebnim osvrtom na član 113. Zakona o izvršnom postupku
- Izvršenje na pokretnim stvarima na kojima je upisano pravo zaloge a stvar je otuđena
- Mjenica – sudska praksa
- Prodaja nekretnina - sporna pitanja
- Prigovor trećeg lica

Cilj okruglog stola: Cilj okruglog stola je razmotriti sporna pitanja u praksi, kako bi se smanjila neusaglašenost sudske prakse kantonalnih sudova i različito tumačenje pojedinih zakonskih odredbi iz izvršnog postupka

Metod: predavanja, rad na praktičnim primjerima i diskusija
Edukativni materijal: materijali edukatora

Edukatori: sudije izvršnog referata, edukatori CEST-a FBiH

SEMINAR: „IZVRŠENJE NA NEKRETNINAMA“

Broj: 2 seminara

Mjesto održavanja: Sarajevo

Trajanje: 1 dan

Datum: 23. april 2021. godine

10. juni 2021. godine

Ciljna grupa: sudije na izvršnom referatu

Planirani broj učesnika: 45

Teme:

- Izvršenje na nepokretnostima koje nisu upisane u zemljišne knjige
- Primjena i tumačenje člana 50. stav (8) ZIP F BiH u praksi. Izvršenje na osnovu pravosnažnog rješenja o izvršenju na osnovu vjerodostojne isprave, kao izvršne isprave.
- Aktuelna pitanja i dileme iz izvršnog postupka sa posebnim osvrtom na presude Ustavnog suda BiH te presudu Evropskog suda za ljudska prava

Cilj: Usaglašavanje sudske prakse

Metod: interaktivna obuka

Edukativni materijali: Zakon o izvršnom postupku, materijali razvijeni od strane edukatora

Edukatori: edukatori angažovani od strane CEST-a

UPRAVNO PRAVO

OKRUGLI STOL: "SUDSKA PRAKSA U UPRAVNIM SPOROVIMA"

Mjesto održavanja:	Sarajevo
Trajanje:	2 dana
Datum održavanja:	09. i 10. septembar 2021. godine
Ciljna grupa:	sudije koje rješavaju upravne sporove u F BiH
Planiran broj učesnika:	20

Teme:

- Praksa Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (sa posebnim ovrtnom na postupke po pravnim lijekovima)
- Aktuelna pitanja iz stambene oblasti-devastirani stanovi
- Aktuelna pitanja iz poreske oblasti
- Aktuelna pitanja iz poljoprivedne oblasti

Cilj okruglog stola: Razmjena iskustava i ujednačavanje sudske prakse u upravnoj oblasti

Metod: predavanja i diskusija

Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajevi iz prakse

Edukatori: stalni edukatori CEST-a

VANPARNIČNI POSTUPAK

SEMINAR: „ODUZIMANJE I VRAĆANJE POSLOVNE SPOSOBNOSTI S OSVRTOM NA ZADRŽAVANJE LICA U ZDRAVSTVENOJ USTANOVI“

Trajanje: 1 dan

Datum održavanja: 11. juni 2021. godine

Mjesto održavanja: Sarajevo

Ciljna grupa: Sudije

Planirani broj učesnika: do 50

Teme:

- Zadržavanje lica u zdravstvenoj ustanovi
- Prisilna hospitalizacija
- Ograničavanje osnovnih ljudskih prava, prava na slobodu kretanja..

Cilj: Usaglašavanje neujednačene prakse sudova u navedenom postupku, te poseban akcenat na zadržavanje lica u zdravstvenoj ustanovi imajući u vidu da je prisilna hospitalizacija složeno medicinsko i pravno pitanje, te sa aspekta prava, prisilna hospitalizacija otvara niz etičkih i pravnih dilema, jer u svojoj osnovi podrazumijeva ograničavanje osnovnih ljudskih prava poput prava na ličnu slobodu, prava na slobodu kretanja, ali i prava koja građani imaju u skladu sa posebnim propisima, poput prava na odbijanje medicinske mjere ili prava na samovoljno napuštanje zdravstvene ustanove

Metod: Kombinacija prezentacije, primjera iz prakse i diskusije

Edukativni materijal: materijali razvijeni od strane edukatora

Edukatori: Edukatori CEST-a i/ili identificirane sudije

INFORMATIČKE OBUKE

NAPREDNI SEMINAR: „SISTEM ZA AUTOMATSKO UPRAVLJANJE PREDMETIMA U SUDOVIIMA I TUŽILAŠTVIMA“ – EDUKACIJA ZA MENADŽERE“

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 1 dan
Datum održavanja: 22. april 2021. godine

Ciljna grupa: predsjednici sudova/glavni tužioci, sekretari sudova/tužilaštava

Planiran broj učesnika: 20

Teme:

- CMS/TCMS i prateće promjene u sudu/tužilaštvu
- Statistički podaci i izvještavanje u CMS/TCMS-u
- CMS/TCMS u praksi

Cilj seminara:

Predstaviti nosiocima pravosudnih funkcija napredne funkcije i promjene u CMS/TCMS sistemu, koje mogu biti od značaja za njihov rad u pravosudnim institucijama.

Metod: E-učenje
Edukativni materijal: baze podataka i materijali edukatora
Edukatori: IKT stručnjaci

SEMINAR: „ELEKTRONSKO POSLOVANJE SUDOVA I TUŽILAŠTAVA“

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 1 dan
Datum održavanja: 01. juni 2021. godine

Ciljna grupa: predsjednici sudova/glavni tužioci, zamjenici glavnih tužilaca, sekretari sudova/tužilaštava, predsjednici sudskih odjeljenja

Planiran broj učesnika: 30

Teme:

- Elektronsko arhiviranje predmeta u okviru sistema za automatsko upravljanje predmetima
- Sistem video konferencije u poslovanju sudova i tužilaštava

Cilj seminara: Cilj seminara je predstaviti nosiocima pravosudnih funkcija nove i napredne funkcije i promjene u CMS/TCMS sistemu, koje mogu biti od značaja za njihov rad u pravosudnim institucijama.

Metod: E-učenje

Edukativni materijal: baze podataka i materijali edukatora

Edukatore: IKT stručnjaci

ALTERNATIVNO RJEŠAVANJE SPOROVA

SEMINAR: „ARBITRAŽA“

Mjesto: Sarajevo

Datum održavanja: 29. septembar 2021. godine

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: sudije

Planiran broj učesnika: 35

Teme:

- Uloga suda u arbitražnim postupcima prema Zakonu o parničnom postupku
- Poništenje arbitražnih odluka prema entitetskim Zakonima o parničnom postupku
- Priznanje i izvršenje stranih arbitražnih odluka u BiH

Cilj seminara: Uvođenje učesnika u alternativno rješavanje sporova i arbitražu kao jedan od mogućih oblika alternativnog rješavanja sporova.

Metod: predavanja i diskusija

Edukativni materijal: materijali razvijeni od strane edukatora

Edukatori: edukatori Udruženja "Arbitri" i CEST-ova

RADIONICA: SUDSKA NAGODBA

Mjesto održavanja: Sarajevo,

26. maj 2021. godine

08. decembar 2021. godine

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: sudije i stručni saradnici

Planirani broj učesnika: 20

Teme:

- Šta je sudska nagodba – pravni okvir?
- Promjene u pristupu sudije rješavanju spora – nova uloga sudije u vođenju predmeta
- Smjernice za zaključenje sudske nagodbe (vrste predmeta pogodne za zaključenje sudske nagodbe, način pristupa strankama, postizanje dogovora na zadovoljstvo obje strane, uloga sudije u postupku – načelo nepristrasnosti i ovlaštenja sudije)
- Problemi u pravnom sistemu BiH koji rezultiraju velikim brojem predmeta/problemi sa organima izvršne vlasti i njihovi pogledi na nagodbu: kako se nositi sa ovim/moguća rješenja
- Simulacija slučaja

Cilj radionice: Razviti vještine mirnog rješavanja sporova kod sudija i stručnih saradnika i povećati broj predmeta riješenih sudskom nagodbom, što u konačnici dovodi do kraćeg trajanja parničnih postupaka.

Metod: interaktivna radionica

Edukativni materijal: edukativni materijal pripremljeni od strane edukatora

Edukatori: edukatori angažovani od strane CEST-ova

PROFESIONALNA ETIKA

„RADIONICA: SEKSUALNO UZNEMIRAVANJE-ZAKONSKA RJEŠENJA I PRAVOSUDNI ODGOVOR“

Mjesto održavanja: Sarajevo

Trajanje: 1 dan

Datum održavanja: 17. novembar 2021. godine

Ciljna grupa: Sudije i tužioci (prioritet u prijavljivanju/pozivanju će imati sudije/tužioci koji nisu bili panela za razmatranje sudske prakse seksualnog uznemiravanja u BiH, koje je organizovala Atlantska inicijativa)

Planiran broj učesnika: 25-30

Teme:

- Oblici seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja
- Uzroci i teorije o seksualnom uznemiravanju
- Zakonski okvir u Bosni i Hercegovini i primjena zakona
- Razmatranje predmeta seksualnog uznemiravanja
- Iznuđivanje seksa sa pozicije moći kao koruptivno krivično djelo
- Simulacija suđenja u okviru manjih grupa – identificiranje problema, rješavanje problema i donošenje odluke

Cilj radionice:

Upoznavanje učesnika sa kompleksnom problematikom seksualnog uznemiravanja u pravosuđu. Kroz ovu radionicu učesnici će steći nova znanja korisna u procjeni slučajeva seksualnog uznemiravanja te razmatrati izazove s kojima se nosioci pravosudnih funkcija susreću u predmetima seksualnog uznemiravanja

Metod: interaktivni, uključujući simulaciju mogućih situacija i analize primjera neželjenog ponašanja

Edukativni materijali: analiza „Seksualno uznemiravanje-zakonska rješenja i pravosudni odgovor“, koju je izradila Atlantska inicijativa uz pomoć sudija i tužilaca

Edukatore: Edukatori CEST-a F BiH

ONLINE OBUKA: OBUKA O ETICI, INTEGRITETU I SPREČAVANJU SUKOBA INTERESA ZA NOSIOCE PRAVOSUDNE FUNKCIJE

Način održavanja: online

Trajanje: 1 dan tokom februara / maksimalno 120 minuta/

Datum održavanja: Testna obuka će se odvijati u toku mjeseca februara 2021. godine u partnerskim sudovima i tužilaštvima USAID-ovog projekta Pravosuđe protiv korupcije.

Obuka traje dva sata, ali je svaki učesnik može pohađati svojom dinamikom u toku jednog mjeseca.

Ciljna grupa: Online obuka o etici, integritetu i sprečavanju sukoba interesa je namijenjena sudijama, tužiocima i stručnim saradnicima koji obavljaju pravosudne dužnosti.

Cilj obuke: je da se svi učesnici u obuci podsjetite na etičke principe koji se odnose na njih pojedinačno, kao i na druge kolege u pravosuđu. Na ovaj način se nastoji uticati na jačanje profesionalne odgovornosti i formiranje profesionalnih očekivanja.

Obuka je izrađena na osnovu Kodeksa sudijske etike, Kodeksa tužilačke etike te Priručnika za primjenu kodeksa sudijske etike i kodeksa tužilačke etike. Obuka se također oslanja i na zakonske propise, prvenstveno Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine, kao i na zakone o sudovima i tužilaštvima, te druge relevantne zakone, podzakonske akte i smjernice za rad i ponašanje u pravosuđu. Obuka sadrži i ilustracije za bolje razumijevanje i primjenu propisa, naročito u vidu primjera iz prakse disciplinskih organa VSTV-a i mišljenja VSTV-a. Također se koriste primjeri i iz inostrane disciplinske i etičke prakse, kao i pojedini hipotetički primjeri.

Teme:

Sadržaj obuke najvećim dijelom prati strukturu Kodeksa sudijske etike i Kodeksa tužilačke etike. Ipak, s obzirom na međusobnu povezanost određenih etičkih principa, kao naprimjer, nepristrasnost i jednakost, te postojanje i drugih kodeksa ponašanja, kao naprimjer, Smjernica za sprečavanje sukoba interesa u pravosuđu, obuka je koncipirana na bazi šest modula:

-
1. Nezavisnost pravosuđa i nezavisnost nosioca pravosudne funkcije
  2. Nepriistrasnost nosioca pravosudne funkcije
  3. Sprečavanje sukoba interesa u pravosuđu
  4. Integritet i dolično ponašanje nosioca pravosudne funkcije
  5. Odgovornost prema poslu nosioca pravosudne funkcije
  6. Stručnost nosioca pravosudne funkcije.

Obuka sadržava i kvizove koji se sastoje iz pitanja za podsjećanje na informacije iz pojedinačnih modula. Obuka se završava pitanjima za evaluaciju koja imaju svrhu unapređenja sadržaja i formata obuke.

Aktivnost će biti realizirana kao zajedčka aktivnost CEST F BIH, CEST RS-a i USAID-ovog projekta "Pravosuđe protiv korupcije" /Judiciary against Corruption Activity/

POSEBNE TEME

RADIONICA: „TEHNIKE RJEŠAVANJA STRESNIH SITUACIJA U RADU“

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2X 2 dana
Datum održavanja: 20. i 21. maj 2021. godine
02. i 03. decembar 2021. godine

Ciljna grupa: sudije i tužioci
Planiran broj učesnika: 35

Teme:

- Stres i strategije prevladavanja
- Upravljanje stresom
- Sindrom profesionalnog sagorijevanja u pravosuđu i kako se zaštititi
- Ličnost i menadžment, sposobnosti i osobine menadžera, karakteristike perfekcionista, strah od promjena, otvorenost ka novim izazovima, kolektivna kreativnost
- “Mobing” - uzroci pojave mobinga, vrste i stepen reakcije na mobing, ciljevi, karakteristike i posljedice mobinga

Cilj radionice: Cilj radionice je upoznati nosioce pravosudnih funkcija sa strategijama prevladavanja stresa kojem su svakodnevno izloženi, kao i načinima upravljanja stresom.

Metod: interaktivni

Edukativni materijal: radovi edukatora

Edukatore: edukatori CEST-a FBiH

RADIONICA: „OBUKA ZA SUDIJE MENTORE“

Broj radionica: 4 radionice (2 x CEST F BiH i 2x CEST RS)

Mjesto održavanja: Sarajevo i Banjaluka

Trajanje: 3 dana /2+1/

Datum održavanja: 27. januar 2021. godine - online

26. februar 2021. godine - onlie

31. mart 2021. godine - online

juni 2021. godine

Ciljna grupa: sudije mentori koji su odlukom predsjednika suda uvršteni na listu mentora

Planirani broj učesnika: 10

Teme:

Modul I (Opći dio)

- Šta čini dobrog mentora;
- Uloga i položaj sudije mentora i mentorisanog - novoimenovanog sudije/stručnog saradnika;
- Filozofija učenja i različite metode učenja;
- Šta čini stimulirajuće okruženje za učenje;
- Vještine podučavanja; Kako se nositi s otporom;
- Vještine pružanja povratnih informacija (feedback);
- Promatranje – razlika između činjenica i mišljenja;
- Razlike između vrednovanja i procjene;
- Pravilnik o mentorstvu za novoimenovane sudije i stručne saradnike koje imenuje VSTV BiH
- Okvirni program mentorstva:
  - a) organizacija posla;
  - b) sudijske vještine pripreme i održavanja ročišta;
  - c) tehnike izrade sudske odluke
  - d) upoznavanje sa stavovima sudske prakse.

Modul II (Vještine vođenja ročišta/rasprave – metoda video snimanja)

- Verbalna i neverbalna komunikacija u sudnici
- Moć samouvida
- Uloga mentora u realizaciji metode video snimanja
- Pravila pružanja povratnih informacija
- Kako primijeniti metodu (tok postupka) – praktična vježba

Cilj: osigurati kvalifikovan, obučen kadar u sudovima koji je u mogućnosti pravilno provesti program mentorstva, uvažavajući sve osobenosti sudijske funkcije, s fokusom na nezavisnost i samostalnost.

Metod: interakcija, predavanje, prezentacije, timske vježbe

RADIONICA: „PROAKTIVNA ULOGA ŠEFOVA ODJELJENJA U RUKOVOĐENJU SUDOM“

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 27. i 28. septembar 2021. godine

Ciljna grupa: šefovi odjeljenja u sudu, s posebnim fokusom na novoimenovane šefove i sudije/zaposlenici zainteresovani za obnašanje ove funkcije

Planirani broj učesnika: 20

Teme:

- Karakteristike dobrog i lošeg menadžera
- Struktura u sudovima
- Osnovni principi organizacije rada suda i sudskih odjela
- Efikasno planiranje rada i komunikacija u sudu i sudskim odjelima
- Upravljanje resursima
- Kontrola/nadzor
- IKT tehnologije kao upravljački alat

Cilj radionice: Razvijanje menadžerskih vještina neophodnih za efikasno upravljanje organizacijskim jedinicama. Osigurati menadžersku obuku šefovima odjeljenja u sudu i onim sudijama/zaposlenicima koji su zainteresovani za obnašanje ove funkcije u cilju jačanja „srednjeg“ menadžmenta u sudovima i efikasnijeg upravljanja sudom.

Metod: interaktivna radionica

Edukativni materijal: Priručnik „Proaktivna uloga predsjednika suda u upravljanju sudom“ razvijen u okviru IPA 2012 projekta i edukativni materijali pripremljeni od strane edukatora

Edukatori: autori Priručnika / edukatori CEST-a

PROJEKAT „IZGRADNJA EFIKASNOG PRAVOSUĐA U SLUŽBI GRAĐANA“

RADIONICA: „VJEŠTINE KOMUNICIRANJA I TIMSKI RAD/LIČNO LIDERSTVO“

Broj radionica: 3 zajednička aktivnost CEST FBiH i CEST RS

Trajanje: 2 dana u toku godine (2 zasebna dana obuke, koji ne slijede jedan iza drugog za istu grupu učesnika)

Datumi održavanja:

Prva grupa radionica u dva zasebna dana: 19. maj i 09. septembar 2021. godine

Druga grupa radionica u dva zasebna dana: 28. maj i 28. septembar 2021. godine

Treća grupa radionica u dva zasebna dana: 21. oktobar i 07. decembar 2021. godine

Ciljna grupa: sudije i tužioci te rukovodioci u pravosudnim institucijama³²

Broj učesnika: 12 po radionici

Mjesto održavanja: biće naknadno utvrđeno

Datumi održavanja:

Teme:

- Metod uvida i stilovi komuniciranja;
- Lična djelotvornost i timska djelotvornost;
- Komunikacija i povratne informacije u timskom radu;
- Timski rad i komunikacija u vašoj instituciji;
- Vježba s konverzacijom;
- Timski rad i liderstvo;
- Vježba sa davanjem i primanjem povratnih informacija

Ciljevi: Poboljšati saradnju i komunikaciju između sudija i osoblja zapodršku; podići svijest o postojanju zajedničkih ciljeva u instituciji i pokrenuti kulturu otvorene komunikacije i timskog rada.

---

³² Prilikom organizacije radionica, potrebno je osigurati homogenost grupe i odvojiti rukovodioce od sudija i tužilaca

---

Metod: interakcija, predavanje, prezentacije, timske vježbe, pojedinačni testovi

Edukativni materijali: edukativni materijali razvijeni od edukatora (prezentacije, testovi, interaktivni materijali, video snimci); Stephen Covey: „7 navika izuzetno djelotvornih ljudi“, C.G. Jung: „Lični izbori“.

Edukatori: edukatori Centra koji su prošli edukaciju edukatora u okviru Projekta unapređenja efikasnosti pravosuđa II.

RADIONICA: „OBUKA ZA VODITELJE GRUPNE INTERVIZIJE“³³

Broj seminara: 2 (1 x CEST F BiH i 1 x CEST RS)

Mjesto održavanja: Sarajevo

Datumi održavanja: 09. juni 2021. godine

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: šefovi odjeljenja, sudije, tužioc, ostali uposlenici koji žele voditi grupnu interviziju u ulozi facilitatora

Broj učesnika: 8 - 12

Teme:

- Šta je intervizija – pojašnjenje metode i svrhe uvođenja u radnu organizaciju;
- Šta je efikasno pružanje povratnih informacija (feedback);
- Intervizija na osnovu primjera iz prakse;
- Pravila pružanja i prihvatanja povratnih informacija.

Ciljevi:

Polaznici razumiju suštinu intervizije i mogu primijeniti metodu na primjeru iz prakse, sposobni su stvoriti sigurno ozračje u grupi i svjesni su uloge facilitatora intervizije. Isti su razvili vještine poput slušanja, postavljanja efektivnih pitanja, distanciranja od vlastitih rješenja, pružanja

---

³³ grupna intervizija: inovativna metoda međusobnog uvida u rad među kolegama, koja podrazumijeva davanje i primanje povratnih informacija o postupanju. Metoda se primjenjuje u organizacijama koje žele unaprijediti komunikaciju i timski rad u cilju postizanja boljeg radnog okruženja i radnih rezultata

---

i primanja povratnih informacija i stekli osnovna znanja o dinamici grupe i utjecaju grupne dinamike na interviziju.

Metod: metod učenja na primjeru iz prakse, interakcija, pružanje i primanje povratnih informacija; vježbe u timovima.

Edukativni materijal: materijali razvijeni od strane edukatora (prezentacije, testovi, interaktivni materijali).

Edukatori: edukatori Centra koji su prošli edukaciju edukatora u okviru Projekta unapređenja efikasnosti pravosuđa II.

SEMINAR: „SAVREMENO KOMUNICIRANJE S JAVNOŠĆU“

Mjesto održavanja: Sarajevo

Datumi održavanja: 08. juni 2021. godine

Trajanje: jedan dan

Broj seminara: 2 - 1 x CEST FBiH i 1x CEST RS

Ciljna grupa: predsjednici sudova, sudije, sekretari, glasnogovornici i osoblje zaduženo za obavljanje poslova odnosa s javnošću

Broj učesnika: do 35

Teme:

- Savremeno komuniciranje s javnošću, javna sfera i javno mnijenje;
- Liderstvo i imidž predsjednika sudova i sudija;
- Pripreme za nastup u javnosti, oblačenje i ponašanje na javnom mjestu;
- Krizno komuniciranje, ponašanje i etika;
- Lobiranje i odnosi sa javnošću;
- Iskustva rada institucija s medijima;
- Radionice pisanja saopštenja za javnost, održavanja konferencija za novinare, javnog nastupa, simulacije intervjua i davanje izjava za medije.

Ciljevi:

Upoznati učesnike sa najnovijim tendencijama komuniciranja sa javnošću sa posebnim osvrtom na savremenim karakteristikama komuniciranja s javnošću, specifičnostima javnog komuniciranja, javne sfere i ispoljavanja javnog mnijenja; Pripremiti predsjednike sudova za javne nastupe, upoznati ih sa kodeksom oblačenja i ponašanja u javnim nastupima, značaju verbalnog komuniciranja i ulogom jezika u komuniciranju s

---

javnošću, potrebama organiziranja i učešća na konferencijama za novinare, specifičnostima komuniciranja internetom i drugim savremenim komunikacijskim sredstvima; Kroz edukaciju upoznati polaznike sa liderstvom i potrebom izgrađivanja poželjnog imidža, oblicima ponašanja u obavljanju javnih poslova;

Putem vježbi upoznati učesnike sa pripremom za javni nastup, izradom kratkih informacija – saopštenja za javnost te za učešće u raspravama po određenim pitanjima u televizijskim debatama, neposrednim pripremanjima za učešće na konferencijama za novinare i medijskim nastupima kroz kreativne radionice.

Metod: interaktivna obuka

Edukativni materijali: materijali razvijeni od strane edukatora

Edukatori: edukatori angažovani od strane VSTV-a

SEMINAR: „EKONOMSKI ASPEKTI STEČAJNOG POSTUPKA“

Mjesto održavanja: Sarajevo

Datumi održavanja: 19. i 20. april 2021. Sarajevo

Trajanje: 2 dana

Ciljna grupa: po jedan sudija privrednog odjeljenja svakog općinskog suda u FBiH i sudije privrednih sudova RS

Planirani broj učesnika: 30

Teme:

- Ekonomski instituti relevantni za procesuiranje stečajnih postupaka;
- Poslovne knjige i finansijski izvještaji;
- Finansijske i poreske obaveze preduzeća u stečaju.

Ciljevi:

- Unapređenje specifičnih znanja sudija u oblasti ekonomskih aspekata stečajnog postupka;
- Efikasnije postupanje u stečajnim postupcima.

Metod: predavanje i interaktivna radionica

Edukativni materijal: edukativni materijal razvijen od strane ekonomskih stručnjaka, angažovanih od strane VSTV-a BiH

Edukatori: edukatori CEST-a, obučeni od strane ekonomskih stručnjaka, angažovanih od strane VSTV BiH u okviru projekta „Izgradnja efikasnog pravosuđa u službi građana“ (IPA 2017).

NAPREDNA OBUKA „ENGLESKI JEZIK ZA PRAVNIKE“

Mjesto održavanja: Sarajevo

Trajanje: 3 dana

Datum održavanja: 25., 26. i 27. oktobar 2021. godine

Ciljna grupa: sudije i tužioci koji su već na komunikacijskom nivou engleskog jezika i koji su završili osnovnu obuku

Planiran broj učesnika: 30

Cilj seminara: unapređenje znanja stručnog pravnog engleskog jezika

Metod: predavanja i vježbe

Edukativni materijal: radovi edukatora

Edukatori: edukatori CEST-a FBiH

OBUKA: „PROGRAM: „LIDERI/KE ZA PRAVDU“

Mjesto: BiH (više lokacija)

Trajanje: 15 dana kroz 5 sesija

(sa dodatnom studijskom posjetom u Berlin, SR Njemačka)

Datum: septembar – decembar 2021.³⁴

Ciljna grupa: sudije, tužioci, stručni savjetnici i saradnici do 35 godina starosti³⁵

Planirani broj učesnika: 20

Teme:

- Prva sesija – *Šta je pravda danas?* Vizija pravde i pravičnosti
- Druga sesija – *Tim i timski rad.* Od individualnog do timskog djelovanja
- Treća sesija – *Komunikacijske vještine.* Kako komunicirati za promjene?
- Četvrta sesija – *Efikasno vođenje timova.* Kako mobilizirati osobe za promjene?
- Peta sesija – *Upravljanje projektima i politikama.* Kako djelovati za promjene?
- Jednosedmična studijska posjeta Berlinu

Cilj obuke: Primarna svrha programa je stvaranje baze mladih osoba koje dijele vrijednosti odgovornosti i integriteta, a koje su spremne preuzeti vodeću ulogu u promociji načela vladavine prava i provoditi ih u svom radu. Ciljevi projekta su obučiti talentovane mlade pravne stručnjake/inje da postanu lideri/ke u svojoj oblasti, opremiti ih osnovnim liderskim vještinama, sposobnostima upravljanja projektima, kao i novom vizijom demokratije, vladavine zakona, pravde i profesionalne etike.

Metod: Radionice koje se odnose na tri glavne komponente: liderske sposobnosti; razumijevanje pravosudnog sistema i umrežavanje sa uzorima; simulacija procesa donošenja odluka u oblasti pravde. Program se sastoji od pet modula tokom 2021. godine, sastanaka sa stručnjacima, seminara i izrade grupnog projekta.

---

³⁴ Poziv za prijavu na ovaj program će provoditi organizatori. Očekuje se da će poziv biti otvoren u maju 2021. godine

³⁵ Program je otvoren za sve pravne stručnjake/inje (zaposlene u sektoru pravde, sudovima, tužilaštvima, advokatskim kancelarijama, agencijama za provođenja zakona, nevladinim organizacijama ili privatnom sektoru, univerzitetskim predavačima itd.) kao i studente/ice prava (na posljednjoj godini univerzitetskih studija), postdiplomske i doktorske studente prava, koji nisu stariji od 35 godina.

Obuka će se realizovati u organizaciji Udruženja „Pravnik“ iz Sarajeva kroz Program vladavine prava u Jugoistočnoj Evropi Fondacije Konrad Adenauer

Edukatore: Više edukatora

UČENJE NA DALJINU/E-UČENJE

E-UČENJE: „TRGOVINA LJUDIMA“

Trajanje: 10 sedmica

Mjesto: online obuka,

Datum održavanja pripremnog sastanka: biće naknadno određen kako bi se polaznici uputili jer se prvo moraju registrirati na HELP platformu <http://help.elearning.ext.coe.int/> nakon sastanka.

Nakon pripremnog sastanka obuka, odnosno modul "Trgovina ljudima" dostupan je za samostalno učenje, a poveznicu (link) na HELP platformu i ovaj modul prilagođen za Bosnu i Hercegovinu: <http://help.elearning.ext.coe.int/course/view.php?id=3704>

Ciljna grupa: sudije i tužioci, stručni saradnici i savjetnici

Metod: elektronsko učenje na daljinu uz tutora u trajanju do 10 sedmica.

Eduktor: HELP tutor (edukator Vijeća Evrope iz Bosne i Hercegovine/Centra za edukaciju sudij i tužilaca)

Aktivnosti se realiziraju u okviru projekta "Prevenција i borba protiv trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini" koji je finansiran sredstvima Evropske unije i Vijeća Evrope a provodi ga Vijeće Evrope u okviru zajedničke inicijative pod nazivom „Horizontal facility za Zapadni Balkan i Tursku“.

E-UČENJE: „UVOD U EVROPSKU KONVENCIJU O LJUDSKIM PRAVIMA“

Trajanje: 6 sati (počev od marta 2021. godine)

Mjesto: online

datum održavanja pripremnog sastanka: mart 2021. godine biće naknadno određen

Ciljna grupa: sudije i tužioci, stručni saradnici i savjetnici

Metod: elektronsko učenje na daljinu uz tutora u trajanju od 6 sati.

Edukator: HELP tutor (edukator Vijeća Evrope iz Bosne i Hercegovine/Centra za edukaciju sudij i tužilaca)

Aktivnosti se realiziraju u okviru zajedničkog Programa Evropske unije i Vijeća Evrope "Horizontal Facility for the Western Balkans and Turkey 2019-2020" – action "HELP in the Western Balkans"

E-UČENJE: „RADNA PRAVA“

Trajanje: 11 sati (počev od februara 2021.)

Mjesto: online

datum održavanja pripremnog sastanka: februar 2021, biće naknadno određeno

Ciljna grupa: sudije i tužioci, stručni saradnici i savjetnici

Metod: elektronsko učenje na daljinu uz tutora u trajanju od 11 sati.

Edukator: HELP tutor (edukator Vijeća Evrope iz Bosne i Hercegovine/Centra za edukaciju sudij i tužilaca)

Aktivnosti se realiziraju u okviru zajedničkog Programa Evropske unije i Vijeća Evrope "Horizontal Facility for the Western Balkans and Turkey 2019-2020" – action "HELP in the Western Balkans"

PROJEKAT „JUFREX“

---

1. EDUKACIJA EDUKATORA HELP MENTORA O SLOBODI IZRAŽAVANJA I SIGURNOSTI NOVINARA

Ova edukacija je zamišljena kao zajednička obuka obje institucije za edukaciju sudija i tužilaca (CEST F BiH i CEST RS). Osam do deset edukatora bi trebalo učestvovati, i to onih pravnih profesionalaca koji su već indentifikovani i educirani kao HELP tutori u Bosni i Hercegovini. 8-10 njih koji predstavljaju oba entiteta će biti obučeni o slobodi izražavanja i zaštiti novinara. Najuspješniji od njih će izvesti HELP kurseve koji će biti organizovani u okviru Jufrex 2. 1 događaj je planiran.

2. HELP KURSEVI

Dva su događaja planirana za relevantne zainteresovane učesnike: HELP kurs o slobodi izražavanja i HELP kurs o sigurnosti novinara. Broj učesnika nije određen, zavisi od interesa pravosudne zajednice i budžetskih sredstava.

ON LINE OBUKA ZA NOVOIMENOVANE TUŽIOCE

Tokom 2021. godine novoimenovanim tužiocima će biti omogućeno da neke teme iz Programa početne obuke za novoimenovane tužioce / pet modula on line obuke/ pohađaju kao online obuke.

Moduli izrađeni u okviru saradnje Centara za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji BiH, Republici Srpskoj, Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH i Projekta Jačanja tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa u BiH, kojeg provodi VSTV BiH.

Navedeni moduli će biti postavljeni na platformi za on line učenje Centra.

1. Modul: Tehnike izrade tužilačkih akata
2. Modul: Pritvor i druge mjere obezbjeđenja osumnjičenog i Saradnja sa policijom
3. Modul: Posebne istražne radnje
4. Modul: Radnje dokazivanja u krivičnom postupku i zakonitost dokaza
5. Modul: Glavni pretres

Napomena: Zainteresirani polaznici mogu se prijaviti Centru, kako bi dobili pristup distance learning platformi i u određenom vremenskom periodu po prijavi završili navedene module. Moduli će tokom trajanja pandemije uzrokovane COVID-19- biti obavezna obuka novoimenovanim tužiocima.

EDUKACIJA EDUKATORA

Edukacija edukatora namijenjena je isključivo edukatorima Centra za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Status edukatora Centra regulisan je Pravilnikom o kategorijama, izboru, pravima i obavezama edukatora Centra za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i broj : 05-38-119-03/18 od 7.3.2018. godine

Obaveze edukatora obuhvataju učešće u ovom obliku stručnog usavršavanja te se učestvovanje na ovim obukama uračunava u obavezne dane edukacije.

Program početne obuke i program stručnog usavršavanja u 2021. godini realizovat će se po temama razrađenim po pravnim oblastima. U tom smislu, neophodno je vršiti obuku sudija/tužilaca i drugih pravnih eksperata usmjereno na pitanja iz odgovarajuće pravne oblasti, kao i metodologije prenošenja znanja odraslima i učenja na daljinu. Obukom manjih grupa stručnjaka, koji će kasnije edukovati učesnike seminara, povećava se efekat date obuke. Edukatori trebaju imati specijalne vještine i više stručnosti u relevantnoj pravnoj oblasti.

Centar za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine organizovat će obuke za edukatore u 2021. godini u skladu sa potrebama realizacije Programa početne obuke i programa stručnog usavršavanja. Obuke edukacije edukatora iz različitih oblasti biće održavane tokom cijele godine. Neke od predviđenih su već navedene u programu, a neke će se realizirati tokom cijele godine.

EDUKACIJA EDUKATORA: „UPOTREBA METODOLOGIJE ZA POČETNU OBUKU O LJUDSKIM PRAVIMA“

Mjesto održavanja: naknadno će se utvrditi

Trajanje: 2 dana

Datum održavanja:

Ciljna grupa: Edukatori Centra³⁶

Planiran broj učesnika: 20

Teme seminara:

Cilj seminara: Unaprjeđenje primjene međunarodnih standarda EKLJP

---

³⁶ NAPOMENA: Ova obuka je zatvorena za prijavljivanje. Obuku će pohađati selektovani edukatori, po posebnom pozivu.

Metod: prezentacije, diskusija, interaktivni rad na studijama
slučaja iz domaće i inostrane sudske prakse

Edukativni materijal: materijali edukatora, prikaz relevantne prakse

Edukatori: edukatori CEST-a F BiH

STUDIJSKE POSJETE I SEMINARI KOJI SE ODRŽAVAJU U INOZEMSTVU

U 2021. godini Centar za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine imat će mogućnost da određeni broj sudija i tužilaca pozove na seminare koji će se održati u saradnji s partnerskim pravosudnim akademijama i organizacijama u inostranstvu.

Sudije i tužioci će o konkretnim aktivnostima biti obaviješteni prije održavanja studijskih posjeta i seminara, kada Centar bude raspolagao konkretnim informacijama.

Prisustvo ovakvim edukacijama biće priznato kao obavezno stručno usavršavanje.

**ZAJEDNIČKE AKTIVNOSTI CENTARA ZA EDUKACIJU SUDIJA I
TUŽILACA U FEDERACIJI BiH, REPUBLICI SRPSKOJ I PRAVOSUDNE
KOMISIJE BRČKO DISTRIKTA BiH u 2021. GODINI**

Zajedničke aktivnosti Centara za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji BiH, Republici Srpskoj i Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH pored tradicionalnih stručnih savjetovanja sudija i tužilaca i naučnih skupova, su sve aktivnosti u saradnji sa Projektima VSTV BiH, USAID-a, OSCE-a, UNICEF-a, Vijeća Evrope, The Aire Centra, Save the Children, OPDAT-a, UNDOC, TRIAL-a, IOM-a koje su kao takve i predložene i u kojima Centri učestvuju prethodnih godina te nastavak saradnje planiraju i tokom 2021. godine.³⁷

SAVJETOVANJA

AKTIVNOST	TEME/CILJ AKTIVNOSTI	CILJNA GRUPA I BROJ UČESNIKA	TRAJANJE	MJESTO ODRŽAVANJA I DATUM
XIX savjetovanje iz krivične oblasti	Tradicionalno savjetovanje iz krivične oblasti u organizaciji Udruženja sudija/sudaca u Federaciji BiH, zajedno sa Udruženjem sudija BiH, Udruženjem sudija RS, centrima za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji BiH i RS, Udruženjem tužilaca BiH, Udruženjem tužitelja/tužilaca FBiH, Udruženjem tužilaca RS, advokatskim komorama FBiH i RS, te Pravosudnom komisijom Brčko distrikta BiH	Prema prijavama organizatoru	3 dana	Neum Juni 2021
Oktobarski pravnički dani	Savjetovanje u organizaciji Udruženja pravnika Republike Srpske i Pravnog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci	Prema prijavama organizatoru	2 dana	Banja Luka oktobar 2021
XVI savjetovanje iz građanske oblasti	Tradicionalno savjetovanje iz građanske oblasti u organizaciji Udruženja sudija/sudaca u Republici Srpskoj	Prema prijavama organizatoru	3 dana	Jahorina oktobar
XIV savjetovanje tužilaca u Bosni i Hercegovini	Tradicionalno savjetovanje tužilaca u organizaciji i o trošku Udruženja tužitelja/tužilaca Federacije Bosne i Hercegovine	Prema prijavama organizatoru	3 dana	Neum septembar

³⁷ Sve aktivnosti će se održati u skladu sa epidemiološkom situacijom i mjerama koje budu na snazi. Ukoliko ne bude mogućnosti da se održe na tradicionalan način, aktivnosti koje su podobne da se održe online, održaće se putem video konferencijskih platformi,

X Međunarodni naučni skup krivičara, Trebinje 2021	Naučni skup u organizaciji Srpskog udruženja za krivičnopravnu teoriju i praksu iz Beograda, Ministarstva pravde RS, Grada Trebinja I CEST RS I CEST F BiH	Prema prijavama organizatoru	2 dana	Trebinje April 2021
IV Savjetovanje iz prekršajne oblasti	Uduženje sudija Republike Srpske i Federacije BiH	Prema prijavama organizatoru	2 dana	Bijeljina maj
Međunarodno Savjetovanje iz građanske oblasti	Tradicionalno savjetovanje iz građanske oblasti u organizaciji Sveučilišta u Mostaru	Prema prijavama organizatoru	2 dana	Neum juni
Međunarodni naučni skup dani porodičnog prava	Savjetovanje iz porodičnog prava u organizaciji Pravnog fakulteta Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru	Prema prijavama organizatoru	2 dana	Mostar

Seminari u saradnji sa AIRE Centrom

R.b.	Naziv seminara	Mjesto održavanja i datum	Trajanje
1.	VIII regionalni forum o nacionalnoj interpretaciji Evropske konvencije o ljudskim i vladavini prava za jugoistočnu Evropu	oktobar 2021. godine	2 dana

Seminari u saradnji sa CLDP

R.b.	Naziv seminara	Datum održavanja	Trajanje
1.	Pravo intelektualnog vlasništva		2 dana
2.	Međunarodni ugovori o prodaji		2 dana

Seminari u saradnji sa Vijećem Evrope COE

R.b.	Naziv seminara	Datum održavanja	Trajanje
------	----------------	------------------	----------

1.	Obrazloženje krivične presude-krivični aspekt		2 dana
2.	Obrazloženje presude-parnični aspekt		2 dana
3.	Edukacija edukatora o upotrebi metodologije za početnu obuku o ljudskim praviima	Dvije obuke	2 dana
4.	E-učenje- online kurs HELP – Trgovina ljudima		Pripremni sastanci 1 dan On line obuka traje 8 sedmica

Seminari u saradnji sa OSCE Misijom u BiH

R.b.	Naziv seminara	Datum održavanja	Trajanje
1.	Trgovina ljudima	31. 5. 2021.- Banja Luka 7. 9. 2021.- Sarajevo	2 X 1 dan
2.	Pristup pravdi u pitanjima koji se tiču zaštite životne sredine	Naknadno će biti utvrđen	1 (jedan) dan
3.	Praksa Evropskog suda za ljudska prava u predmetima diskriminacije i rodnozasnovane diskriminacije na radu	Naknadno će biti utvrđen	2 X 1 dan
4.	Provođenje Zakon o zaštiti od klevete u BiH	Naknadno će biti utvrđen	1 (jedan) dan
5.	Zaštita prava na slobodu vjeroispovijesti pred sudovima u BiH i Evropskim sudom za ljudska prava	Naknadno će biti utvrđen	1 (jedan) dan

6.	Dječiji brakovi- stanje u sudskoj praksi u BiH	Naknadno će biti utvrđen	1 (jedan) dan
7.	Krivična djela počinjena iz mržnje	Naknadno će biti utvrđen	1 (jedan) dan

Seminari u saradnji sa TRIAL International

R.b.	Naziv seminara	Datum održavanja	Trajanje
1.	Unaprjeđenje prakse ostvarivanja imovinskopravnih zahtjeva oštećenih u predmetima ratnih zločina	mart 2021. Bijeljina	1 (jedan) dan

Seminari u saradnji sa VSTS BiH

R.b.	Naziv seminara	Datum održavanja	Trajanje
1.	Efikasno upravljanje sudskim postupkom u predmetima ratnih zločina	Naknadno će biti utvrđen	2 (dva) dana
2.	Vještine komuniciranja i timski rad/lično liderstvo	Naknadno će biti utvrđen	2 (dva) dana
3.	Pripadnici ranjivih grupa kao svjedoci u krivičnom postupku	Naknadno će biti utvrđen	2 (dva) dana

Seminari u saradnji sa Projektom „Jačanje tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa“- VSTS BiH

R.b.	Naziv seminara	Mjesto održavanja i datum	Trajanje
1.	Kibernetički kriminal (specijalistička obuka)	Naknadno će biti utvrđen	8 (osam) dana
2.	Korupcija (specijalistička obuka)	Naknadno će biti utvrđen	9 (devet) dana

3.	Organizovani i privredni kriminal (specijalistička obuka)	Naknadno će biti utvrđen	9 (devet) dana
4.	Postupanje tužilaca sa žrtvama rodnozasnovanog nasilja	Naknadno će biti utvrđen	1 (jedan) dan
5.	Tematske edukacije za glavne tužioce, zamjenike glavnih tužilaca i šefove odjeljenja na teme unapređenja upravljačkih vještina, upravljanje promjenama, monitoringa i evaluacije	Naknadno će biti utvrđen	

Seminari u saradnji sa USAID u okviru projekta „Pravosuđe protiv korupcije“

R.b.	Naziv seminara	Datum održavanja	Dana trajanja
1.	Testna online obuka o etici, integritetu i sprečavanju sukoba interesa za nosioce pravosudnih funkcija	februar 2021.	1 (jedan) dan
2.	Prva godina specijalističke obuke za tužioce za rad na predmetima visokog nivoa korupcije i organizovanog kriminala	Februar, mart, april, maj, juni, juli, septembar, oktobar, novembar, decembar 2021.	6- 8 dana
3.	Posebna obuka za rukovodioce (glavne tužioce, zamjenike glavnih tužilaca i šefove odjela u tužilaštvima)	30. 3. 2021. 26. 10. 2021.	2 X 1 dan
4.	Prva godina specijalističke obuke za sudije za rad na predmetima korupcije i organizovanog kriminala visokog nivoa	Februar, mart, april, maj, juni, juli, septembar, oktobar, novembar, decembar 2021.	max 10 dana

Seminari u saradnji sa UNODC-om

R.b.	Naziv seminara	Datum održavanja	Trajanje
1.	Jačanje pravosudne i medjuinstitucionalne saradnje u predmetima trgovine malim oružjem i vatrenim naoružanjem, municijom i eksplozivima”	Naknadno će biti utvrđen	3 (tri) dana

Seminari u saradnji sa IOM

R.b.	Naziv seminara	Mjesto održavanja i datum	Trajanje
1.	Trgovina ljudima- izazovi u otkrivanju i procesuiranju složenih krivičnih djela protiv ljudskog dostojanstva	02. i 03. februar 2021. godine	2 (dva) dana
2.	Trgovina ljudima - krivično gonjenje počilaca u skladu s inoviranim odredbama krivičnog zakonodavstva u BiH	Teslić/Sarajevo Juli 2021. godine	2 dana
3.	Trgovina ljudima – krivično gonjenje počilaca u kontekstu mješovitih migracijskih tokova	Mostar/Neum novembar 2021. godine	2 dana

Seminari u saradnji sa SAVE THE CHILDREN
Projektom
„Prevenција i rad na sprečavanju seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja djece
u digitalnom okruženju u BiH“

R.b.	Naziv seminara	Mjesto održavanja i datum	Trajanje
1.	Specijalističke radionice: Seksualno iskorištavanje i zlostavljanje djece u digitalnom okruženju	Februar i mart 2021.	3 X 1 dan

Seminari u saradnji sa UNICEF
Projektom
„Pravda za svako dijete“

R.b.	Naziv seminara	Mjesto održavanja i datum	Trajanje
1.	Izdržavanje djece	Naknadno će biti utvrđen	2 (dva) dana

Seminari u saradnji sa Svjetskom bankom

R.b.	Naziv seminara	Datum održavanja	Trajanje
1.	Pravo na naknadu štete zbog neispunjenja ili neurednog ispunjenja ugovora	januar 2021.	1 (jedan) dan
2.	Online ročišta	25. februar 2021.	1 (jedan) dan
3.	Procjena vrijednosti stečajnog dužnika	februar 2021.	1 (jedan) dan

---

Seminari u zajedničkoj organizaciji Centara i Pravosudne komisije BD BiH

R.b.	Naziv seminara	Mjesto održavanja i datum	Trajanje
1.	Zakon o parničnom postupku Brčko distrikta BiH	Naknadno će biti utvrđen april/maj	1 (jedan) dan

Seminari u saradnji sa OPDAT-om

R.b.	Naziv seminara	Datum održavanja	Trajanje
1.	Istrage i procesuiranje koruptivnih krivičnih djela	2021.	2 dana
2.	Odmjeravanje i izricanje kazne u krivičnom postupku		2 dana

**Seminari u zajedničkoj organizaciji Centara i Pravosudne komisije BD BiH VSTV i
ICMP**

R.b.	Naziv seminara	Mjesto održavanja i datum	Trajanje
1.	Uloga analize DNK u identifikaciji naetalih osoba	Naknadno će biti utvrđen	1 (jedan) dan